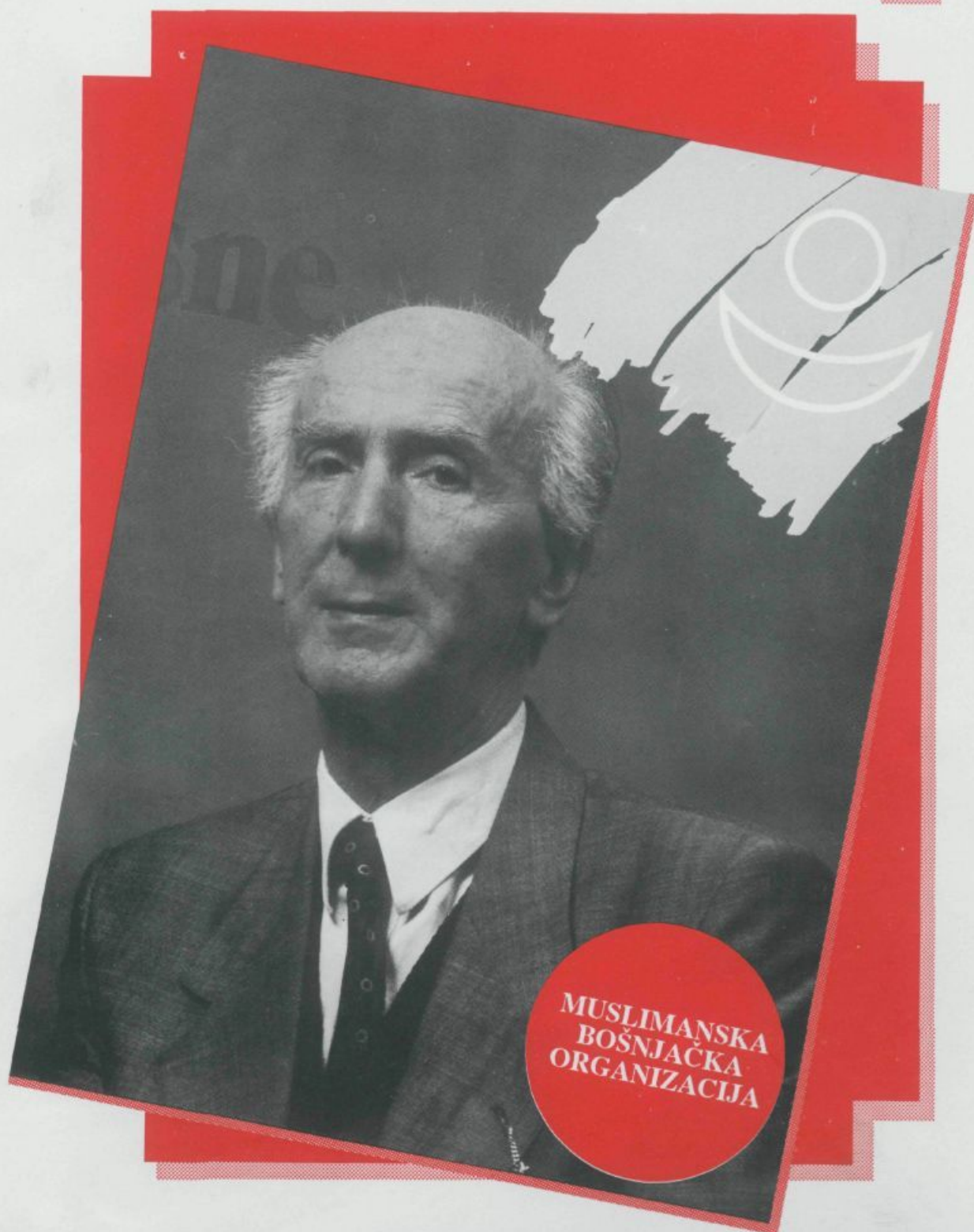

Muhamed Filipović - in njegovi brihtni bosanci

MUSLIMANSKA
BOŠNJAČKA
ORGANIZACIJA

TRIBUNA

številk 17 / 12. november 1990

cena 15 din

KIM BASINGER

TRIBUNA

KAZALO

- 5 Intervju:
Kuvajtski
veleposlanik
v Londonu
- 10 Ruska
dediščina
- 12 Kam gredo
Bošnjaki
- 14 Ne-
cenzurirano
- 18 Združena
Makedonija
- 24 Fotolabor
- 28 Hopla
- 29 Info faks
- 34 Film art fest
- 35 Filmski
škandal
- 36 Dante in
Milano
- 41 Spomenica
o kulturi
- 42 Potopis:
Nepal
- 46 Križanka
- 48 Deset
delavskih
zapovedi

UVODNIK

DVAJSET MINUT V PRIHODNOSTI

Če gre verjeti razvpitemu novinarju iz televizijske nadaljevanke Edisonu Carterju, bo po dvajseti minuti v prihodnosti svet postal nevzdržen: postali bomo zasvojenci malih ekranov, velike korporacije bodo kreirale naše potrebe in način življenja, postavljeni bomo pod centralno računalniško kontrolo, imeli bomo več Maj Nosanovih... Zato pa, ali kljub temu, bo pravična stvar venomer zmagovala.

Če gre verjeti Sadamu Huseinu, da se bo iz Kuvajta umaknil takoj, ko bodo Američani zapustili Havaje, potem zalivski krizi še ni videti konca. Toda kuvajtski veleposlanik v Londonu, šejkasti Ghazi Al'Rayes v ekskluzivnem intervjuju za Tribuno trdi, da bo zmagala pravična stvar - svoboda.

Če gre verjeti makedonskemu nacionalistu Georgievskemu in bošnjaku Filipoviću, da ljudje v Makedoniji in Bosni z volitvami kupujejo demokracijo s tem, da glasujejo zanje, potem Jugoslavija (še) ne bo razpadla. Postala bo prostor, v katerem se bodo televizijske mreže borile za gledalce in sponzorje, ljudi pa pustile oropane še zadnjih iluzij. Toda zmagala bo pravična stvar - demokracija.

Če gre verjeti Demosu, da je na Televiziji Slovenija pravo komunistično gnezdo, v katerem je treba ujedam odrezati krila, potem nad deželo ne bo več krokarjev. Tudi takih ne, ki se zbirajo ob nedeljah pri maši. In zmagala bo - avtonomija.

In nenazadnje, če gre verjeti trem igralcem povprečnega slovenskega slači filma, da so jim za to, ko so se v filmu veselo kavsali, premali (ali nič) plačali, potem se pohujšanje v dolini šentflorjanski ni niti začelo. Ker jim niso plačali, je zmagala pravična stvar - morala.

Če pa kljub vsemu ne verjamete, preberite Tribuno in izvedeli boste, zakaj pravična stvar nikoli ne zmaguje. In prav je tako. Bilo bi preveč zmagovalcev.

BRANKO ČAKARMIŠ

TRIBUNA je glasilo ŠOU v Ljubljani. • Tisk: tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. • Naslov uredništva: Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, tel. (061) 319-496, telefax (061) 319-448. • V uredništvu dežuramo vsak dan med 10. in 12. uro. • V.d. glavnega urednika: Bojan Korenini. • V.d. odgovornega urednika: Branko Čakarmiš. • Lektorica: Nives Klinc. • Cena 15 din. • Oproščeno prometnega davka po sklepu št. 421-170/22.2.1973. • Naslednja številka izide 26. novembra 1990.

VABILO

V SREDO, 14. NOVEMBRA 1990

BO OB 18h V
MALI DVORANI ŠTUDENTSKEGA
NASELJA V ROŽNI DOLINI

predstavitve videofilma

ŠTUDENTSKO NASELJE

Avtorica, režiserka, montažerka...
NADJA VALENTINČIČ bo predstavila
projekt, ki je nastajal dve leti, projekt, ki
bi v bistvu moral biti diplomatska naloga,
pa to ni. Projekt, ki skuša v dobro uro
strniti bivanjsko kulturo v Študentskem
naselju pod Rožnikom. Vse, kar ste želeli
vedeti o študentih v naselju, lahko zveste
iz prve roke, prav tako pa vam bodo
sami predstavili svoje življenje v getu, ki
se imenuje Študentsko naselje.

VSTOP PROST

državljeni varni. Veliko bi tudi prihranili.
Vendar pa je to v jugo razmerah povsem
utopistično: jugoslovanska armada je
pripravljena, da posreduje tudi proti t.i.
notranjemu sovražniku, kar smo po njeni
logiki tudi mi, Slovenci. Zato je nujno treba
postaviti tudi našo, slovensko vojsko, ki
nas bo branila pred morebitnim napadom
Srbov. Dokler nevarnost z vzhoda ne bo
pojenjala, se ne moremo pogovarjati o
Sloveniji brez armade. Zato podpiram
ministra Janšo v njegovih prizadevanjih,
da bi imeli dobro izurjeno vojsko. Nekoč
smo jo že imeli, pa so nam jo vzeli. Tokrat
nam je ne morejo.

Iztok Urh, Ljubljana

OBVESTILO

Od 15. do 18. novembra bo v Celovcu
predstavitve vseh Univerz na področju
ALPE-ADRIA. Odvijal se bo v
MESSGELÄNDE, hala 11 in 12. Vsak dan
od 9. do 17. ure. Vstop prost
PRIČAKUJEMO VAS!

MAROJEVIČ II.

V zadnji številki je gospod Mirko Vesel
obtožil Dragišo Marojeviča, da je
provokator. Ne vem, čemu služijo taka
obkladanja. Dragiša Marojevič živi že
dovolj dolgo v Sloveniji, da lahko ocenjuje
politične razmere v naši republiki. Če se
njegovo mnenje ne sklada z mišljenjem

večine, še ne pomeni, da je treba predsed-
nika Zveze za enakopravnost občanov
žaliti. Kajti demokracija je, če lahko
parafriziram Roso Luxemburg, demok-
racija tistih, ki mislijo drugače. Sicer se
lahko zgodi (ali se celo že dogaja), da bo
enoumje rdečega monizma zamenjalo
druge brave. Vprašujem vas, gospod
Vesel: Kaj je potemtakem prinesla
slovenska demokratična pomlad, s katero
se tako pogosto hvalimo?

Metod Pustovrh

ROCK AND ROLL RADIO

Da, to je bil naslov enormne oddaje,
predvajane v poletnem terminu na
drugem radijskem programu radia
Slovenija vsako sredo tam od 22.20 pa do
23.00. Torej, oddaja alternativnega rocka,
ki jo je vodil naš stari znanec Marjan
Ogrinc. Poslušalcem preminule oddaje
Novi rock, ki se je godila pred leti v
nedeljskem terminu drugega programa
radia, dobro znan (na radiu pa že večkrat
»odžagan«!) kot poznavalec rocka, rock
kritik in človek, ki posel radijskega D.J.-ja
dobro obvlada.

No, toliko za uvod, da mi ne bi kdo
pozneje očital, da sem oboževalec Ogrinca
in da mu pojem pesmi hvalnice po
časopisih. Ker, saj ne rečem, da ni sim-
patičen tip, toda...

Torej, tukaj in zdaj bo govora o glasbi,
rock glasbi, ki je v radijskem programu

SLOVENIJA BREZ AR- MADE?

V Tribuni ste veliko pisali o Sloveniji kot
deželi brez vojske in orožja. Menim, da je
vaše pisanje precej naivno, kar je tudi
razumljivo, saj ste mladi ljudje. Lepo je
prebirati vaše želje, da bi v Sloveniji za
vedno zavladal mir in da bi bili vsi

RADIO STUDENT

UKV stereo 89,3 in 104,3 MHz

ponedeljek: KOOL NIGHT

torek: HARD & NOISY

sreda: SAMO ZA NAJTRŠE
FOLKBENGERJE

OD 19h do 24h

WE'RE STILL THE BEST IN TOWN!

dokaj skromno zastopana. Razen nedeljske oddaje Drugi val, ki jo že itak zjebejo športni komentatorji s poročanjem z večernih tekem in obveznih poročil, sta tu še oddaji »Glasbena mladina« v sredinem terminu in »Radio Študent na vašem valu« ob petkih zvečer. In to je tudi vse! Krasno! Torej: mi, poslušalci rock glasbe, ki v večini primerov permanentno plačujemo radijsko naročnino, smo deležni slišne glasbe ne bagatele v trajanju niti ne štirih ur na teden. In v teh štirih (!) tedenskih urah naj bi bili poslušalci seznanjeni o dogajanju znotraj rock glasbe! Pravim: »seznanjeni«, ker če človek posluša Radio Slovenija, potem se ti od vsakournih poročil in stalnih komentarjev o konfuznem dogajanju v »Jugi« lahko sfuzla v lobanji od seznanjenosti in sčasoma postaneš debil. Seveda, da v to debilnost lažje zabredeš, potrebuješ še osladno, sluzasto, jokavo in konformistično glasbo A. Šifrerja, Mežka, stereotipni Moped Show in vsa ta jajca, za katera je na Radiu Slovenija v obilici poskrbljeno. Seveda, za rock, ki nima teh »kvalitet«, pa se, da se ponovim, dobi štiri (!) ure tedensko in nič več! Torej: za hard core, electro core, RAP, reggae, metal, da ne omenjam afriške godbe, je štiri ure radijskega programa dovolj. Sranje, sranje in še petkrat sranje!!!!

Da pa mi ne bi sedaj od silnega gneva razneslo srce in ne bi popolnoma nedolžni pisalni stroj poletel med nič hudega sluteče sosedove kokoši, bom tole pisano zadevo zaključil z povsem resno zahtevo, ki pa jo naj radijci vzamejo na znanje: Zahtevam, da se za oddajo »Rock and Roll Radio« z Marjanom Ogrincem pri mikrofону določi tedenski termin; za tematske oddaje metala, reggae in afro godbe... pa morajo »krojači« radijskega programa prav tako dobiti prostor v radijskem sporedu, ker

poslušalstvo, torej plačniki (!), pač to zahtevamo! Če pa v to mojo predpostavko gospoda oz. tovarišja dvomijo, naj izvršijo anketo med poslušalstvom!

Franc Juh, Divača

Sancta Simplicitas

Pod tem naslovom ste v zadnji številki objavili sestavek Ivana Svetlika, v katerem avtor piše o osnutku nove slovenske ustave. Ne bom se spuščal v analizo

njegovega teksta, ker se mi to ne zdi primerno. Primerno in prav je, da avtorja skritiziram na tisti točki, kjer piše o Tinetu Hribarju. Cinično je zapisal, da Hribarju ne bodo poplačali njegove zasluge za demokracijo samo s prvim stavkom ustave. Tine Hribar je bil vedno človek s hrbtnico, ki se ni vdal pritiskom komunistov. Zato je tudi prav, da je med tistimi, ki oblikujejo novo slovensko ustavo. Le takšni ljudje lahko pišejo najvišji državni akt. Pokončni, pošteni in zavedni.

Jože Bajec, Idrija

10 % off

Draga Tribuna,

podpisani _____ želimo postati Vaši
naročniki. Prosim, da mi izročite pošljete na
moj naslov: _____

podpis _____

Naročite Tribuno
10 % ceneje !

Dopisnico s kuponom
nam pošljite na naslov:
Tribuna,
Kersnikova 4,
61000 Ljubljana

ZALIV

Po mnogih ocenah prehaja zalivska kriza v svoj drugi višek, v katerem bo prišlo do verjetnega spopada. V pričakovanju D - dneva ameriški in zavezniški vojaki skrbno čistijo orožje in vadijo. Po podatkih Pentagona je v Zalivu trenutno zbrano naslednje število vojakov in orožja:

	IRAK	ZDA	ZAVEZNIKI
vojak	430.000	210.000	86.900
tank	3.500	800	950
letala	689	800	309
ladjeve	43	65	75

Med zavezniškimi vojniki je največ Egipčanov (30 tisoč), Kuvajtčanov pa je 7 tisoč. Med evropskimi državami prevladujejo Britanci z 11 tisoč možmi.

KUVAJTSKI ODPOR

Spontani odpor ljudi, ki so ostali v Kuvajtu po iraškem napadu se spreminja v bolj učinkovite oblike odpora. Organizacijo odporiških enot so prevzeli agenti iz kuvajtske vojske, policije in obveščevalne službe. Po palestinskih virih je v Kuvajtu tudi nekaj pripadnikov libanonskih Šiitov oziroma skupine Amal. Isti vir trdi, da sta v preteklem tednu dve bombi - avtomobila - ubili okrog 150 ljudi, od tega 100 iraških vojakov. Agenti so ubili tudi nekega kuvajtskega profesorja, ki je sodeloval z iraškim okupatorjem. Poslastica za agente pa je prodaja videokaset Iračanom, v katere vstavljajo eksploziv.

NJET ŽELEZNE LADY

Evropa ne samo združuje temveč tudi razdružuje. Vsaj tako bi lahko sklepali ob odstopu angleškega vicepremiera Geofeya Howa. Njegov odstop je med konservativci vnesel nemir in globok prepad med dvema strujama; prva zagovarja takojšnjo vključitev Velike Britanije v evropsko monetarno unijo, druga pa ne želi prenesti na kontinent niti delčka otoške suverenosti. Margaret Thatcher je bolj navezana na drugo strujo, kar potrjuje tudi njena izjava ob sklepu EGS, da se leta 1944 ustanovi centralna evropska banka: »Če mi kdo pravi, naj v parlamentu predlagam odpravo funta šterlinga, mu odgovorjam - njet!« Proevropske konservativce skrbi postopen padec popularnosti Thatchercejeve. Med potencialne naslednike železne lady v stranki sodi bivši obrambni minister Michael Heseltine.

INTERVJU

GHAZI AL'RAYES

Kuvajtski ambasador v Londonu

Gospod Ghazi Al'Rayes, kuvajtski ambasador v Londonu je precej prijeten, vendar nedostopen možakar, pot do njega pa je precej dolga. Po prvi zavrnitvi intervjuja sva se s kolegom odpravila v hotel Churchill, kjer naj bi prebival kuvajtski šejk, emir Al'Sabah (in ne v Saudovi Arabiji), ki pa je še bolj nekomunikativna oseba. Zapleti so se začeli že pri receptorju arabskega rodu, ki je ob najinem obisku prvih nekaj minut zatrjeval, da ne šejka ne katerega od njegovih sorodnikov ni v hotelu, nato, da mu lahko prenese sporočilo, in nazadnje, da je v hotelu, a ne sprejema novinarjev... Tako sva se po dolgih zapletih in prošnji, naslovljeni na šejka Al'Sabaha, znašla pred vrati kuvajtske ambasade, kjer so naju stražarji na vratih preiskali do... No, normalno; to sva si rekla pri prvih vratih, pri šestih pa sva bila že vsega malce naveličana, vendar:

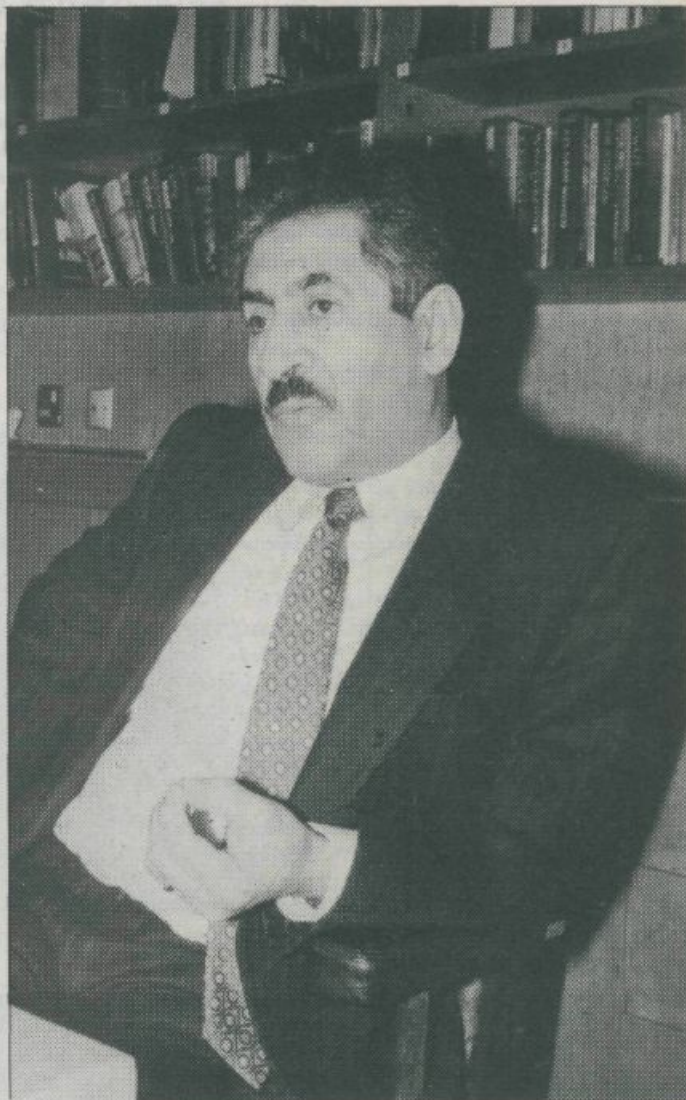

Foto: Tomi Drozg

TRIBUNA: Irak trdi, da ima do kuvajtskega ozemlja zgodovinsko pravico.

GHAZI AL'RAYES: Formiranje Iraka se ni začelo pred prvo svetovno vojno, temveč med letoma 1921-22. In ko trdijo, da je Kuvajt del Iraka, morate vedeti, da je to gola laž. Prva pogodba med Kuvajtom in Veliko Britanijo je bila sklenjena šele leta 1899. To pomeni, da je njihova trditev absurda.

TRIBUNA: Nekaj časa pa so bili odnosi med Irakom in Kuvajtom precej prijateljski, bilo je precej sodelovanja. Kako lahko razložite ta obrat?

GHAZI AL'RAYES: Kuvajt in Irak sta arabski državi, sosedi, obe sta članici Arabske lige, počutimo se kot bratje, živimo skupaj, pomagamo drug drugemu. Nismo pričakovali, da bi se lahko tovrstna agresija pripetila Kuvajtu.

TRIBUNA: Kakšni pa so odnosi Kuvajta do drugih članic Arabske lige?

GHAZI AL'RAYES: Z vsemi smo v dobrih odnosih, zato nas tudi vsi podpirajo. Nekatere od močnejših članic od Arabske lige so poslale celo vojsko, ki pomaga pri evakuaciji prebivalstva in reševanje kuvajtskega ozemeljskega problema.

TRIBUNA: Katere članice Arabske lige bodo podprle Irak?

GHAZI AL'RAYES: Mi, kot Kuvajt, smo podpirali Irak, ko se je boril z Iranom. Nič ne gre brez zamere.

TRIBUNA: Kaj veste o sedanjih iraško-iranskih odnosih?

GHAZI AL'RAYES: Irak je opustil vse svoje zahteve in sprejel vse, kar so Iranci zahtevali. Sadam Husein je na novo sprejel alžirsko pogodbo, ki jo je podpisal leta 1975 in za katero je kasneje trdil, da jo je podpisal pod pritiskom. Zaradi tega se je bojeval deset let. Trenutno je ponovno sprejel isto stvar. To je način dela

Sadama Huseina. Najprej sprejme, nato zanika, potem pa spet sprejme.

TRIBUNA: Nam lahko poveste kdaj se je šejk Al Sabah nazadnje srečal s Huseinom?

GHAZI AL'RAYES: Bagdadsko srečanje je bila zadnja priložnost, ko je naš predsednik srečal Sadama. Osem ur pred invazijo je naš zunanji minister srečal iraško delegacijo, ki jo je vodil iraški zunanji minister. Podali so si roke, osem ur kasneje so nas napadli.

TRIBUNA: Med tem srečanjem ni bilo opaziti nobenih znamenj, da bi se utegnili zgoditi kaj podobnega?

GHAZI AL'RAYES: Ne, dogovorili smo se za shod v Bagdadu teden dni za tem in za naslednji miting v Kuvajtu dva tedna kasneje.

TRIBUNA: Kaj menite o sodelovanju Združenih držav v tej igri?

GHAZI AL'RAYES: Ker naših dvajset tisoč vojakov ni dovolj, nam morajo pomagati velesile in mednarodne sile; te pa so prišle na željo Saudove Arabije.

TRIBUNA: Ste seznanjeni s sestankom tristošestdesetih verskih voditeljev v Meki?

GHAZI AL'RAYES: Seveda.

TRIBUNA: Nam lahko poveste, zakaj je bilo to srečanje, ki je obravnavalo prisotnost ameriške vojske v Zalivu, sklicano šele po tem, ko je Savdska Arabija že zaprosila za pomoč.

GHAZI AL'RAYES: O tem srečanju ne vem veliko. Vem pa, da nas podpira cel svet in ta svet zahteva od Sadama Huseina, naj se umakne.

TRIBUNA: Kakšno je vaše mnenje o načelih Izraela v tem primeru?

GHAZI AL'RAYES: Najsrečnejši v tem predelu je Izrael, ker napad na Kuvajt zmanjšuje pritisk nanj. Izrael lahko mirno naseljuje ruske emigrante na okupirana območja in dela karkoli, ker vsi gledajo samo dogajanje v zalivu.

TRIBUNA: Ali je možno da Izrael in Sadam

GHAZI AL'RAYES: Husein v tem primeru delata z roko v roki?

Tega ne vem, ampak končni rezultat bo to pokazal.

TRIBUNA: Kaj mislite o nameri Jasera Arafata?

GHAZI AL'RAYES: Jaser Arafat podpira Irak proti kuvajtskim gverilcem, zato mislim, da palestincem v tem njegovo ravnanje ne bo všeč.

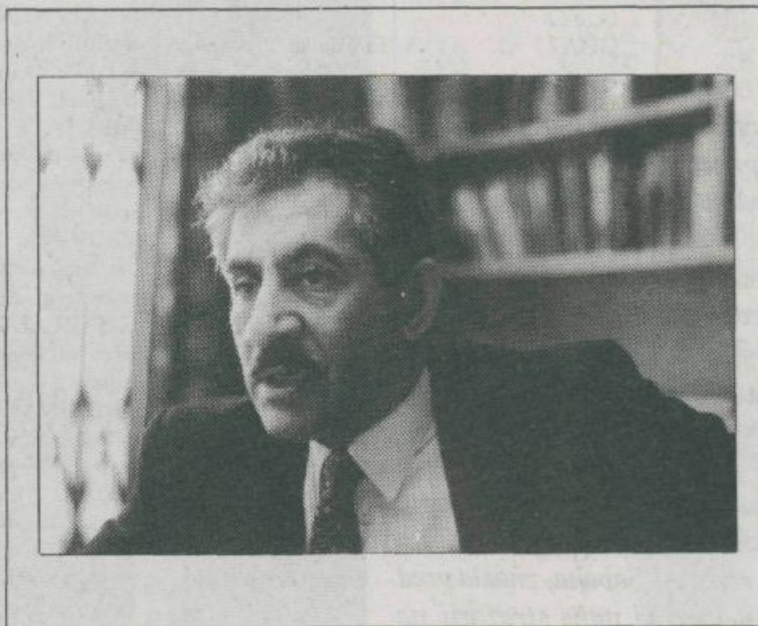
TRIBUNA: Ali mislite, da je to konec Jaserja Arafata kot voditelja?

Na ta odgovor moramo še počakati. Pod-

pora okupaciji Kuvajta gotovo ne bo pripomogla k večji mednarodni podpori pri reševanju palestinskega vprašanja, ki si jo Arafat želi. Torej je to zelo slaba poteza.

TRIBUNA: Ameriški Kongres je izrazil dvom, ali naj pošlje še več svojih čet v zaliv. Sprašujejo se namreč, zakaj bi to egali življenja svojih mož v tej nalogi. Vemo tudi, da na Kongres vpliva kapital, na tega pa vplivajo Židje.

GHAZI AL'RAYES: V tem primeru imajo velike sile določeno odgovornost, saj je to svetovni problem. Imajo glavno besedo v Varnostnem svetu in preko njega lahko zahtevajo od Iraka, da se drži pravil. Iraku gre predvsem za to, da si pridobi čas, noče pa se pokoriti zahtevam celega sveta. Kdo bo torej prisilil Irak, da se bo ravnal po resolucijah varnostnega sveta, če ne bo to vojaška sila, ki ga bo v to prisilila. To je torej razlog, da so ZDA in ostali poslali svojo vojsko Savdski Arabiji. V zalivu so tudi sile

arabskih držav, nekaj čet imamo sami, potem pa so tu še sile Savdske Arabije, Egipta, Maroka, Sirije, celo iz muslimanskih dežel, npr. Bangladeša, so nam poslali vojaško pomoč. Vojaški četi so poslali tudi iz Argentine. Torej ne moremo govoriti samo o vojaških silah ZDA, saj vsi pošiljajo svoje enote v Zaliv.

TRIBUNA: Zanima me vaše mnenje o tej izjavi ameriškega Kongresa in o vplivu židovskega lobija nanje.

GHAZI AL'RAYES: Židovski lobij brez dvoma vpliva na Kongres. Predstavniki Kongresa lahko pritisnejo na predsednika, vendar če ima ta za seboj večino, potem se mu ne bo treba ozirati na njihove zahteve in pritiske.

TRIBUNA: Kakšno je vaše mnenje o Jugoslaviji? Uradno jugoslovansko stališče je tako, kot so stališča vseh ostalih držav. V tem primeru torej ne podpira Iraka, če pa pogledamo

v čas iransko-iraške vojne vidimo, da je večina iraškega orožja prišla iz Jugoslavije. S tem orožjem so sedaj zasedli Kuvajt.

Jugoslavija je ena od vodilnih držav gibanja neuvrčenih in kot del tega gibanja ne more sprejeti okupacije. Tudi mi smo članice in z Jugoslavijo smo vedno bili in smo še zmeraj v dobrih odnosih. Jugoslavija prodaja orožje državam, ki se po njenem mnenju borijo za pravično stvar. Iraku so prodali orožje v času vojne med Irakom in Iranom, sedaj pa je položaj drugačen in Jugoslavija ne podpira zasedbe Kuvajta, ter od Iraka zahteva, naj zapusti Kuvajt. Takšna je tudi zahteva vseh članic Združenih narodov.

TRIBUNA: Dobro ste informirani o vprašanju o Kuvajtu. Položaj je zelo resen. Po kakšni poti dobivate informacije iz Kuvajta?

GHAZI AL'RAYES:

Imamo različne poti, po katerih prihajajo informacije. V Kuvajtu imamo svoje ljudi. To je naša dežela, zato jo poznamo zelo dobro in vemo, kako priti do informacij. Irak se obnaša zelo kruto. Veliko ljudi je bilo pobitih brez razloga, plenjenje po hišah se nadaljuje. Že od prvega dne plenijo po vsej državi, predvsem banke, avtomobilske družbe... Jemljejo vse in odnašajo iz Kuvajta.

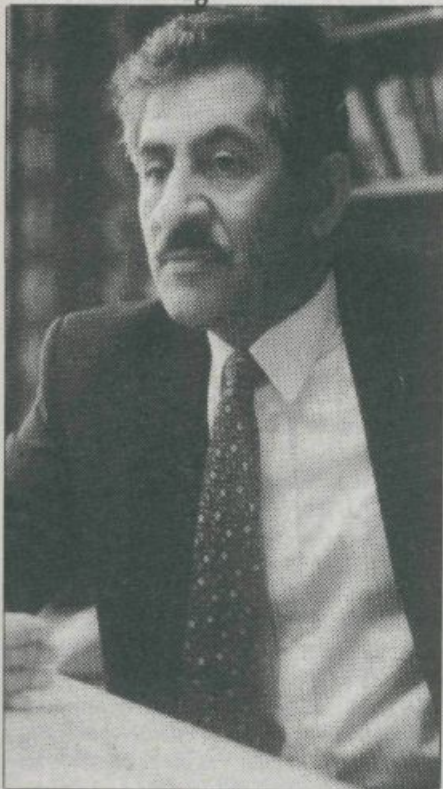
TRIBUNA: Slišali smo strašne zgodbe o iraški zasedbi Kuvajta. Te informacije so prišle od zunaj, zato verjetno niso tako popolne kot vaše. Imate mogoče kaj več informacij, ki bi bile zanimive za nas?

GHAZI AL'RAYES: Vi ste dobili informacije samo iz ene strani. Mi kot domačini pa vemo več, saj smo iskali informacije pri vsakem, ki mu je uspelo zbežati iz Kuvajta. Zakaj iraški vojaki pobijajo, plenijo in vse odnašajo, če so ga uspeli tako hitro zasesti? Zato, ker ljudje okupacije ne priznavajo. Irak si že od vsega začetka prizadeva, da bi v Kuvajtu našel sodelavce, zaveznike, vendar brez uspeha. Kasneje so postavili vojaško vlado z iraškim osebjem. Nazadnje pa so razglasili aneksijo Kuvajta.

TRIBUNA: Veliko smo slišali o majhnih skupinah Kuvajtčanov, ki so se na začetku upirale iraški vojski. Slišali smo tudi zgodbo Jugoslovance, ki je bila v emirjevi rezidenci. Zanima me, ali se je kaj strašnega zgodilo s člani Al Sabahove družine?

GHAZI AL'RAYES: Menimo, da Al Sabahova družina ni nič drugačna od drugih. Oni so vladajoča družina ine ne kraljeva družina. Ker so jih ljudje izbrali.

Foto: Tomi Drozg

Vrata rezidence so odprta in vsakdo lahko z emirjem govori, kadar hoče. Stiki med vodstvom države in ostalimi ljudmi vedno obstajajo. Če se npr. nekdo poroči, mu emir pride čestitat. Tako izgleda naša vladajoča družina. Ne poznamo pregrad med njimi in ostalimi ljudmi. Irak je želel ubiti emirja in celo družino. K sreči jim to ni uspelo, saj emir ni bil tam, kjer so napadli. Iraški vojaki so ubijali, bombardirali, ... Vendar so ugotovili, da se jim ljudstvo zelo trdovratno upira, čeprav niso pričakovali napada.

TRIBUNA: Kje pa je bil emir?

GHASI AL'RAYES: Uro in pol pred napadom je bil še v palači, nato se je preselil drugam. Nazadnje pa je zapustil Kuvajt na zahtevo Kuvajtkanov samih.

TRIBUNA: Torej je informacija vseeno prišla dovolj hitro?

GHASI AL'RAYES: Ni bila dovolj hitra, vendar se da marsikaj narediti v kratkem času. Emir ima svoje dolžnosti: najprej je pregledal vojsko, nato se je pred Iranci umaknil drugam. Ni uporabljal letala, potoval je po kopnem, od kraja do kraja, dokler ni prišel do meje.

TRIBUNA: Zelo zanimivo je, kaj se je dogajalo v kuvajtskih bankah npr. tu, v Londonu.

GHASI AL'RAYES: Ko so iraški vojaki napadli centralno banko Kuvajtu, so pobrali vse, kar so lahko, nato so napadali ostale banke, trgovine... Pobrali so vso video opremo, TV, mercedese, BMW-je, ... Vse so odnesli. V Kuvajt so prišli plenit, ne pa pomagat ljudem, kot so se izgovarjali. In plenijo še vedno. To ni vojska, ampak

tolpa tatov.

TRIBUNA: Kaj pa je z bankami tukaj v Londonu sedaj, ko Kuvajt geografsko ne obstaja več. Kako lahko banke poslujejo brez težav in ali so odprte?

GHASI AL'RAYES: Imeli smo investicijski biro v Angliji, ki je investiral vladin denar po vsem svetu. Banke navadno ne držijo vsega denarja v svoji državi, ampak ga investirajo v tujino. Zato ljudem, ki so imeli denar v naših bankah, ta denar izplačujemo. Tako poslujemo.

TRIBUNA: Kaj je sedaj s posli, ko ni več garancije Kuvajtske narodne banke?

GHASI AL'RAYES: Tu imamo podružnico kuvajtske narodne banke, 50% našega denarja je v Kuvajtu, 50% pa ga je investiranega v tujini. S temi 50% torej lahko poslujemo.

TRIBUNA: Ali je sedaj London resnično glavno mesto Kuvajta, saj smo slišali, da emir živi tu, v Churchill hotelu.

GHASI AL'RAYES: Emirja ni v Angliji, prav tako ni v Angliji nikogar z vrha vladajoče družine. Ko pridejo sem, pridejo na obisk, in tudi Churchill hotel je tak kot vsi drugi, vsakdo lahko prespi v njem. Naša vlada deluje na meji med Savdsko Arabijo in Kuvajtom, tam je emir in cela vlada. Od tod delujejo in komunicirajo s svetom.

TRIBUNA: Ali je možno, da bo prišlo do pogajanj med emirjem in Sadamom Huseinom?

GHASI AL'RAYES: Pogajanja se lahko začnejo, ko iraška vojska zapusti Kuvajt. Ne bomo pa se pogovarjali s Sadamom ali komerkoli drugim, dokler bo iraška vojska v Kuvajtu, ker to ne bi bila pogajanja, ampak prisiljevanje in uboganje. Agresorja pa mi ne ubogamo.

TRIBUNA: Če sem prav razumel, bo za pogajanja potreben še tretji. Kdo bi bil po vašem mnenju najboljši?

GHASI AL'RAYES: Tu so Združeni narodi, tu so resolucije varnostnega sveta, cel svet od Sadama Huseina zahteva, naj se umakne. Če se bomo imeli po umiku še o čem pogovarjati, se bomo pogovarjali preko Združenih narodov.

TRIBUNA: Zaenkrat še ni pogajanj o umiku iraških čet iz Kuvajta, lahko pa bi se pogajali o nastali škodi.

GHASI AL'RAYES: Vsekakor se bomo o tem pogajali po umiku Iraka.

TRIBUNA: Ampak tu je še vseeno vprašanje nastale škode.

GHASI AL'RAYES: Škodo so naredili s tem, ko so vse pobili, vdrli so v Univerzo in pobrali drage knjige, vdrali v šole in jemali stole, table... Iz inštitutov so vzeli računalnike, iz bolnic inkubatorje. Vse so odnesli v Irak.

TRIBUNA: Kako velika je škoda po vašem mnenju?

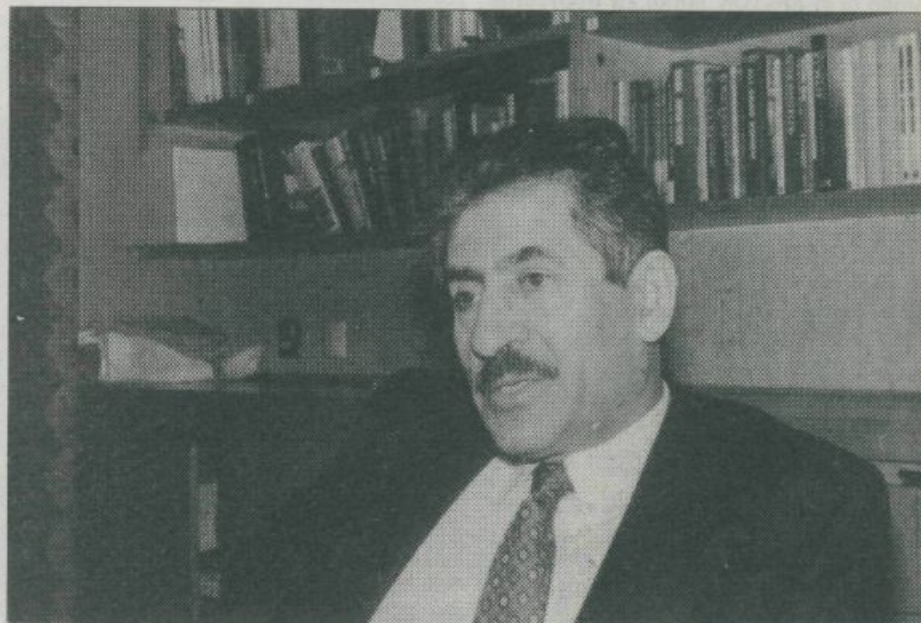
GHASI AL'RAYES: Ogromna. Ti ljudje so mislili, da so prišli v veliko trgovino in da si lahko vzamejo vse, kar želijo - od igrač do letal. Vzeli so dvanajst letal KUWAIT AIRWAYS in jih odpeljali v Irak, še šest manjših, torej skupaj osemnajst. Celo semaforje so pobirali iz ulic. Kakšni ljudje so to.

TRIBUNA: Rekli ste, da Arabci živite v bratstvu. Kako je mogoče, da brat bratu naredi kaj takega?

GHASI AL'RAYES: Vedno je črna ovca v družini, vendar ga družina zavrže in kaznuje.

TRIBUNA: Vemo, da ima Sadam Husein jedrsko orožje in se ne obnaša razumno. Ali se bojite, da bi ga uporabil v Kuvajtu?

GHASI AL'RAYES: Na začetku je rekel, da se bo Kuvajt spremenil v veliko pokopališče. Polovica tega je že opravil. Mi se ga ne bojimo in borili se bomo, ne glede na to, ali ima jedrsko, kemično orožje ali kaj

drugega. Na celem svetu nas podpirajo in ne bodo dovolili norcu, kot je Sadam Husein, narediti nekaj, kar jim ne bi bilo všeč.

TRIBUNA: Večina zasebnega imetja družine Al Sabah je zunaj meja Kuvajta. Ali je dovolj veliko za podporo Kuvajčanom v boju proti iraškim silam?

HAZI AL'RAYES: Ne govorimo o podpori Al Sabahove družine ljudem. Kot sem že prej rekel, je družina Al Sabah vladajoča družina in del ljudstva. Vsi skupaj se borimo proti Sadamu Huseinu. Imetje, ki ga imamo kjerkoli, je naše imetje. To ne pomeni, da bo Al Sabahova družina vzela državno imetje. To je imetje nas vseh. Karkoli bodo torej dali, je njihova zasebno imetje. Če nekdo proda svojo zemljo, svoj avto... potem je to njegovo zasebno premoženje. Vzetje od države pa je nekaj čisto drugega. Imetje Al Sabahovih je torej zasebno imetje in ga ne bodo dali samo zato, ker se pišejo AL Sabah. Veliko Kuvajčanov je bogatejših kot kdorkoli od Al Sabahovih. Tudi v družini v Al Sabah so nekateri bogati, nekateri pa revni.

TRIBUNA: Sprašujem zato, ker pri branju zahodnega tiska dobiš občutek, da je Kuvajt družina Al Sabah in ostalo ljudstvo.

HAZI AL'RAYES: Ne, državno imetje pripada vsem prebivalcem. Imamo parlament, imamo vlado in vsakdo ima svoje posebne pravice. Nihče pa nima pravice jemati državnega denarja. Kar pripada posamezniku, je zasebno imetje, kar pripada ljudem, je čisto nekaj drugega. To ni kar tako.

TRIBUNA: Kako se ta skupna lastnina kaže v praksi? Kaj pravzaprav je to - skupna lastnina? Če imate uro, je to vaša lastnina. Če ste jo kupili in jo jutri prodate za 100.000, je to vaš denar. Imam npr. denar, ki sem ga nasledil od očeta. Za ta denar lahko kupim zemljo in jo prodam, lahko ga uporabim za igre na srečo...Vse to je normalno. Nihče pa ne sme, samo zato, ker je član vladajoče družine, jemati denarja od ljudi. Denar lahko zasluži tako, kot vsi ostali - z delom.

TRIBUNA: Kuvajtska valuta je bila zelo stabilna, sedaj pa jo v menjalnicah ne sprejemajo več.

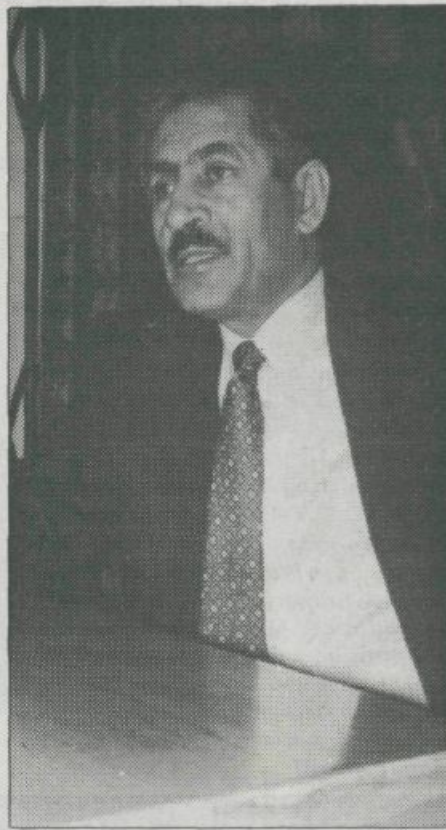
HAZI AL'RAYES: Res je. Ko imate okupatorja v svoji državi, ki hoče izkoristiti vaš denar, ga morate zamrzniti. Drugače lahko pride v centralno banko, pobere vse kuvajtske dinarje ter jih v tujini zamenja za dolar ali funt, če kuvajtski dinar ostane na tečajni listi. Z zamrznjenim dinarjem nima nobene koristi. Zlato lahko proda, bankovec ne more.

TRIBUNA: To je torej v dogovoru s kuvajtsko vlado.

HAZI AL'RAYES: Ne, to ni v dogovoru s kuvajtsko vlado. Ali bi vi kupovali denar države, ki je okupirana?

TRIBUNA: Ampak tu je drug problem. Veliko ljudi je investiralo v kuvajtsko valuto. Če so vložili veliko denarja, so v trenutku postali revni.

HAZI AL'RAYES: Smola. Nihče jih ni silil, naj investirajo. Sedaj so pač izgubili. Mi smo izgubili celo državo, oni so izgubili samo nekaj tisoč funtov. To je rizik, ki so ga prevzeli. Če je nekdo vlagal preko vlade, mu bomo plačali. Kadarkoli se bomo vrnili nazaj, bomo izpolnili svoje dolžnosti. Sedaj izpolnjujemo dolžnosti do Kuvajčanov, jim pomagamo in delamo kar zmoremo. Investiranje v valuto je rizik. Lahko izgubiš ali pa dobiš.

TRIBUNA: Niste odgovorili natančno.

HAZI AL'RAYES: To ni pet ali deset milijard, Iranci so demolirali vse. Celo tuše in vodovodne pipe so odnesli iz hiš. Iz pisarn in hiš so pobrali pohištvo. To je ogromna škoda. Ničesar niso pustili. Iz šol so pobrali stole, table...Kaj je ostalo? Odnesli so vse iz bolnic, škoda je res ogromna in potrebovali bomo precej časa, da bomo obnovili državo.

TRIBUNA: Kdo ima korist od vsega tega?

HAZI AL'RAYES: Korist ima Sadam Husein, saj je izropal celo državo.

TRIBUNA: Ampak na koncu bo izgubil, Ne more zmagati.

HAZI AL'RAYES: Seveda, ampak on je hazarder. Lahko izgubi, kar se bo tudi zgodilo, vendar misli, da bo zmagal. Zakaj bi sicer pošiljal vse te sile v vojno?

TRIBUNA: Ko gledamo poročila iz Iraka,

vidimo da ima popolno podporo Irčanov. Kako je to mogoče?

HAZI AL'RAYES: Causcescou je imel popolno podporo Romunov, na koncu pa se je izkazalo, da ga sploh ne podpirajo. Sadam Husein je tak tip človeka. Ubil je enega svojih prijateljev, ker se je smejal, medtem ko je on govoril. Vsak, ki Sadamu nasprotuje, naslednji dan izgine, celo če je to njegov brat. Tak človek vlada Iraku. Nihče v Iraku ne sme ničesar reči, saj vidite veliko ljudi, ki skačejo po ulicah, ne morete pa vedeti, ali ga podpirajo in ali so srečni. Sadam ima aparat, ki ga podpira in pritiska na vse drugače misleče, ker uživa v tem, da so v državnem vrhu.

TRIBUNA: Na koncu pridemo do tega, da je Izrael edini, ki ima od tega korist.

HAZI AL'RAYES: Izrael ima korist, ker se je pozornost celega sveta od Izraela in Južne Afrike usmerila na zaliv. Tako imajo mir in lahko delajo, kar hočejo. Lahko mirno pobijao, požigajo hiše... Izraelci so srečni, ker se nihče ne zmeni za to, kar se dogaja na zasedenih ozemljih.

TRIBUNA: Nismo še slišali uradne izraelske reakcije na zalijsko krizo. Nobene jasne uradne reakcije ni bilo. Ves čas se obnašajo kot žrtve vojne.

HAZI AL'RAYES: Sedaj so srečni. Nočejo pa pokazati svoje sreče. Ko se imajo priložnost prikazati kot žrtve, se prikažejo kot žrtve. Vendar sedaj so srečni. Zakaj naj komurkoli karkoli pokažejo?

TRIBUNA: Kako je možno, da so se kuvajtski voditelji in vladajoča družina umaknili iz političnega življenja in da o njih praktično ničesar ne slišimo?

HAZI AL'RAYES: Kuvajtska vlada deluje. Celotno ministrstvo je v Savdski Arabiji. Tam je tudi celotno vodstvo države in premier. Imamo 55 ambasad po celem svetu in niti od ene ne boste slišali, da ne podpira svoje vlade. Sprejemamo navodila in oddajamo poročila. Vlada deluje, čeprav nismo na svoji zemlji. V tem trenutku imamo vseeno svoje ljudstvo in neke vrste kontrolo.

TRIBUNA: To je res, vendar lahko slišite mnenje Egipta in Savdske Arabije o tej zadevi, nisem pa še slišal mnenja kuvajtske vlade ali vladajoče družine.

HAZI AL'RAYES: Vsak dan lahko vidite koga na TV, CNN, SKY...

TRIBUNA: Upam, da bo Kuvajt dobil svojo zemljo nazaj, kakor hitro je mogoče.

HAZI AL'RAYES: Hvala, ker ste prišli. Z Jugoslavijo imamo že dolgoletne odnose, sledimo vašim problemom in veseli smo, da problemi vedno manjši. Upam, da bomo vsi živeli v miru, da nobena velika država ne bo požrla manjše, da bo to obdobje harmonije in ne obdobje, kjer veljajo zakoni džungle. Upam, da se bomo vsi držali mednarodnih zakonov.

Bojan Korenini

D A T A L I F E

NEMČIJA ŠE VEDNO NI ZDRUŽENA 1

- V vzhodnem delu Nemčije (nekdanja DDR) se še vedno nahajajo ruski vojaki, ki se baje ukvarjajo z vsem, kar Nemce moti. Med drugim so ti soldati kot lastovke znanilke - mnogi se nočejo vrniti na vzhod, mnogi bi se s Prusinjami poročili - v Sovjetski zvezi je še sedaj kakih 8 milijonov ljudi, ki komaj čakajo na zakon o svobodi gibanja v tujino, ki naj bi ga sovjetska skupščina razglasila do konca tega leta. Imigrantska politika je v Nemčiji zelo rigorozna, toda že sedaj je v njej ogromno ilegalcev, ki so se tja zatekli iz vzhodnega ledenega pekla. Rusko-pruska zveza je stvar prihodnosti.

SLOVENSKI SINDORM

(Spiegel 43) - Nekateri v Nemčiji bi se radi združili še hitreje od ostalih. V majhni pokrajini Vogtland, ki je del vzhodnonemške dežele Saške (glavno mesto Dresden) in leži na bivši tromeji ZRN-NDR-Češka med Frankfurtom gozdom in Krkonoši, si baje kar tri četrtine od 300 tisoč prebivalcev želi priključiti zahodno-južno nemški deželi Bayern. Razlog za to je dejstvo, da je Bavarska dežela katoliških principov - Vogtlandčani pa so prav tako katoliki, za razliko od protestantske večine. Dejstvo seveda je, da bi jim v okviru Bavarske in s pomočjo Münchenskega denarja ter Nürnberškega kapitala šlo bolje in bi se hitreje razvili kot v primeru počasnega lezenja iz revščine z vsemi kameradi iz vzhodnega dela. Ne glede na morebitno ne-navdušenje nad takšnim dejanjem med

Bavarci in Švabi, vseeno ni dvakrat za reči, da se to ne bo zgodilo.

NEMČIJA ŠE VEDNO NI ZDRUŽENA 2

- Inter Rail vozovnica v nekdanji DDR še ne velja. Če hočete npr. iz Hannovra v Berlin, morate na stari meji doplačati 18 DEM (+18 za nazaj = skupaj 36 DEM). Čeprav v primerjavi s cenami naših železnih sploh ni veliko, se to dejansko ne splača, še posebej, če ste brez mark...

YUGO SPET NA POHODU

(Fortuna 23) - Na drugi strani Atlantika poskuša Yugo America, uvoznik in distributer Zastavinih avtomobilčkov na novo plasirati neproslavljeno znamko »škafkastega« avtomobila, ki so se mu ameriški kupci izogibali vse od začetka, 1985. V novi televizijski reklami, ki ji je cilj izboljšanje Yugoovega »poor-quality imagea«, velik viličar zgrabi za ubogo jugoslovansko karoserijo, jo obrne in nato močno stresa. Balkanski proizvod seveda

kljubovalno vzdrži, kar naj bi pomenilo, da 357 izboljšav ni kar tako, vendar pa je bilo letos doslej prodanih le 4900 avtomobilov, daleč od 48800 v letu 1987. V ZDA avto stane 4435 USD.

NEKATERI TO DRUGAČE

(Fortuna 23) - Lander Associates, dizajn konzultantska firma iz San Francisca, je izvedla raziskavo na vzorcu 10 tisoč potrošnikov v Združenih državah, Zahodni Evropi in na Japonskem, z namenom odkriti, katere so »brands with global image power«, torej znamke blaga z najmočnejšo celostno podobo. Med 6 tisoč znamkami so anketiranci po merilih »strokovno najbolj znane« in »najbolj ugledne« omenjali naslednjih deset - po vrsti:

1. Coca-Cola (ZDA)
2. Sony (Japonska)
3. Mercedes-Benz (ZRN)
4. Kodak (ZDA)
5. Disney (ZDA)
6. Nestle (Švica)
7. Toyota (Japonska)
8. McDonald's (ZDA)
9. IBM (ZDA)
10. Pepsi Cola (ZDA).

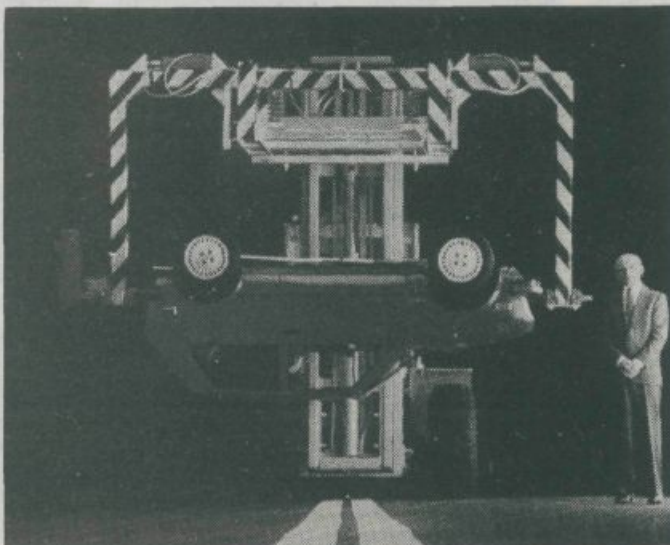
Če izvezamo Intertradeovo sodelovanje z IBM-om, sodelovanje naših polnilnic s CC in PC, ter seveda Mikijev Zabavnik, smo v Sloveniji še daleč od vrha. Elan je bogu za hrbtom.

MARXOVO TRŽIŠČE

(Fortuna 23) - Marxov Kapital se še vedno dobro prodaja, v ZDA z isto stopnjo kot lani, kljub padcu komunizma v skoraj vseh Vzhodno evropskih državah in njegovemu usihanju v ZSSR. Marxovi kupci so študentje, ki ga morajo predelati kot obvezno gradivo. Kapital stane 14.95 USD (cca 170 YUD) in je še zmerom profitabilen... Nismo torej edini in sami v dreku, da moramo brati, kar nam ni všeč, in kupovati material, ki ga morda nikdar v življenju ne bomo imeli priložnosti uporabiti.

SPET BO SEKS

(Fortuna 25) - AIDS je malo manj nevaren, mi se ga v valu neokonservativizma še vedno bojimo. AZT je doslej edino avtorizirano zdravilo za boj proti HIV-u (human immunodeficiency virus), ki sicer še ne naredi čudeža, vendar pomaga. Seveda pa 10 tisoč USD, kolikor znaša enoletno zdravljenje, takoj spravi bolnika v kruto zemljo. Vprašanje je torej, če bo našo generacijo nova seksualna revolucija sploh »zakačila«. Medtem pa se farmacevtska družba Burroughs Wellcome, ki je zdravilo 1987 prvič lansirala, pridno širi naprej - čisti profit se je v primerjavi s prejšnjim letom povečal za 26,4 %.

V več vodilnih sovjetskih ekonomistov se je v zadnjih dneh javno distanciralo od Gorbačovove strategije gospodarskih reform. Opozorili so, da bo uvajanje tržnega modela za seboj potegnilo visoke podražitve, skokovito naraščanje inflacije ter upadanje življenjskega standarda.

Gospodarstvo pred razsulum

V zadnjem času so politični problemi v Sovjetski Zvezi prekriti z gospodarskimi. Gigantska država, ki v svojem jarmu združuje petnajst republik, se bori za ekonomsko preživetje, ali kot je problem ilustriral sovjetski ekonomist Šatalin: »Ko izbiramo med programi ekonomske reforme, se ne odločamo med Londonom in Parizom, ampak med življenjem in smrtjo.« Socialistična ideja je bankrotirala na vseh področjih, socialnem, političnem, ideološkem in ne nazadnje tudi ekonomskem. Sovjetsko gospodarstvo je do zadnjega prikrivalo svojo bolezen, sedaj pa je pacient zrel za urgenco.

Na SZ odpade skromnih pet odstotkov svetovnega izvoza, državni dolg pa že ocenjujejo na okrog 500 milijard rubljev. Stvari so prignane do skrajnih meja in nek sovjetski izvedence za ekonomska vprašanja je javno opozoril, da bodo morali čez leto ali dve uvesti »pike« tudi za prodajo nekaterih vrst industrijskega blaga in ne samo za prodajo sladkorja.

Po vseh svetovnih standardih sodi v kategorijo revnih kar 68,5% prebivalcev SZ. Po podatkih, ki so javnosti postali dostopni šele v zadnjem času (v zlato dobi socializma je bilo dovoljeno le spretno prikrivanje), je mogoče po mednarodnih standardih samo 2,3% vseh sovjetskih družin uvrstiti med bogate. 11,2% prebivalcev sodi v tako imenovani srednji razred, vsi ostali pa so enaki v revščini. Takšna je slika življenjske ravni prebivalcev na pragu 21. stoletja v eni izmed svetovnih vojaških velesil.

Od vseh naravnih potencialov, s katerimi razpolaga država, površinsko

RUSKA EKONOMSKA DEDIŠČINA BOLJŠEVIZMA

največja na svetu, uspejo z izdatno »pomočjo« centralno planskega gospodarstva izkoristiti le 30-40%. Vsi ti podatki vodijo do izračuna, da je potemtakem več kot tretjina kolhozov popolnoma nerentabilnih in spravljanih v predal med druge državne dotacije.

Vse to se dogaja v državi, ki je bila, če gre verjeti Komsomolskaji Pravdi, pred oktobrsko revolucijo, sedma država na svetu po porabi dobrin na

prebivalca. Danes je na 77. mestu, tik pred Romunijo.

Za vse navedene številke, ki nesramno razkrivajo dejansko stanje, je nedvomno kriv sistem. Če še vedno ne bi hoteli posploševati, je v tem primeru sistem enako socializem, oz. enako plansko gospodarstvo, ki na žalost že dolgo ni več le utopična smer v politični teoriji, marveč kruta sedanost. To izjemno slikovito dokazuje primer (pa ne samo sovjetski).

Magičnih petsto dni

Ali je v petsto dneh uresničljivo spremeniti gospodarski model, ki se je kot neskončna skladovalnica zgrešenih petletk vlekel še iz časa boljševizma dolgih šestdeset let?

Konec dvajsetih let je Stalin do skrajnosti okrepil državni nadzor in se odločil za centraliziran načrt gospodarstva. Razen hitrega razcveta težke industrije ob koncu prvega petletnega plana pa vse do danes takšen ekonomski sistem ni prinesel nikakršnih rezultatov, nasprotno, že v začetku šestdesetih let se je začel dušiti v lastni neučinkovitosti. Za časa Brežnjeva je bilo sovjetsko gospodarstvo že v globokem breznju, dokončen poraz pa je priznal šele

Gorbačov v svoji knjigi »Perestrojka«, kjer je že napovedal odpravo centralnega plana.

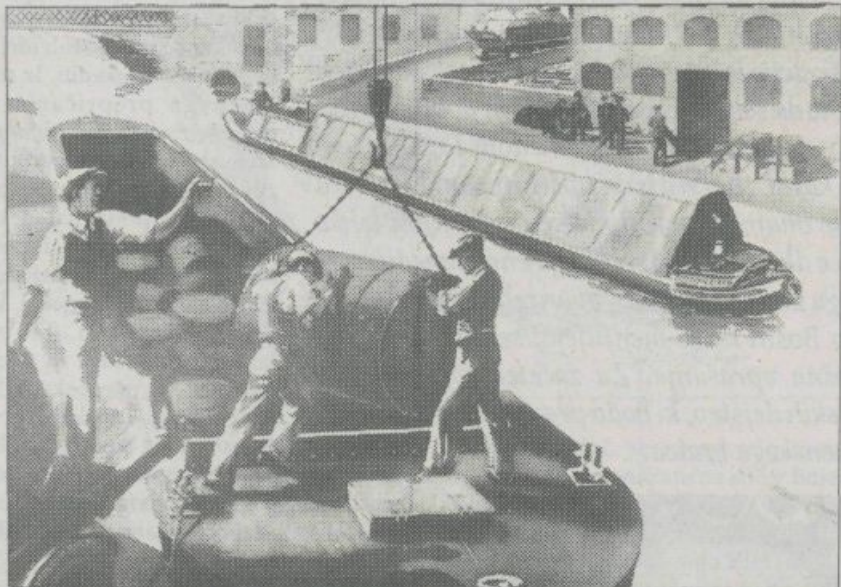
Kot magično rešitev, da bi državo rešili pred gospodarskim kolapsom, so imeli Sovjeti v igri tri temeljne programe, in sicer program »500 dni« akademika Šatalina, ki je nastal po dogovoru med Gorbačovom in Jel-

cinom, vladni program Leonida Abalkina in kompromisno predsedniško inačico. Ruski parlament se je praktično z absolutno večino odločil za program ekonomske stabilizacije in prehoda na tržno gospodarstvo, ki ga je izdelala skupina sovjetskih ekonomistov pod vodstvom danes že razvpitega Stanislava Sergejeviča Šatalina.

Osnovno izhodišče programa je, da pravno dopušča vse oblike lastnine. Izhaja iz priznanja suverenosti zveznih republik. Zelo pomembno je predvsem dejstvo, da ukinja vse pravne omejitve, ki so doslej ovirale podjetništvo, odvijal pa naj bi se v jasno postavljenih časovnih okvirih, kar bi dopuščalo sproti javni nadzor. Šatalinova teza je, da se sovjetsko gospodarstvo lahko izvleče le s pomočjo reprivatizacije državne lastnine. Program predvideva ohranitev enotnega denarnega sistema in centralizacijo denarno kreditne politike. Šataline ne načrtuje popolne konvertibilnosti rublja, čeprav je predvidel svobodnejšo menjavo rublja za ostale valute. S svojim ekonomskih paketom je skupina ekonomistov osrečila predvsem gigantski sovjetski vojaški aparat, ki mu finančna sredstva krči za 10% in velikega brata KGB, ki ga bo oklestila kar za 20%.

Ali je predstavljen program sposoben pobrati sovjetsko gospodarstvo, kar bi rešilo še marsikateri politični problem, je nemogoče predvideti. Morda, če bo sreča mila in bog dal... Francozi so jim že.

Erika Repovž

TRIJE MODRECI

LEONID ABALKIN

Predsednik Komisije za ekonomske reforme. Bolj teoretik kot politik. Njegova ekonomska zapoved je: »Cene naj rastejo, ne smejo pa ubiti sovjetskega potrošnika.«

STANISLAV ŠATALIN

Član Predsedniškega sveta. Ima lepe manire in je šibkega zdravja, kar resno ogroža njegova prizadevanja za tržno reformo. »Veliko ljudi enostavno ne razume, kakšne so lahko posledice reform,« pravi Šatalin. »Za to smo krivi tudi ekonomisti.«

NIKOLAJ PETRAKOV

Gorbijev svetovalec za ekonomsko problematiko. Finančni strokovnjak, ki je sprožil vprašanje konvertibilnosti rublja. Preživlja ure, pa tudi cele dneve z Gorbijem, sestavlja mu govore in kuje ekonomske reforme.

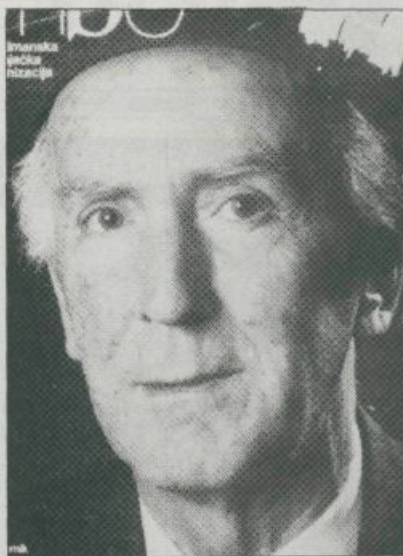

FILIPOVIĆ: Mi, bosansko-hercegovski muslimani imamo sebe za Bošnjake, kar pomeni, da smo nosilci in ohranjevalci kontinuitete tega, čemur pravimo bosanska država; smo nosilci ideje te države, ki je, kot že veste, obstajala že v 10. st. Bosanska država. Njeno idejo na nek način ohranjamo in nadaljujemo s tem, da poudarjamo našo vezanost na BiH, njen državno-pravni, zgodovinski, kulturni in politični prostor, ki je pravzaprav nadaljevanje neke starejše oznake bosanskega političnega in kulturnega prostora. Bosna se v pozni antiki pojavlja kot izredno zanimiv kulturni in verski prostor. Na tleh BiH lahko najdete krščanske skupnosti v 3., 4. in 5. st., manuelov kult, kot tudi panteone rimskih božanstev. Ta multilateralen, multikulturni in multireligiozen prostor BiH se ohranja tudi v času zgodnje bosanske države; še posebej pa se krepí skozi neomanihejstvo bosanske cerkve. Obstajajo različne znane teorije o pojavi neomanihejcev, bogomilov, tatarov, albigenzov, ali nasploh heterikov v bosanskem prostoru. Dve teoriji sta za nas še posebej zanimivi: prva govori o tem, da gre za vpliv bolgarskih Bogomilov skozi Srbijo; druga pa zagovarja stališče, da gre za vpliv Tatarov in Albigenzov, ki je prihajal iz Dalmacije. Nobena od teh dveh teorij ni najbolj trdna in nima popolne potrditve. Danes je v obtoku neka tretja teorija, ki pravi, da je neomanihejski kult prinešen s strani turških plemen, Hazarjev in drugih, ki se v 10. st. oglašajo v prostorih Panonije, ki zaseda dobršen del Bosne. Le-ti so prav tako znani kot nosilci multikulturnega in multireligioznega stališča. Hazarji so bili nosilci krščanskih, islamskih, judovskih, neomanihejskih in kriptomanihejskih tendenc. BiH se je tudi takrat oblikovala kot relevantna religiozna in multikulturna skupnost; kot takšna je živela vse do osmanske premoči. Toda tudi Osmani niso uspeli spremeniti takšnega značaja Bosne in zgodilo se je prav nasprotno: pod osmanskim vplivom se je razvila nova islamska komponenta, s tem se je še bolj obogatil kulturni spekter BiH, njena multireligioznost, multikultura in multilateralnost pa so kljub temu obstali in to je temeljna kvaliteta BiH.

TRIBUNA: In kje v vsem tem vidite povezavo s sedanjo Evropo?

KAM GREJO BOŠNJI

Profesor Muhamed Filipović je trenutno eden najbolj iskanih bosanskih politikov. Sedež Muslimansko bošnjaške organizacije je bil ves čas poln novinarjev z vseh koncev sveta, tako da sem imel veliko sreče in dobil termin. Pa še potem, ko sva se s prof. Muhamedom Filipovićem pogovarjala, je kazal znake utrujenosti in samo poreklu svojih staršev se imam zahvaliti, da sem se z njim lahko pogovarjal malce dlje. Zaradi izrednega enciklopedičnega in zgodovinskega znanja je bil pogovor zelo tekoč. Čeprav se stvari tudi v Bosni hitro menjujejo, sem si upal postaviti bolj splošna vprašanja. Za začetek sva ponovila nekaj zgodovinskih dejstev, ki bodo prav gotovo zanimiva za vsakega slovenskega bralca.

FILIPOVIĆ: Zahodna Evropa, ki je krščanska, unilateralna in unireligiozna je nastala kot franciškansko cesarstvo in je že od samega začetka prevladalo nad ostalo Evropo. Svojo idejo unilateralizma je ustvarila na silo in sicer z izgonom Arabcev iz južnoitalijanskega prostora, kot tudi z izganjanjem Turkov z Balkana. V novejšem času je Evropa takšen unilateralizem prerastla in znova ustvarja multilateralno, multinacionalno in multipolitično stališče. Prav na tem mestu pa se Bosna oglašuje kot naravni partner evropskemu duhu. Ne vidim razloga, zakaj bi imel kakšen hrvaški ali slovenski unilateralizem prednost pred bosanskim multilateralizmom. Glede na to, da smo

muslimani nosilci takšne multikulturene ideje, se imamo po pravici za prvi evropski narod, ki je obenem tudi nosilec duha islamske kulture.

TRIBUNA: V tem kontekstu me zanima vaše mnenje o klerikalnih tendencah v Sloveniji in na Hrvaškem?

FILIPOVIĆ: Upam, da je vse skupaj zgolj začasna značaja, ker se na takšnih idejah ne da ničesar graditi. Iz religioznega prepričanja ne moreš izvajati političnega. To je absorbirano v evropski zgodovini in kdor to ponavlja, bo ponavljal nekaj, kar obstaja zgolj v farsični obliki, - če citiram Marksa, ki je, revež, povedal nekaj, kar popolnoma drži. To isto lahko trdimo tudi za nacionalizem. V evropskem kot tudi jugoslovanskem prostoru nima nihče polne zgodovinske legitimnosti,

da bi lahko iz kota svojega lastnega narodnega interesa izpostavljali družbeno alarmantna vprašanja.

Vsi narodi, ki se obsodijo na nacionalizem, bodo sami sebi škodovali. Jaz samo upam, da takšna omamljenost ne bo dolgo trajala. Na žalost je bil zadnja tri leta najbolj aktiven velikosrbski nacionalizem, ki je izvajal tak pritisk, da so se rojevali nacionalizmi. Če se ne bi pojavil Milošević, ga ne bi bilo toliko. Nedemokratsko vzdušje je ustvarilo pogoje, ki niso dopuščali demokratičnega razvoja evolucije. To pa pomeni, da se je treba razbremeniti strahu in občutka ogroženosti, ki spodbuja ljudi, da se počutijo kot črede.

TRIBUNA: Od tu tudi razkol v Stranki demokratične akcije?

FILIPOVIĆ: Tako je.

TRIBUNA: Kaj pravite na Markovićeve reformiste, ki so Bosno zasuli s propagando?

FILIPOVIĆ: Moj odnos do Markovićeve akcije je negativen in ne razumem, kako se tako resen politik obnaša na tak način. Če bi bil dosleden, bi odstopil že takrat, ko so komunisti na Hrvaškem izgubili. Drugič pa bi moral odstopiti ob dogodkih na Kosovu. Premier zvezne vlade, ki je odgovoren za situacijo v državi, mirno gleda, kako zvezna policija ubija ljudi in vojska na tem ozemlju izpeljuje ozko narodni program. Namesto da bi reševal realne družbene probleme, ta isti Marković leta okrog in angažira ljudi, ki so izgubili rating v svojih lastnih partijah, in poskuša narediti lastno partijo. Prihaja

v BIH in vlaga ogromna sredstva, ki so državna, ker ne obstajajo nikakršne dotacije in njegova stranka ne obstaja kot politični subjekt s svojimi člani. Tiska milijon plakatov, ki stanejo ogromno. Dela propagando, da bi si ustvaril politični prostor. Ta pa lahko nastane le s konsenzom legitimnih predstavnikov naroda in držav, ki so v Jugoslaviji. Nobena politična sila se ne more vnaprej deklarirati kot nosilka rešitve. Ko so moje ženo vprašali, če bo podpisala za Markovića, je odgovorila, da ne bi rada podpisala za Ante Rankovića.

TRIBUNA: So ljudje v Bosni že pripravljeni na demokracijo in ali je možno, da bo zmagal Duraković?

FILIPOVIĆ: Absurd bosanske situacije je v tem, da Duraković sedaj predstavlja patriota. Tisti, ki postavljajo vprašanje

celovitosti BIH, se ne morejo imeti za legitimne in demokratične sile v Bosni. In če Srbi pravijo, da bodo v primeru nezadovoljivega rezultata na volitvah resno razmišljali o obstoju BIH in če to na drugačen način pravijo tudi Hrvati, potem seveda ni čudno, da so komunisti videti kot nekakšna domoljubna sila. Pridobivajo si simpatije ljudi, ki si ne želijo nikakršne turbulence.

TRIBUNA: Ste pripravljeni stopiti v kakršnokoli koalicijo?

FILIPOVIĆ: Mislimo, da je ustvarjanje koalicij v tem trenutku nesmiselno in prežgodaj. Raje imamo manj legitimne volitve z legitimno oblastjo kot pa sedanje brezvladje, s katerim živimo v popolnem absurdu. Naš predsednik vlade odhaja v Beograd, ker je našel novo službo. To je

sramotno stanje. Zato želimo demokratično ustavo in čimprej nove volitve v pogojih demokratično političnega boja.

TRIBUNA: Kaj bo pomenila BIH v primeru razpada Jugoslavije?

FILIPOVIĆ: BIH ima svojo državno pravno integriteto in je mednarodno priznana država. Ne vidimo razloga, da nas Evropa ne bi priznala za državo. Seveda si ne želimo, da bi do tega prišlo. Jugoslavijo bi bilo treba rekonstruirati, jo narediti normalno.

TRIBUNA: Koliko sta nevarni srbska in hrvaška struja?

FILIPOVIĆ: Bojimo se, da se ne bi ponovil srbskohrvaški sporazum iz leta 1939. Bil je uvod v tisto, kar se je zgodilo leta 1941, ko se je začel strašen genocid. Najprej nad Srbi in nato še nad muslimani. Mi pa smo bili žrtve. Nismo imeli niti svoje države, vojske ali kakršnekoli politične stranke; prav tako tudi nismo česar koli zahtevali. Dejstvo je, da smo imeli muslimani skupaj z Židi največ žrtev. Ubijali so nas četniki, ustaši, Italijani, Nemci... Bli smo nemočna gmota. Srbi so imeli četniško vojno formacijo, tudi pri partizanih so bili pretežno oni; Hrvati so imeli ustaške in domobranske enote, mi pa nismo imeli ničesar. Na koncu smo imeli dvanajst procentov žrtev na celotno prebivalstvo, kar je največ med vsemi jugoslovanskimi narodi. Zaradi tega smo strahotno občutljivi in ne moremo kot demokratično sprejeti nobeno rešitev, ki bi vsebovala srbskohrvaški sporazum. O Bosni lahko odločajo samo Bosanci!

DEMOKRATIČNI FORUM - Na prvi konferenci Demokratičnega foruma Slovenije, organizacije in gibanja za boljše življenje, so sprejeli Izjavo. V njej se zavzemajo za mir in varnost ljudi, zeleno deželo, civilno družbo, razvito gospodarstvo in sodobno socialno državo. Na konferenci so sprejeli tudi sklep o začetku nekajletnega projekta Slovenske razvojne prioritete. Demokratični forum je samostojna organizacija, s Stranko demokratične prenove pa ga združuje reformni program »Za evropsko kakovost življenja«. Njegov predsednik je Borut Pahor, sicer poslanec SDP in član njenega ožjega vodstva.

ANSCHLUSS - Koroški Slovenci so vse bolj vznemirjeni. V avstrijskem zunanjem ministrstvu namreč že dalj časa potekajo pogovori o tem, kako spremeniti status Avstrije, ki ji ga določa državna pogodba. Njen 4. člen ji prepoveduje tako politično kot tudi gospodarsko združitev z Nemčijo. Oktobra 1955 je parlament sprejel tudi ustavni zakon o trajni nevtralnosti. Z združitvijo obeh nemških držav, tako menijo v avstrijskem zunanjem ministrstvu, se je položaj bistveno spremenil. Dunajski uradniki so tudi ugotovili, da pristop Avstrije k EGS ne krši določila 4. člena ADP. Medtem pa je koroški deželni glavar izjavil, da je združitev Nemčij le njena mala verzija. Haider je tudi dodal, da je treba o statusu trajne nevtralnosti Avstrije ponovno premisliti.

MUSLIMANSKA KULTURA - Prvak SDA Alija Izetbegović, po mnogih napovedih prvi favorit volitev v BiH, je za sarajevsko Književno revijo izjavil: »Naš t.i. socialistični red si je izmislil floskulo skupne kulture BiH, s katero se je prepovedovalo institucije nacionalne kulture, z utemeljitvijo, da bi to pripeljalo do konfliktov med ljudmi. Kulturne vrednosti pa nikoli niso bile vir konfliktov, temveč so to politične in ideološke represije.« Izetbegović še dodaja, da so Muslimani edini narod v Jugoslaviji, ki svoje kulturne identitete ne more institucionalizirati.

ENCIKLOPEDIJA MRTVIH

Iz Jasenovca Srbi ne bi mogli napraviti Knina, toda nihče ne bo iz Knina (dokler živijo Srbi) napravil novega Jasenovca. (Brana Crnčević)

Če bi izbirali najpomembnejši postranski politični dogodek v ostali Jugoslaviji v preteklih dveh tednih, bi se Draškovičeva počastitev mrtvih v Jasenovcu, na mestu, kjer stoji veličasten spomenik v obliki potonike - kosovskega cveta, vsekakor znašla na vidnem mestu. Ne samo zato, ker je mitingarski pohod srbskega volka, ki se je kasneje sicer odvijal dokaj dostojanstveno, pomenil nov izziv za od provokacij izmučeno hrvaško vrhovništvo, ampak tudi zato, ker se je še enkrat pokazalo, da je Jasenovac tista iracionalna točka v srbskem kolektivnem zgodovinskem spominu, ki se ji ne sme izogniti nihče, ki pretendira na mesto srbskega vožda. Draškovičev obisk »največjega srbskega mesta pod zemljo« in »prestonice vseh mrtvih Srbov«, kot sami pravijo, ni samo početje globokega spoštovanja do vseh tistih, ki so končali pod ustaško »kamo«, ampak je v veliko večji meri pridobivanje točk v krutem predvolilnem boju, v katerem so novokomponirani Miloševićevi socialisti toliko favorizirani, da so vsi ostali prisiljeni improvizirati in poskušati nemogoče. In priznati je treba, da je vodja SPO, nekdanji šef Špiljakovega kabineta, dopisnik Tanjuga z afriškega juga, znan po tem, da si je izmislil vojno med Rodezijo in Mozambikom, ter dokaj nadarjen pisec nacionalističnih romanov, več političnega marketinga. S svojo podobo navdušuje predvsem ženske mlajše srednje generacije, zato se ne gre čuditi, če je ena od njih zapisala: »S svojimi temnimi kodri, ki mu padajo na ramena, nenegovano brado, plečatim stasom, svetlečimi se očmi in skrivnostnim pogledom, ki se skriva izpod košatih trepalnic, Vuk v sebi združuje lik mističnega intelektualca, ki v mnogočem spominja na tuzemsko podobo Jezusa Kristusa.« Če je torej verjeti nekaterim političnim analitikom in teoretikom, da na volitvah zmagujejo tisti, ki pritegnejo večjo pozornost ženskega dela volilnega telesa, potem se Vuku Draškoviču čez mesec ni treba bati za uspeh. Svojo priljubljenost si lahko s takimi in podobnimi potezami, kot je bil obisk nekdanjega ustaškega taborišča, le utrdi. Mrtvi so pač še vedno tisti, ki dajejo živim moč. Sicer pa so, kot je zapisal že Marko Ristić, mrtveci tudi dobro gnojilo. Vendar ne dokler so povampirjeni. Ko bodo končno pokopani, bo mogoče tudi na tej njivi začelo kliti zdravo, hranljivo žito. Bojim pa se, da v Jasenovcu, Jadovnu in Stari Gradiški ne bo nikoli vzkliklo, saj mrtveci po petinštiridesetih letih znova vstajajo. V škodo nekdanjih rabljev in tudi mučnikov.

Simon Bizjak

TV MINEŠTRA

Na republiških skupščinskih klopek se je pred kratkim znašel predlog sprememb in dopolnil zakona o RTV Slovenija. V njem je Komisija za informiranje pri Skupščini Republike Slovenije z g. Frančkom Rudolfom na čelu predložila poslanca novo shemo strukture najvišjega organa upravljanja RTV Slovenije ter način imenovanja vodilnih ljudi v teh dveh medijih.

Kaj nam nove spremembe RTV-ja prinašajo? Predlagatelj ter Izvršni svet Skupščine RS (ki je imel na predlog le redakcijske pripombe) želita v medija narodnega pomena vpeljati spremembe, ki so nujno potrebne - vzpostaviti nov sistem delovanja RTV Slovenija.

To je točka, s katero se je velika večina poslancev strinjala; reorganizacija je nujno potrebna in zaželena, saj je struktura RTV-ja monolitna in preživeta. Ne daje namreč možnosti uveljavljanja novih in kvalitetno boljših idej.

Do tu vse lepo in prav. Zaplet je nastal pri viziji prihodnosti. Predlagatelj in parlamentarna večina si namreč želita zagotoviti v novem sistemu vsaj tako velik vpliv nad RTV, če ne večjega, kot so ga do sedaj imeli komunisti. Želja je, da se RTV Slovenija podprži oz. postane medij v rokah vladne koalicije. Namen predloga je prav v tem, da si Demos v najvišjem organu RTV-ja (Svetu RTV Slovenija) zagotovi večino in z njo nastavlja ljudi, ki so njim povolji. Podobno situacijo že imamo v sosednji Republiki Hrvaški in Srbiji.

Zamenjava dosedanje komunistične enobarvnosti RTV-ja z novo demokratsko je naletela na odpor tistih, ki si RTV predstavljajo kot javno, avtonomno medijsko inštitucijo z njenim kritičnim pogledom na družbo v celoti. Uredniki in novinarji morajo biti zavarovani pred zunanjimi pritiski.

Zanimivo je, da se današnja oblast v mnogih primerih sklicuje na zahodne demokratične sisteme, v tem primeru pa na zahod in njeno ureditev na področju radiodifuzije kratko malo pozablja.

Avstrijski zakon o ORF govori takole: »... Radio in televizija je javna zadeva. Z Zakonom se podrobneje določijo njene naloge. Zakon mora posebej zagotoviti objektivnost in nepristranost poročanja, različnost mnenj, uravnoteženost programov, kakor tudi neodvisnost oseb in organov, ki skrbijo za izvrševanje dejavnosti - radia in televizije...«; prav tako nemški zakon: »...Radiodifuzija je zadeva javnosti, zato mora biti uporabljena v popolni neodvisnosti in osvobodjena vsakršnega vmešavanja...«.

Zavedajoč se tega, da je potrebno RTV Slovenijo reorganizirati in jo kadrovsko osvežiti, da mora RTV postati javna inštitucija in ne ponovno državna, je opozicijska stranka ZSMS liberalcev ponudila rešitev. Rešitev (ki bi na nek način morala zadovoljiti obe strani), je, da so v Svetu RTV Slovenija zastopane stranke proporcionalno, ter bistveno, da glavne in odgovorne urednike Svet imenuje z dvotretinjsko večino in s tem prepreči ponovno vračanje na obrazec politične (ne)oporečnosti ter enkrat že začne upoštevati kriterij strokovnosti.

Do takrat pa vam želim, da še naprej uživate pred svojimi radijskimi in televizijskimi sprejemniki - seveda izklopljenimi!

Roman Jakič - Jaka

VALJEVSKI PROCES - V Valjevu se je začel proces proti 49 kmetom iz valjevskega okrožja, ki so 1. oktobra na temelju ustavnih možnosti in pobude Socialistične stranke vstopili v svoje hiše in posestva. Žal pa so jim bila ta posestva, odvzeta v letih 1946 do 1953. Očitno so kmetje preveč resno vzeli Kertesove besede.

MADŽARSKI ROMI - Edini, ki na Madžarskem objokujejo padec komunističnega režima, so tamkajšnji Romi. Nov demokratični sistem jih je namreč razočaral, saj se nanje sploh ne ozira. Romi zahtevajo stanovanja, zato so vladi predlagali, naj jim da barake, v katerih so stanovali sovjetski vojaki. Vladi tudi zamerijo, da je popolnoma pozabila na pravice milijona in pol Ciganov, kolikor jih je že na Madžarskem.

MLADINSKI SVET - Mladinski svet Slovenije se je oglašil pri skupščinski komisiji za mladino in se razglasil za edinega sogovornika »mladinskih organizacij« z vlado. Malo je manjkalo, pa bi do tega tudi prišlo. Skupščinsko komisijo namreč vodi Borut Pahor, eden izmed ustanoviteljev Mladinskega sveta. Vendar je v zadnjem trenutku poslanec študentov preprečil najhujše - imeli bi namreč novo, »ekskluzivno« mladinsko organizacijo.

VERSKI ZBOR - V Zagrebu so ustanovili Hrvaški verski zbor MI, ki so ga HDZ-jevske oblasti registrirale kot društvo. Cilj verskega zbora je »prožimanje rada na področju vremenitih dobara katoliških moralnih načel.« Kakšna zapletena obrazložitev. Včasih so si za ideologijo izmišljali dosti krajše oznake.

SRBSKI LOBBY - Članica ameriškega Kongresa, gospa Helen Delich, srbskega rodu, se je v Beogradu udeležila letne skupščine Demokratske stranke. Ob tem je izjavila, da izkrivljeno sliko o Srbiji, ki jo ustvarjajo albanski in hrvaški lobbyji v ZDA, ne bo moč popraviti vse dotlej, dokler bo na zastavi peterokraka zvezda.

SVOBODA - Zdi se, da je teza o Srbih, ki se nikoli ne naveličajo vodij, povsem upravičena. Takoj ko so iz osnovnošolskih učbenikov vrgli J.B. Tita, je na njegovo mesto vstopil veliki Slobo. In tako je nastala naslednja pesmica za učence prvega razreda:

SLOBODAN

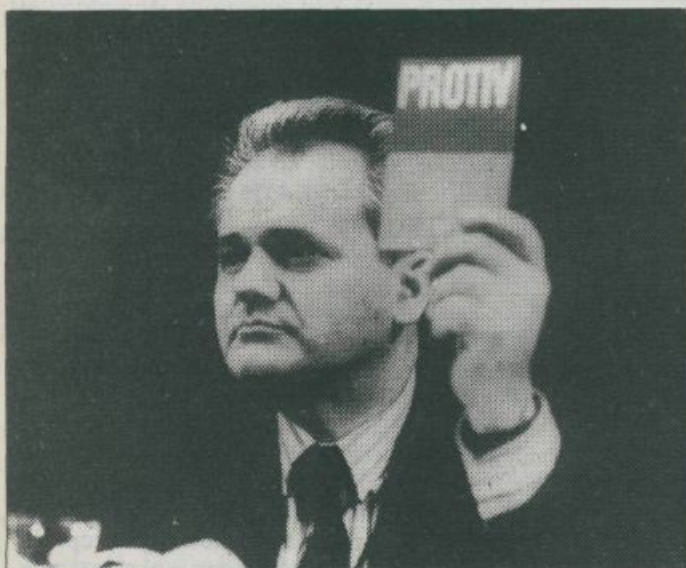
*Od slobode i svetlosti dana
svetli ime svakog Slobodana.*

*On je rođen kada i sloboda,
a na ponos celog ljudskog roda.*

*Svi ti momci zvani Slobodani,
slobodi su do smrti odani.*

*K'o što nema života bez vode,
Slobodana nema bez slobode.*

*Kad slobodi dodju teški dani,
braniće je njeni Slobodani.*

SLOVENSKI BIROJEVEC V ZDA - Peter Millionig, koroški Slovenec iz Zile, zastopa interese slovenske vlade v ZDA. Njegovo izvozno-uvožno podjetje v Washingtonu tako nosi še naziv Vladni urad za zvezo, gospodarske in kulturne zadeve Republike Slovenije. Millionig je star 33 let, na Dunaju je končal pravo. S Slovenko, ki že od tretjega leta živi v Ameriki, imata dve hčerki.

MATI TEREZA - Očitno bo Mati Tereza prva Jugoslovanka po Nikoli Tesli, o kateri bodo posneli film v tujini. Italijanska televizija RAI-2 in neodvisna filmska produkcijska družba bosta posneli film o življenju matere Tereze, ki že 40 let dela v Kalkuti.

Prebukacija

Po stopnicah navzdol gre lažje,
lepše pa po nogah,
kakor po gobcu

Ja, ljube bralke in dragi bralci, življenje je kot kurja lojtra: kratko in usrano.

In v skladu s tem pregovorom se v življenju dogajajo reči, ki jih lahko imenujemo tudi prebukiranje. Najprej to opraviš s teboj biološko iz ata v mamo, nato pa za kazen iz mame v ta nori svet. Ko zrasteš, te v šoli bukirajo iz klopi v klop, ker npr. klepetaš, ščipaš sošolko v zadnjico ali počneš to česar tovarišica ne more prenesti. Nato vas, če ste boljše vrste, od doma prebukirajo v kasarno in od tam, kjer temu strokovno pravijo prekomanda, spet v drugo kasarno, kar je nekaj takega, kot priti iz dežja pod kap. Nato se bukirate iz faksa na faks, ker nobeden ni ta pravi, vmes te bukirajo iz enega kvartirja v drugi, seveda dražji, in tako naprej, dokler se ne znajdete v kakšni kleti ali celo garaži. Na morju vas prebukirajo iz hotela v hotel (če ste boljše sreče, samo iz sobe v sobo), ker se je nekemu, ki vas je tja poslal, pač zapletlo v glavi. In tako vse naprej, dokler vas na koncu ne prebukirajo na Plečnikove Žale. Tam je tega sranja navidezno dokončno konec. Sv. Petru namreč lahko pade kaj norega v glavo in vas iz npr. pekla prebukira v vice, kjer je gotovo dvakrat bolj dolgočasno. Še huje vas na Žalah lahko doleti, če ste npr. kakšen heroj. Zgodovina čez leta ugotovi, da to ni bil heroj in se je za njegovo titulo skrival dolga leta iskani zločinec.

In tako je tudi Hamfirja doletela ta zoprna reč: prebukiranje iz prve na nevemkatero stran. Novi šefi, nova pravila. No, tudi na to se bom privadil in kot sem nekoč že rekel: umor je umor, ne glede, v katerem nadstropju nekega hotela je bil narejen. Pa kaj, še sem tukaj in še se bodo komu tresle gate.

V Ljubljani, 8. oktobra 1990

Vaš Hamfri Bogart

P.s. Prejšnjo sredo so iz bližine streljali name. Po nesreči, njihovi seveda, s slepimi naboji. To jih bo še drago stalo.

TITOV LIK V SLOBOTOVI SENCI - »Pripravljali in uresničili je revolucijo. S tem je Tito dokazal, da so mu teoretične sheme in dogmatizem tuji. Kot človek, ki je imel v vseh položajih toliko poguma, da je bil samostojen in samosvoj, je uspel razviti socialistično prakso in obogatiti marksistično teorijo. Z vnašanjem novih idej in rešitev v času, ko je bila marksistična misel pod pritiski dogmatistov in revizionistov.« To je del govora Slobodana Miloševića na slavnostni seji CK ZK Srbije septembra 1987. Na dan pa so ga privlekle opozicijske stranke.

MODEL JANŠA

mladcem, pa tudi kakšni mladenki, se obeta nošenje modernega oblačila, kreiranega v skladu z vsemi trenutnimi zahtevami. Oblačilo je sestavljeno iz več posameznih delov; visoko segajočih hlač, ki ščitijo tudi ledvice, bombažne majice s kratkimi ali dolgimi rokavi, telovnika in udobne vetrovke ter lahke in uporabne kape. Material, iz katerega je uniforma sešita, ali bolje rečeno zlepljena (saj nima klasičnih šivov), je porotex. To je tkanina, na katero je nanesen sloj mikroporozne snovi, ki omogoča »dihanje« kože, vendar ne prepušča vlage. Pri uniformi prevladujejo zeleni barvni odtenki z nekaj malega rjavih in črnih lis, kar omogoča uporabniku učinkovito in neopazno gibanje po zelenih slovenskih gozdovih.

Pomemben je tudi podatek, da je uniforma proizvod podjetij iz »dežele«, ki so dokazala, da sodelovanje pripelje do

vrhunskih rezultatov. Poleg tega pa uniforme nikakor ne bodo edini izdelek uspešnih podjetij, ki napovedujejo tudi izdelavo dodatkov, kot so perilo, rokavice, spalne vreče in podobno. Še pomembnejše pa je dejstvo, da se proizvajalci tovrstnih oblačil zavedajo možnosti ukinitve vojaškega tržišča in bodo podobne izdelke ponudili tudi lovcem, ribičem in vsem, ki se radi potikajo na prostem in bi radi ostali suhi, toplo oblečeni in gibčni.

Za konec naj dodamo, da si proizvajalci in kreatorji nove uniforme prav gotovo zaslužijo vso hvalo in da jim bodo še posebej hvaležni vsi potencialni uporabniki njihovih izdelkov, ki so do sedaj morali laziti v nadvse elegantnih in še bolj uporabnih oz. praktičnih umotvorih jugoslovanskih vojaških kreatorjev, ki so zaprisegli zvestobo modelom iz davnih, ruskih časov.

Marko Krautberger

Položaj v svetu se zastruje in tudi modni kreatorji so se odzvali trenutnim zahtevam. Ker je jugoslovanska moda na področju tovrstnih oblačil, ki jih predstavljamo, precej zaostajala in se zgledovala po modelih iz štiridesetih let, so se slovenski modni kreatorji odločili za samostojno in suvereno modno kreacijo. Slovenskim

Ministranti tretjega boga

Zlato pravilo ritolizništva pravi, da je tudi hudič krvav pod kožo in kot tak seveda nadvse primeren boter svojemu naključnemu zavezniku (najboljšemu ponudniku). Čeprav je bil Hudič (po novem morda celo gospod) vsa ta leta namišljenega ateizma - za razliko od Boga - v oblastniško-podrepniških krogih priznan, pa četudi kot negativen metaforični objekt, je jasno, da je dandanes pravi naslov za ambiciozne generacije bivših zaslepljenih menihov v bivših rdečih kartuzijah.

S cmokom v grlu razmišljam o demokraciji kot overturi v klerikalizmu in ljudeh, ki niso več tisto, kar so bili, ko so se nekega pomladnega jutra preznojeni zbudili. Ko je namesto budilke zatulila interna sirena, so jo le najbolj čvrsti utišali.

Ostalim je to bilo znamenje za preplah in iz postelje so skočili na kameleona, ki se je ravno takrat onegavil z bodočo oblastjo. Vse skupaj pa je snemal sam Hudič, ki je

poprej že v polfinalu procesa demokracije izločil Boga. In to zgolj na rutino, ki jo je pokasiral v času, ko je bil še turistični vodič na poti v pekel. Zdaj smo tu. Prvič, drugič, tretjič... prodani. Vsak posebej in vsi skupaj kot na sindikalnem izletu. Prvega zabeleženega Boga je s prevratom odstranil drugi, ki je bil, kot je znano, rdeč, ki je bil, kot se govori, Hudič. Pekel, torej. In v takšni atmosferi spet prevrat. Prvi Bog, ki se je z drugim na istem avtobusu peljal v..., ga preseneti zahvaljujoč imenitni vremenski prognozi. Fino, elegantno, ob patriotskih vižah, ga postavi na mesto odgovornega urednika za polpreteklo zgodovino, sam pa se s pomočjo oglelenih trupel okliče za rešitelja (z diplomatsko imuniteto). Deja vu.

Vsa stvar se zaplete pri t.i. javnomnenjskih orgijah, na podlagi katerih se prvega Boga prime vzdevek Boga št. 2., ki ta čas še vedno nosi to etiketo. Glede na to, da je pravi cirkus z avtorskimi pravicami, se utegne stvar zaplesti. Kdo ima torej pravico imenovati se Hudič. Ker zakonodaja na tem področju šepa, bi lahko bila merodajna Biblija, ki pa je žal neobjektivna, saj do onemoglosti forsira prvega Boga, ki s tem izgubi vsakršno možnost za uveljavitev naziva, ki je nedvomno pos-

ledica ljudske volje. Problem se lahko reši v parlamentu, kjer ljudska volja še najbolj pride do izraza, saj je večinski delničar usode prav demos.

Do največje zaostitve na relaciji bivši Hudič-novokomponirani Hudič pa prihaja s pojavom doslej še neidentificiranega pojma: ritolizništvo, ki je v tem času večji hit kot npr. Dick Tracy. Ker je vsaka noviteta preizkusni kamen za nerodne po naravi, je prav zanimivo, da je v zelo kratkem času ogromno simpatizerjev bivšega H. prestopilo v tabor H. narodnjakov, ne da bi pri tem preveč poškodovali kamnita spominska obeležja lastne vesti. In to v stilu klopa, ki je znan kot monopolist pri produkciji meningitisa. Profesionalci za mešanje barv in packarski asistenti so se globoko zašili. Iz tabora rdečega devila so zahvaljujoč nepredvidljivosti pojma ritolizništvo pristali v podobnem dreku, ki je zaenkrat še poln oblastniških slaščic. Muhe so razred zase, pa četudi jim je vseh skupščinska menza.

Skratka, če na večjih zbledi junaštvo najhrabrejših, je hudičevo mar kameleonom, če imajo danes drisko. Cena ritolizništva namreč ni konvertibilna.

Bojan Kranjc

ZDRUŽENA MAKEDONIJA

TRIBUNA: Če boste na volitvah zmagali, ste napovedovali spremembo makedonske Ustave. V katerih točkah predvidevate spremembe?

GEORGIEVSKI:

Menimo, da mora nova makedonska Ustava izhajati iz interesa makedonskega državljanina in države. V tem smislu je treba najprej urediti konfederativni status, oziroma podpisati konfederalno pogodbo z drugimi jugoslovanskimi državami, ki bodo v takšno zvezo vstopile. Ob tem je potrebno urediti tudi pravico do samoodločbe, vključno s pravico do odcepitve. Zatem še pravico, da o uvedbi vojnih in izrednih razmer odloča samo in nihče drugi kot makedonski parlament. Ta mora imeti tudi vsa pooblastila nad naravnimi in ekonomskimi dobrinami Makedonije. Seveda bi uvedli tudi makedonsko državljanstvo.

TRIBUNA: Poleg duhovne in politične združitve makedonskega naroda se zavzemate tudi za njegovo teritorialno združitev. Kako jo nameravate uresničiti?

GEORGIEVSKI: Smo edina stranka, ki govorimo o združitvi Makedonije. Izhajamo iz tega, kar v 45 letih ni bilo storjenega. Menimo, da lahko le samostojna zunanja politika Makedonije, ki bo izhajala izključno iz interesov makedonskega naroda, lahko pripomore k združitvi.

Združitev ni enkratno dejanje, temveč proces. Zato čakamo na leto 1992, leto evropskega združevanja in s tem tudi združevanja Balkana in Makedonije.

To pomeni, da ne bomo nikomur odvzemali ozemlje: niti Grčiji niti Bolgariji. Enostavno bomo združili Makedonijo z rušenjem meja. Izkušnje z jugoslovansko diplomacijo so grozne. V 45 letih ni imel niti eden

Ljupčo Georgievski je najmlajši in najprodornejši lider na makedonski politični sceni. Predsednik VMRO - Demokratične stranke za makedonsko narodno enotnost, ki šteje okrog sto tisoč članov, stranke, ki ohranja in razvija makedonsko identiteto. Georgievski je presenetil makedonsko javnost s svojimi provokativnimi nastopi, danes pa so postali vsakdanjost makedonskih političnih razmer.

Kako jo

makedonski diplomat pogovorov z Albanci, Grki ali Bolgari brez prisotnosti jugoslovanskega (nemakedonskega) veleposlanika. Menimo, da bo makedonska diplomacija naše sosednje države zainteresirala. Morajo se namreč zavedati, da prihaja čas, v katerem sporov ni možno reševati z vojno, ampak dogovori z Makedonijo. V tem smislu govorimo o odpiranju meja in svobodnem pretoku ljudi, idej, informacij in dobrin. Naš moto je: Makedonija ni jug Jugoslavije, temveč center Balkana. Z diplomatsko spretnostjo se bomo trudili privabiti Grčijo, Albanijo in Bolgarijo v pogovore o Makedoniji kot novem političnem dejavniku na Balkanu.

TRIBUNA: Če z vojno ni možno ničesar več reševati, v kakšen kontekst bi vstavili oblikovanje makedonske vojske in kako bi

se financirala?

GEORGIEVSKI: Imamo predvsem pacifistične cilje. Torej, lahko govorimo o demilitarizirani Makedoniji kot našem končnem cilju. Toda trenutna realnost je povsem drugačna. Makedonci so že imeli svojo vojsko v letih 1941-45, ki je vojno dobila. Imeli smo tudi lastne kadre in jezik. Želimo popraviti neenakost, v kateri so Makedonci danes, kljub temu, da je z Ustavo zajamčena enakopravnost slovenskega, srbohrvaškega in makedonskega jezika. Makedonski vojaki morajo zapriseči v materinščini, napisi na vojašnicah morajo biti v makedonščini. Zahtevamo, da je komandant skopske vojaške oblasti Makedonec, da se poveča odstotek makedonskih starešin na tem področju in da 30 do 50 % naših rekrutov služi vojake v Makedoniji.

TRIBUNA: Potem ne moremo govoriti o samostojni makedonski vojski...

GEORGIEVSKI:

Govorimo o konfederalni vojski. To bi bil del skup-

nih sil. Ob tem bi razvijali tudi samostojno vojsko. Normalno, lahko se vprašamo tudi o njeni učinkovitosti. Menimo, da bodo makedonske meje bolj branili makedonski nacionalni korpusi kot Slovenci, Hrvati ali Srbi. Kar pa zadeva financiranje samostojne armade, lahko rečem, da bo cenejše.

TRIBUNA: V središču bodo tudi odnosi s Srbijo. Ste pripravljeni sprejeti kakšne kompromise v zvezi s samostanom Prohor Pčinjskim?

GEORGIEVSKI: Označili so nas za srbofobe, ker smo bili prvi v Makedoniji, ki smo dejali, da je srbska politika do Makedoncev imperialistična. Z njo so skušali makedonski narod in državo vreči na kolena. Ne bomo mižali pred licemernim bratstvom in enotnostjo, v kateri

srbska cerkev ne priznava makedonske, v kateri se vsakodnevno fabricirajo Politikine laži o Makedoniji. Da ne govorim o tem, da nas imajo za južnosrbijance, o politiki Slobodana Miloševića in drugih strank, o vprašanju rekolonizacije Makedonije... Izhajamo iz tega, da morata imeti srbska in makedonska država v prihodnje samo enakopravne in partnerske odnose oziroma dogovor. Sem sodi tudi vprašanje samostana Prohor Pčinjski. Kot stranka bomo vztrajali, da se ta spor reši, vendar bomo pri svojih zahtevah dosledni; ozemlje se mora vrniti tistemu, ki mu pripada. Za normalizacijo odnosov med srbsko in makedonsko državo je treba rešiti tudi vprašanje okrog 40 tisoč Makedoncev, ki živijo v Srbiji; pa tudi tistih v Vojvodini (od 100 do 150 tisoč).

TRIBUNA: S katerim od srbskih voditeljev bi najraje sodelovali: Miloševićem, Šešljem ali Draškovićem?

GEORGIEVSKI: Ne bi konkretiziral, verjetno pa bi se bilo z vsemi zelo težko pogovarjati. Lahko le rečem, naj bodo živi in zdravi, naj še naprej izvajajo takšno politiko, saj je ta najboljši način za makedonsko homogenizacijo, nacionalno osveščanje, zelo fantastičen način za pridobivanje zavesti o makedonski državi in suverenosti.

TRIBUNA: Soglašate s konfederativno opcijo Slovenije in Hrvaške, po kateri bi Jugokonfederacija ostala carinska unija?

GEORGIEVSKI: Očitajo nam, da prepisujemo slovenska in hrvaška stališča, kar pa ni res. Vedno izhajamo iz makedonskih interesov. V tem smislu govorimo o pravici do odcepitve in s tem mislimo na zahtevo Metodija Antonova Čente pred 45 leti, ne pa na nedavno slovensko zahtevo. Ko govorimo o suvereni ekonomiji, mislimo na zahteve, da denar od tobaka ostane v Makedoniji. Slovenski in hrvaški načrt je za nas v veliki meri sprejemljiv, saj se v njem predvideva možnost vstopa novih članic, kar je za nas izjemno pomembno. Makedonsko vprašanje bi se najlažje

rešilo z vstopom Grčije, Bolgarije, če hočete tudi Albanije v konfederacijo. Ko se govori o carinski uniji, smo proti njej in za samostojno makedonsko carinsko politiko. Zavedamo se, da Slovencem ugaja jugoslovanska carinska politika. V prihodnje pa ne bi smelo priti do centralizacije pri urejanju kakršnihkoli politik.

TRIBUNA: Govorite o posebni vojski, carinskem sistemu, davčnem režimu, potnih listih, makedonskem državljanstvu... Kaj bi na koncu pravzaprav ostalo od te konfederacije?

GEORGIEVSKI: Najprej bi se seveda sesuli mnogi mehanizmi sedanje federativne države, kar bi

komunisti jemljejo pravico, da se imenujejo za reformiste?

GEORGIEVSKI: Soglašal bi z njimi, če bi bilo to reformiranje resnično. Menim, da Peter Gošev ni zmozel do konca reformirati Partije. Moral bi storiti najmanj to, da bi se javno odrekel kriminalcem tipa Lazar Koliševski, Strahil Gigov... Ves komunistični svet se je odrekel svojim nekdanjim liderjem, samo Gošev ni storil tega. To so vse dejavniki, ki kažejo, da so komunisti reformo začeli, ne pa tudi končali. Zato tudi smatram, da poraz na volitvah potrebujejo, če se resnično želijo reformirati.

TRIBUNA: Sta bila Vlado Černozemski in Todor Aleksandrov bolgarofila, plačanca bolgarskega dvora, borca za Makedonijo ali pa samo običajni razbojnika?

GEORGIEVSKI: Ko sem na ustanovni skupščini stranke govoril o tem, zakaj je treba zgodovino na novo napisati, sem izrekel dva paradoksa. Prvi je ta, da so Makedonci zagovarjali srbsko tezo, da je Vlado Černozemski ubil srbskega kralja Aleksandra Karađorđevića zato, ker je bil bolgarski plačanec. Kot Makedonec tega ne mislim. Videti moramo, kaj je Aleksander storil Makedoniji za časa vladavine, kakšen teror je zganjal. Ko pa govorimo o Teodoru Aleksandrovu, ki je bil v zgodovini obravnavan kot bolgarofil in nič

konfederalno unijo pocenilo. To je npr. Tanjug, ki ne bi več obstajal, in množica združenj... Bilo bi le posvetovalno telo, ki bi skrbelo za reči, o katerih bi dosegli soglasje. Na primer, lahko bi ostala skupna vlada. Morda bi bila najvažnejša vloga te vlade prav na obrambnem področju, ker bi obstajala koordinacija. V zunanji politiki bi imeli skupne predstavnike v tistih državah, v katerih članice ne bi imele posebnih interesov (afriške in azijske). V »velikih« državah pa bi vsaka želela sama regulirati svoje odnose z njimi. Torej, ostali bodo tisti elementi, o katerih se bodo članice dogovorile.

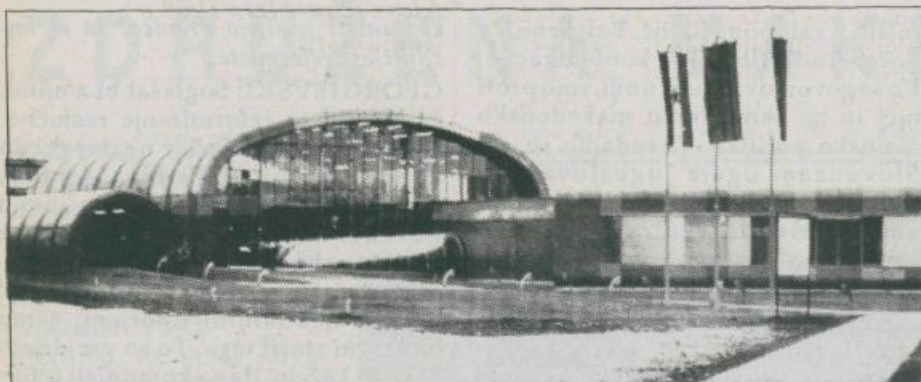
TRIBUNA: Od kod si makedonski

drugega, zmeraj poza-bimo na paradoks, da je likvidiral celotno bolgarsko vlado...

TRIBUNA: Toda Aleksandrov je ubijal tudi v Makedoniji...

GEORGIEVSKI: ... dejstvo je, da je ubijal oziroma maltretiral srbske koloniste v Makedoniji. To je le del paradoksov, ki jih mora makedonsko zgodovino pisje preučiti. Ne pomeni pa, da zahtevam kakršnokoli rehabilitacijo, ampak enostavno prostor, v katerem nam ne bodo takoj lepili etikete bolgarofilov, grkofilov ali srbofilov.

Vladimir Petreski

ŠOLA POD DROBNOGLEDOM

Leta 1971 je bil v vojašnici Maršal Tito v Ljubljani ustanovljen vojaški internat. Gojenci so obiskovali pouk v ljubljanskih srednjih šolah in nato nadaljevali študij na eni od vojaških akademij. (Usmerjali so jih predvsem na Akademijo kopenske vojske v Beogradu, saj so predobro vedeli, da bi z letalske akademije mnogi kmalu prešli v civilno službo; takrat v Ljubljani še ni bilo mogoče študirati za pilota. Danes že obstaja oddelek za pilote v okviru Strojne fakultete, študij pa poteka pet semestrov.). Čez tri leta je bil za Bežigradom zgrajen vojaški dijaški dom, v njem pa so se prejšnji bivalni pogoji močno izboljšali. Leta 1975 je pričela z delom Vojaška gimnazija Franc Rozman-Stane in tako je postalo šolanje častnikov z območja Slovenije veliko bolj organizirano.

Do leta 1978 je bil učni program splošen - od vojaških predmetov so imeli le »Obrambo«, v naslednjih štirih letih pa je vojaški del zajemal 30 odstotkov celotnega programa. V skladu z reformo srednjega šolstva se je nato leta 1982 Vojaška gimnazija preimenovala v Splošno srednjo vojaško šolo Franc Rozman - Stane. Prvoten namen, da bi povečali odstotek vojaškega učnega programa na 70, ni bil izveden - oziroma se je celo zmanjšal in ustalil na desetini. Danes, od prejšnjega leta nosi šola ponovno naziv vojaška gimnazija, naj bi bilo le 6,6 odstotka vseh ur namenjenih vojaškim strokovnim predmetom: Osnove DS in SLO, delno predmet Aktualna problematika.

Janko Hamler z Zavoda za šolstvo je potem, ko sem ga seznanil s tem podatkom, pripomnil, da to drži le delno, saj je v ostalih (splošnih) predmetih »skritega« še veliko specifično vojaškega znanja. Po njegovem naj bi se od ostalih gimnazij razlikovali kar v polovici splošne učne snovi. Sicer pa lahko daje Zavod šoli le strokovna priporočila, ki

jih tam po večini upoštevajo. Sodelovanje je izrazitejše na športnem področju, saj ekipe

Vojaške gimnazije sodelujejo na srednješolskih športnih prvenstvih.

Jezik le ni mačji kašelj

Znanje je znanje, več ga imaš, bolje ti bo šlo v življenju! Toda žalostno je to, da strokovne vojaške knjige (na primer Pravila pehotne oborožitve, ki naj bi jih tudi v SLO uporabljali kar v izvirniku) v slovenščino niso prevedene in tako tudi pouk strokovnih predmetov (6,6 odstotka) več ali manj poteka v hrvaškem ali srbskem jeziku. V Zveznem sekretariatu za LO pač menijo, da je to priprava za nadaljni študij, malomarni

odnos do slovenščine pa kažejo s tem, da pošiljajo šoli vse dokumente v hrvaškem ali srbskem jeziku. Dokaz je na primer »Nastavni plan Vojne gimnazije Franc Rozman-Stane«. Že drobne stvari torej kažejo, kako si JLA predstavlja bratstvo in enotnost, oziroma ustanov enakopravnost jezikov jugoslovanskih narodov in narodnosti.

Na vojaških gimnazijah v Zagrebu in Beogradu imajo v jezikovnem sklopu (»Književnost i jezik jugoslovanskih naroda«) tudi po 30 ur pouka slovenskega in prav toliko makedonskega jezika. Na vseh treh vojaških gimnazijah je jugoslovanskim jezikom namenjenih 748 ur, v Ljubljani pa so to razdelili na dva predmeta: Slovenski jezik s slovensko in svetovno književnostjo (462 ur) in Srbohrvaški jezik z jugoslovansko književnostjo (286 ur - vsa štiri leta po dve uri na teden; ta predmet obsega tudi 30 ur makedonščine).

Do sedaj so prihajali na šolo učenci iz vse Slovenije. V razpisu ZSLO je bila letos prvič dana možnost vpisa tudi učencem iz ostalih delov Jugoslavije, seveda pa je pogoj znanje slovenskega jezika.

Ko smo o problemu jezika pri strokovnih predmetih povprašali republiškega sekretarja za LO Janeza Janšo, je le na kratko odgovoril, da se bo to pač moralo ustrezneje rešiti po sprejetju nove slovenske ustave, medtem ko je Janko Hamler z Zavoda za šolstvo zatrdil, da nasilno reševanje problema ne bi koristilo nikomur, še najmanj pa šoli, ki jo vsi želimo ohraniti slovensko.

Brezplačno tudi v ZK

Ena od največjih prednosti, če ne največja, vojaškega šolanja je, da je vse brezplačno. Brezplačno je šolanje (zvezki, knjige, pisala), internat, kjer učenci živijo v času šolanja, obutev, oblačila, hrana v vojaškem hotelu - vse dobe zastoj. Učenci prejema tudi mesečno žepnino, ki se, odvisno od letnika, giblje od 250 do 450 dinarjev.

Letos so dobili nove puhovke Mont Metka, čevlje nabavljajo v Peku, oblačila pa

v Modni hiši. Navadno gre po nakupih cel razred, lahko pa si izbirajo modele do določenih vrednosti. Vsak presežek postavljenega limita morajo poravnati sami. Poravnati pa bi morali tudi vse stroške štiriletnega šolanja, če izobraževanja ne bi nadaljevali na eni od vojaških akademij. V tem primeru bi morali tudi normalno služiti vojaški rok, česar so drugače oproščeni.

Lani so uvedli novost, ki je v nasprotju s prakso na vseh vojaških šolah. Učencem, ki so iz Ljubljane ali bližnje okolice, ni treba več stanovati v internatu.

Internat je v bližini šole, za Bežigradom. Ima štiri nadstropja, v vsakem pa je razporejen en letnik. Sobe so tri-posteljne, po dve pa imata skupno kopalnico in WC. Internatska pravila se pravzaprav v ničemer ne razlikujejo od pravil v podobnih civilnih ustanovah, le da morajo imeti učenci pisne dovolilnice za popoldanske in večerne izhode v mesto. Če imajo povprečno oceno vseh predmetov najmanj 3,9, dobe stalno dovolilnico, ki velja tako dolgo, dokler se jim učni uspeh ne poslabša.

Zanimivo je to, da pri njih še vedno obstaja Mladinska organizacija, prav tako pa tudi Zveza komunistov. Po republiškem zakonu je to sicer prepovedano, vojaški in zvezni zakoni, po katerih se, kot je bilo že rečeno, šola mora ravnati, pa politično delovanje v

izobraževalnih ustanovah še dopuščajo. Če je imela Mladinska organizacija še pred leti nalogo predlagati najboljše mladince za sprejem v Zvezo komunistov, prireja danes še športna in ostala srečanja. V prejšnjem šolskem letu so sprejeli v ZK dva učenca. Alojz Jehart političnega delovanja na šoli sicer ne odobrava, za izvenšolske politične aktivnosti učencev, od njihovega vključevanja v razne stranke do sodelovanja na političnih shodih, pa pragmatično odgovarja, da je to stvar vsakega posameznika. Sicer pa imajo zdajšnji in nekdanji dijaki načelnika Jeharta za liberalca, ki v svojem desetletnem vodenju šole Zveze komunistov nikoli ni potiskal v prvi plan. To, da vas v avli najprej

Čisti dobiček

Leta 1980 se jih je od 54 maturantov kar 50 odločilo, da ne bo nadaljevalo šolanja. Starši so morali za vsakega povrniti 6 milijonov 250.000 dinarjev. Šolanje, hrana, internat in ostalo pa je za enega učenca prišlo letno kar sedem milijonov, torej v štirih letih 28 milijonov dinarjev. Tako ni čudno, da je takratni načelnik Stanko Jelačin večkrat omenil, da so s tem dejanjem dobesedno oropali JLA.

pozdravi velik portret Tita, pa je bila tako ali tako še nedavno lepa navada večine naših vzgojno-izobraževalnih ustanov.

7. novembra, na dan, ko se je pred 16 leti v Lokvah pri Črnomlju smrtno ponesrečil komandant Stane, bo Vojaška gimnazija v Ljubljani praznovala svojo 15-letnico obstoja. Na slavnostni prireditvi se bodo zbrali

Alojz Jehart leta 1988 v Komunistu:

Na šoli imamo konferenco mladinskih organizacij, ki povezujejo delo osnovne organizacije ZSMJ po letnikih. Najprej se v Mladinski organizaciji povezujemo z organizacijo ZSM v okviru armade. Poleg tega imamo v glavnem iz 3. in 4. letnika tudi več članov ZK. Članstvo ZK pani obvezno, o čemer nas starši zelo pogosto sprašujejo. To prepuščamo vsakemu posamezniku, ki se lahko opredeli za ZK ali pa ne.

mnogi maturanti, ki danes poveljujejo enotam JLA. Preteklost vojaške gimnazije je več ali manj znana, težko pa je prognozirati, kakšna bo njena prihodnost. Njen nadaljnji obstoj je odvisen predvsem od tega, ali se bo naslednje leto vanjo vpisalo dovolj učencev. Upal pa bi si dati roko v ogenj, da bi vpis uspel, če bi uvedli republiško armado in bi patronat nad šolo prevzel Republiški sekretariat za LO, seveda pod nadzorom Zavoda za šolstvo. Njeni gojenci bi tako dobili garancijo, da bodo kasneje slovenski oficirji v slovenski vojski na slovenskih tleh, poveljevali pa bodo v materinem jeziku sorojakom.

Ko bomo prišli že tako daleč, vojaška gimnazija pravzaprav ne bo več potrebna. Potrebovali bi morda le vojaško akademijo, pa še ta bo morebiti odveč, ko bo nekega lepega dne Slovenija demilitarizirana cona. Do takrat pa se prepustimo sanjam o slavi naše Slovenije.

Gregor Preac

Koliko?

Do leta 1985 je šola sprejela 780 učencev, toda študij na vojaških akademijah jih je nadaljevalo le 332. Več kakor sto jih služi v enotah JLA.

NASTAVNO PODRUČJE	NASTAVNI PREDMET	FOND ČASOVA PO GODINAMA				ČASOVA ZA PREDMET	%
		I/37	II/37	III/37	IV/35		
DRUŠTVENO POLITIČKO	KNJIŽEVNOST I JEZIK JUGOSLOVENSkih NARODA	5/185	5/185	4/194	6/210	728	14,50
	STRANI JEZIK	3/111	2/74	2/74	3/105	364	7,25
	ISTORIJA	2/74	2/74	2/74	-	222	4,42
	GEOGRAFIJA	2/74	2/74	2/74	-	222	4,42
	PSIHOLOGIJA SA LOGIKOM	-	-	1/37	2/70	107	2,13
	OSNOVI FILOZOFIJA	-	-	-	180	80	1,59
	OSNOVI SOCIOLOGIJE	-	-	-	180	80	1,20
	OSNOVI DRUŠTVENOG UREDJENJA JUGOSLAVIJE	-	-	1/100	-	100	2,00
UKUPNO ZA NASTAVNO PODRUČJE		444	407	507	525	1883	37,51
PRIRODNO MATEMATIČKO	MATEMATIKA	4/146	4/146	4/146	5/175	619	12,33
	FIZIKA	3/111	3/111	3/111	4/140	473	9,42
	HEMIJA	3/111	2/74	2/74	-	259	5,16
	BIOLOGIJA	3/111	3/111	-	-	222	4,42
	INFORMATIKA	2/74	2/74	2/74	-	222	4,42
	NACRTNA GEOMETRIJA	-	2/74	-	-	74	1,48
UKUPNO ZA NASTAVNO PODRUČJE		555	592	407	315	1869	37,23
OPŠTEVOJNO	OSNOVE ONO I DSZ	-	-	2/74	2/70	144	2,87
FIZIČKO VASPITANJE		3/111	3/111	3/111	3/105	438	8,72
AKTUELNA PROBLEMATIKA		1/37	1/37	1/37	1/35	146	2,90
UKUPNO REDOVNE NASTAVE		31/1147	31/1136	30/1050	30/1050	4480	89,24
POSEBNI OBLICI RADA		3S/90	3S/90	3S/90	5S/150	420	8,37
RAZREDNO VREME		1S/30	1S/30	1S/30	1S/30	120	2,39
UKUPNO ČASOVA GODIŠNJE		1267	1267	1256	1230	5020	100,00

POD SKUPŠČINSKIMI KLOPMI

Vse bolj verjamem Goetheju, ki je zapisal, da ni umetnost postarati se; umetnost je, kako to prenesti. To sem domela ob spremljanju spravaške okrogle mize na slovenski televiziji, na kateri so se zbrali rdeči in beli. Sivolasi starci so dokazali, da umetnosti staranja enostavno ne obvladujejo. Vsi so neskončno hrepneli po vojni mladosti, saj iskreno želijo popraviti krivice, ki so jih drug drugemu in vsem storili. Žal pa so nekoliko prestari, da bi prijeli za puške in streljali vrabce. S tem bi dokazali, da so se med vojno pomotoma streljali. Ta rdeči se opravičujejo, da so bili patrioti, ki jih je zavedla komunistična ideologija in Veliki načrt za oblast. Ta beli trdijo, da so patrioti, ki ji je sprovcirala komunistična nevarnost in niso nikoli prisegli velikemu Hitlerju. Vsi so se torej povsem nedolžno vojskovali, glavni krivec pa je totalitarizem (fašistični in boljševistični), kot je zaključil premier Peterle.

Če so prvo rundo v televizijskem ringu dobili ta rdeči (leti 1941 in 1942), so v drugi prepričljivo zmagali ta beli (povojni poboji). Tako je bil končni rezultat izenačen. Najbolj pa mi je bil simpatičen Stanislav, verjetno kleparjev sin, s plaščem preko ramen, lepo počesanimi lasmi in spravaškim glasom par excellence, ki je pomirjal celo njegovega nekdanjega partizanskega komandanta. Nisem še ugotovila, kakšno vlogo je imela gospa zgodovinarica, ki je vseskozi operirala z besedo »torej«. Priznati moram, da je televizijska sprava vzbudila številne komentarje med mojimi kolegi poslanci.

Kolega poslanec iz vrst Slovenske krščanske demokracije (ime bom

zaradi diskretnosti zamolčala) mi je prišepnil, da je s televizijsko spravo izjemno zadovoljen. Izkazalo se je namreč, da državljanske vojne v Sloveniji ni bilo. Ta rdeči so streljali na okupatorje, beli tudi. Ko so streljali drug na drugega, je šlo za pomoto.

Tako državljanske vojne ni blo, če pa je že bila, je bila pomota.

Ker je ozračje v Demosu precej konspirativno, sem med šepeti kolegov iz vrst Slovenske demokratske zveze izvedela, povsem neuradno, da bodo zdajšnje ambulate za borce in vojne invalide preimenovali. Po novem bodo to ambulate za vojne veterane in žrtve povojnega obdobja. Torej isti zdravnik in ista zdravila za ta rdeče in ta bele. Le v izjemnih primerih, tudi to bo baje omogočal zakon, bodo pacienti lahko izbirali doktorje z določeno moralno-politično usmeritvijo. Ta beli bodo verjetno želeli doktorja, ki jim bo dal zadušnico, ta rdeči pa takega, ki bi jim prišel na dom. V zdravstvenem resorju pripravljajo tudi določilo in kaseto, ki jo je izdala nadstrankarska televizija

Slovenija. Gre za kaseto Slovenska sprava, ki so jo posneli v Rogu. S tem bi tudi v praksi dosegli spravo in normalno sožitje med veterani. Predvidevajo tudi, da bi bil učinek te kasete izjemen, saj bi se zmanjšalo število zdravniških

pregledov. Verjetno pa bi se povečalo število samomorov.

Poslanci smo se prepirali tudi zaradi zakona o televiziji, ki smo ga naposled le sprejeli, vsaj mi, v Demosu. Sem pa že isti dan opazila

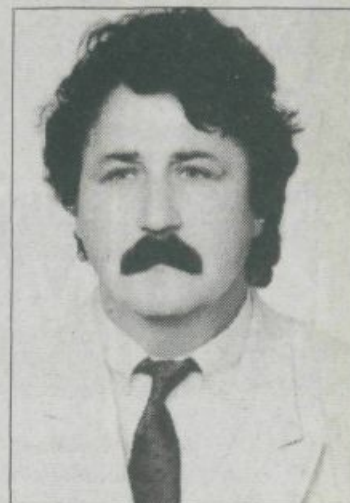

njegove učinke. V posebni televizijski oddaji o našem zasedanju, ko so kolegi poslanci govorili o obstoječi komunistični garnituri na televiziji, so avtorji oddaje večkrat pokazali direktorja Kneza, kateremu so se roke močno tresle, pa tudi pot ga je oblival. Tako sem ugotovila, da zakon niti ni tako slab, kot so me hoteli prepričati kolegi iz opozicije. Toda, če bi bila televizijski knez, bi pri priči odpustila urednika, ki je dovolil takšno montažo. Je pač tako, da smo zdaj v demokratičnih časih.

Malce pa me kljub vsemu skrbi. Ali bodo, po novem svobodni novinarji na televiziji, pokazali v takšnih pozah, kot je bil direktor Knez, tudi poslance?

Recimo iz Demosa. Veliko je takih, logično moških, ki med zasedanjem enostavno zaspijo, nekateri si s kazalcem vrtajo v nosno votlino, drugi vtikajo prsti v ušesa, da o zehanju sploh ne govorim... Najbolj grozni pa so tisti, ki vsake toliko časa z roko potipajo svoje mednožno lastnino. Takim bi takoj dala poslanski ukor in jih poslala na stranišče. Ko (če) se bo to zgodilo, bom prepričana, da smo sprejeli odličen zakon o televiziji.

Jeklena Magnolija

Pismo Sekcije kuharjev ljubljanski televiziji, v katerem so me grobo diskvalificirali, televizijcem pa »naročili«, naj ne nastopam več, je klasičen primer gonje. Tej so se pridružile tudi tri republiške komisije za vloge in pritožbe: skupščinska pod vodstvom Marjana Lenarčiča, partijska (Janko Ževart) in sindikalna, ki jo je vodil Julij Škrinjar. V poročilih so zapisali, da »ni zaslediti pozitivnih ocen o njihovih delovnih navadah, disciplini in odnosih do sodelavcev...« Tudi v teh komisijah so operirali z lažmi oziroma napotki s terena.

Podoben odgovor smo dobili tudi z zveznega sindikalnega kongresa leta 1986, saj so odgovorili, da so moje pritožbe povsem neutemeljene. Te so baje sprejeli na podlagi dokumentacije, ki so jo dobili od ustreznih republiških organov. Kako so reagirali oni, sem že napisal. Pisal sem tudi na 10. kongres ZKS, vendar je Milan Črepinšek postopek blokiral.

Če se povrnem k inkriminiranemu pismu Sekcije kuharjev, je pri njem odigral glavno vlogo takratni predsednik odbora za gostinstvo Jerko Čehovin, ki mi je med drugim izdal neopravičeno prenestitveno odločbo in montiral disciplinski postopek. Sodeloval je tudi Marjan Slak, ravnatelj srednje gostinske šole iz Novega mesta, ki je na pobudo Antona Strajnarja podal svoje strokovno mnenje o pripravi »zelenjavne omlete«, ki ga je prepisal iz knjige, sam pa te omlete sploh nisem pripravljaj.

Čudna sodniška pota

Ker so se stvari v zvezi s pismom televiziji dogajale v Jamski restavraciji v Postojni, sem vložil tožbo proti stanovski organizaciji na temeljno sodišče v Kopru oziroma Postojnski enoti. To enoto še danes vodi Tomaž Smrtnik. Ta mi je tudi zatrjeval, da njegovo sodišče ni pristojno v tej zadevi in da so jo poslali v Ljubljano. Tam pa o moji zadevi niso vedeli ničesar. O vsem tem sem obveščal mojo zastopnico Sonjo Dolinar. Preteklo je precej časa, na sodišču so uporabljali taktiko zavlačevanja, razprave ni bilo... Po lastnem raziskovanju sem ugotovil, da so mojo tožbo poslali iz Postojne v Sarajevo, na Viši sud. To je pomenilo, da se je Tomaž Smrtnik, takratni vodja sodišča v Postojni in podpredsednik SO Logatec, lagal. Pri tem mu je pomagala tudi sodnica Vida Andrejašič.

Sarajevska posla

Po nekajkratnih dopisovanjih med ljubljanskim in postojnskim sodiščem je končno prišlo do razsodbe. Vendar v Sarajevu. Višje sodišče v Sarajevu je izdalo sodbo (Br.PS:50/87) v imenu naroda. V njej pa ni niti z besedico omenjena moja zadeva, govori pa o sporu med Emono in neko sarajevsko firmo.

Tako je očitno, da so moj primer namerno zavlačevali. Moja kontrola nad delom sodišča, sodnice iz Postojne, številnih urganc pri smrtniku je preprečilo nadaljnje montiranje.

Znašel sem se na cesti, saj mi po sporih v hotelu Kras ni preostalo nič drugega. Nato sem se zaposlil v ljubljanskem gostinskem podjetju Daj-dam, kljub

temu, da spor v Postojni še ni bil končan. Ponovile so se stvari, ki so imele skupni imenovalec: SAP, Petrol, Pivovarna Union, THO Postojna. Kot po tekočem traku so se vrstili različni ukrepi proti meni in to samo zato, ker sem razkrival »mafijska posla« določenih vodilnih struktur. Nad delavci, ki so garali, pa so izvajali diktaturo »proletariata«.

S tem smo končali pripoved o življenjski in poklicni usodi 45-letnega Viktorja Premka, usodi, ki je tipična za slovenskega malega človeka. Premk, sicer mojster v kuhinji (v prostem času pa kipar-samouk), se je proti svoji volji znašel v političnem kotlu, v katerem je moč argumenta izgubljala, argument moči pa dobival.

Izkusil je pota marsikaterega delavca, ki je šel skozi sodišča združenega dela - »legalnega štita« političnih veljakov. Odkril in spoznal je niti, ki povezujejo pravosodje s politiko, policijo in drugimi službami. Spoznal je, da je bistvo pravosodja v varovanju hrbtov. Z novo demokratično oblastjo se časi za Premka niso prav nič spremenili: še vedno obstaja Služba državne varnosti, ki je posegala v njegovo življenje, še vedno sodijo isti sodniki, ki so se v starem režimu z njim poigravali. Še vedno torej, tako kot številni njegovi kolegi, ki pripravljajo Odbor za zaščito delavskih pravic, ne verjame in zaupa roki Justicije. Njegov dossier s tem ni zaključen: sodelavci SDV mu grozijo in strežejo po življenju, spor z Zidarjevim SCT-jem še ni končan... Policija je o vsem tem obveščena, ukrepa pa ne. Zdi se, da je pod fasado pravne države še veliko gnilega.

TRIBUNA

GOSTINSKA MAFIJA

Korist imajo vsi, ki se držijo korita pri Splošnem združenju gostinstva in turizma Slovenije. Po zvezah se delijo prostori za gostinske lokale, denar se obrača kot po meču. Pozabljajo pa na gostinske delavce, ki garajo za majhen denar. Smetano pobira vladajoča kasta. Statutov ni mogoče dobiti, zato se postavlja vprašanje o legalnosti in legitimnosti obstoja sekcij, ki delujejo v okviru SZGT.

Fiat je na Pariškem salonu avtomobilov predstavil posebno serijo modela UNO TREND. In to ni šala.

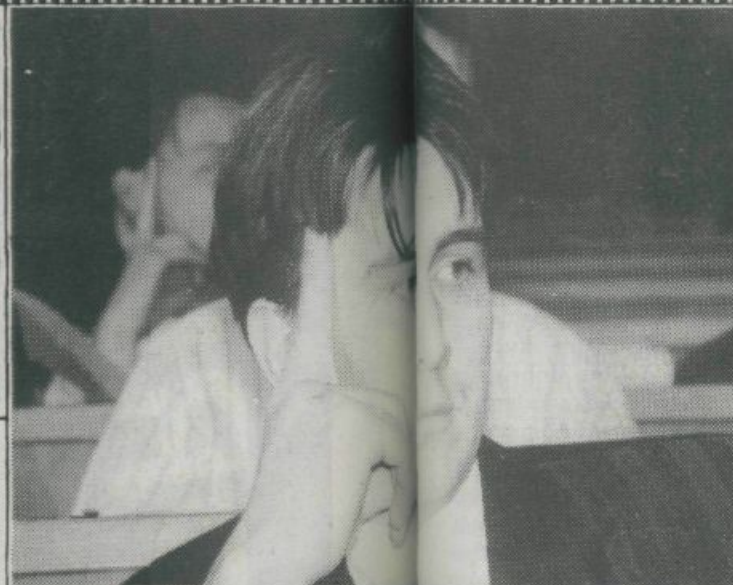

TRIBUNIN FOTO LABOR

Pero Lovšin je po daljšem in mučnem zaslišanju na policiji priznal, da je komad "Metka se ne more več žogat", ki so ga njegovi Pankrti peli pred desetimi leti, posvečen Meti Rudolf-Rupel. Rupsi se je »na licu mesta zaklel«, da se bo ločil. Zaslišanja v zvezi z revijo PRIVAT še trajajo.

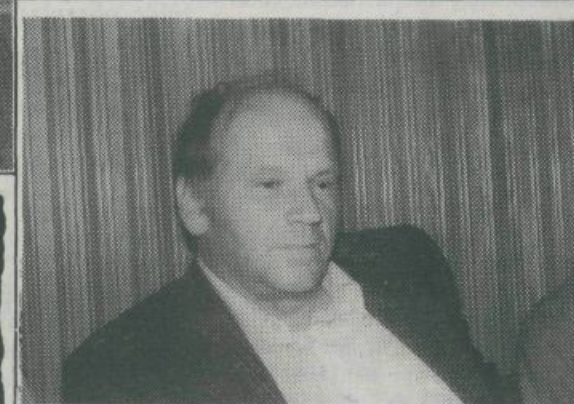
Dragu Bulcu, novinarju TV Slovenija, najuspešnejšemu slovenskemu turistu in sinu najboljšega slovenskega lovca na privezane slone je Jure Pengov preprečil objavo reklamnega intervjuja z Janezom Kocjančičem, direktorjem AA. Podkupnine postajajo slabe naložbe.

Dimitrije Rupel ne bi bil Dimitrije Rupel, če ne bi nekoga porival naprej. Trenutno poriva Uroša Lipuščka. In to ne kakorkoli ampak tako zelo, da bi ta znal postati novi šef TV Slovenija.

ZSMS, nesojeni liberali tranki, je odplavilo kongres v Zagaj. Čeprav se začne šele jutri, že sedaj vemo bo predsednik stranke še naprej mali J. Dobro obveščeni pokajo od smeha, ker veda bo ZSMS ustanovila podmladek se stranke.

Silvester Plahutnik - Refik Mehmetti je nasploh lukav tip. Na Linhartovi 62 si je med drugim pribeležil neko stanovanje, ki mu je pripadalo s smrtjo bivše lastnice, pri kateri je bil podnajemnik. Sedaj je namesto sebe vanj naselil klošarje, ki so razfukali pol bloka. Ko je hišni svet račun izstavil Mehmettiju, jih je ta odpeljal na limanice s pretvezo, da bo ravnokar postal visok republiški funkcionar. Pučnik ima očitno slab okus.

Jasmin Držanić-Pahor je šefica mestnega stanovanjskega sekretariata in lastnica privatnega podjetja za posredovanje nepremičnin hkrati. Kdor glasno pravi, da se zgodovina ne ponavlja, bo dobil družbeno stanovanje. Držanićko je tja zvlekel Igor Omerza, ki seveda ni njen ljubimec.

Sodišče je prisodilo Ivu Zajdeli dvajset tisoč din kazni, ker je pri raziskovanju pobijanja domobrancev in njihovih družin poleti 1945 nekomu naprtil nekaj, česar ni mogel dokazati. Iz višine kazni lahko izračunate, kakšna bi lahko bila odškodnina za vsakega po nedolžnem pobitega Slovenca. Če upoštevamo mnenje odvetnika Bojana Polaka-Stenke, da je pobijanje in nepreverjena pisarija o tem greh enake velikosti, lahko izračunate, da bi tisti, ki je poboje ukazal, moral plačati 50 milijonov dolarjev kazni. Garant bo plačal.

Igor Bavčar je najbolj prizadeti Slovenec ob minulih poplavih. Ostal je brez svojega helikopterja, s katerim sedaj po nepotrebnem rešujejo prebivalce zgornje Savinjske doline.

Matjaž Tanko je na občini vložil prošnjo za spremembo priimka. Njegovo novo ime bo Matjaž Tanka. Sponzorstvo mu je že ponudila Pivovarna Union, a jo je Tanko zavrnil zato, ker so od njega zahtevali, naj v javnosti pije samo Uni.

Če vas kdo ustavi na cesti in vpraša, ali ste razumeli prejšnji uvodnik v Tribuni, se samo nasmehnite in pojdite naprej. Še dolgo ga ne bodo razumeli.

Jugoslavija med »moderniz

Politična, gospodarska in kulturna koncepta, kot ga ponujata severni in južni del Jugoslavije, sta se zbistrila in se danes pojavljata kot dve realno možni perspektivi naše prihodnosti. V pričujočem prispevku nas ne zanimajo vizije prihodnosti in ne izgubljeni ideali preteklosti, temveč tisto, kar generira različnost dveh omenjenih (ideal-tipskih) konceptov. Pri tem bomo izvzeli nacionalne razlike in uvedli neko drugo, manj čustveno obarvano razliko - razliko tradicionalnega in modernega.

»Tradicionalni in moderno« je seveda relativno, saj se spreminja v prostoru in času. Tisto, kar je v nekem času moderno, je v drugem že močno zastarelo. Vendar generalna prelomnica obstaja, vzpostavil pa jo je kapitalizem. Tako bomo kot tradicionalne družbene skupnosti poimenovali tiste, ki se jih ni, ali pa se jih je le bežno dotaknil val gospodarskega, političnega in kulturnega racionalizma kot ideologije kapitala 19. in 20. stoletja in katerega posledice niso bile le materialne narave, temveč veliko pomembnejše spremembe mišljenja, mentalitete, vedenja..., predvsem kar zadeva spremenjen odnos do produkcije, dela, dobrin, oblasti... Seveda je uvidoma potrebno opozoriti, da v realnosti vendarle težko govorimo o »čistem« stanju tradicionalnosti. V glavnem moremo govoriti o »mešanih« tipih, pri čemer pa je pomemben kriterij stopnja intenzivnosti ohranitve tradicionalne srenjske miselnosti in plemensko-bratske organizacije družbe.

Pojmovanje dela in produkcije

Tradicionalistično pojmovanje dela karakterizira izrazita ujetost v spone običajev, obredov in ceremonij, ki sicer z delom kot produkcijo materialnih dobrin nimajo posebne zveze, je pa delo v primerjavi z njim izrazito sekundarnega pomena. Takó obveznosti udeleževanja obredov, ki po eni strani pomenijo mehanizem zagotavljanja homogenosti in identifikacije skupnosti, po drugi strani prekinjajo delovno kontinuiteto, kar pa je v izrazitem nasprotju z racionalnostjo kapitalizma, ki je že od samega začetka posegel v sfero tradicionalnih običajev in jih reducirjal na minimum, da bi lahko zagotovil kontinuiteto produkcije. Od tod velike reforme evropskega krščanstva vse od 16. stoletja dalje, ki so postajale radikalnejše z vzponom kapitalizma. Tam, kjer so bile

spremembe doslednejše, beležimo danes ekonomsko najučinkovitejše gospodarske sisteme, ki dominirajo tistim, kjer so bile reforme ohlapnejše, ali pa tistim, ki so pripadali drugim, kapitalizmu veliko manj prilagodljivim verstvom.

Tam, kjer zaradi naravne revščine zemlje, energije, rudnin..., še tako rigorozne reforme v sferi »religioznega« ne bi imele vidnih učinkov na produkcijo dobrin, delo ni bilo posebej cenjena vrednota. Zato so se z njim ukvarjale pretežno ženske. Vendar pa je vrednoto predstavljalo »delo« posebne vrste, ki se je npr. v Črni gori imenovalo »četovanje« in ki je bilo povzdignjeno v kult »čojstva«. Vojskovanja z nižinskim, večinoma muslimanskim, poljedelskim prebivalstvom, so prinašale dobrine, eksistenčno pomembne za življenje, pri čemer je plenilstvo pomenilo vrlino, prinašalo je slavo in ugled (podobno samokritično ugotavlja sociolog in filozof V. Pavičević, ko pravi, da »Črnogorci živijo za slavo in ne za materialne dobrine«).

Delo in proizvodnja sta v tradicionalnih skupnostih uokvirjena v kalup samozadostnosti - skupnost proizvaja toliko, kolikor potrebuje in nič več, zato ni presežka proizvodnje. Če pa se le proizvede, se ga bodisi uniči bodisi nameni svetu bogov in mrtvih. Kapitalizem ima v nasprotju s tradicionalno družbo namero po čimvečjem dobičku, profitu, in ta želja predstavlja gibalo vseh njegovih teženj. Zato je produkcija v tem smislu neomejena.

Dobrine

Proizvedene dobrine so v tradicionalnih skupnostih last vseh in ne posameznika, ki jih je proizvedel ali organiziral njihovo produkcijo. Gre za poseben

način percepcije, ki izhaja iz obstoječega (tisto, kar je, je pač na razpolago), ne pa iz tistega, kar je možno ustvariti, sproducirati. Od tod tudi stališče, da so dobrine omejene (»nocija omejenih dobrin«), in da vkolikor ima nekdo več, je to pridobil na račun drugih, ki imajo zato temu primerno manj. Tradicionalne skupnosti so zato obsojene na povprečnost, kajti vsaka nadpovprečnost je nezaželena in ni skladna z obstoječo statiko dobrin.

Zato je pravzaprav razumljivo, da osrednje vprašanje v tradicionalni skupnosti ostaja vprašanje delitve dobrin, oziroma njihove redistribucije, s katero želijo ohraniti družbeno-ekonomsko enakost.

Ob stiku z »modernimi« »tradicionalne« skupnosti doživijo strahovito travmo, kajti bogat, tuj svet je pravo nasprotje njihovemu siromaštvu.

Kmalu prevlada občutek, da se jim godi krivica, da je bilo bogastvo pridobljeno na njihov račun in da ga je zato nujno potrebno prerazporediti. Groteskni poskusi ohranitve dostojanstva v siromaštvosti in hkratno prikrivanje neznanja z argumentom, da so dobrine nepravilno razporejene, so bo stiku tradicionalne in moderne skupnosti pogosti (Spomnimo se samo na izjavo srbskega vodje, ko je dejal, da pred Evropo ne bomo klečeplazili, temveč bomo vanjo vstopili dostojanstveno, »na svoj način«).

»Egalitarni sindrom« je rezultat specifičnega nerazumevanja zveze med produkcijskimi prizadevanji in njihovim rezultatom, spodbijanjem kreativnosti, ustvarjalnosti in bogastva. Nenazadnje je posledica nerazumevanja velika gospodarska zadolženost »dežel v razvoju«, katerih skupni imenovalec je očitna gospodarska tradicionalnost. Lete so vloženi kapital (posojila) praviloma vlagale v potrošnjo brez produkcije, ne pa v produkcijo za potrošnjo. Zaradi razlik v percepciji dela in kapitalase razlike med »razvitimi« in »nerazvitimi« poglabljajo do nerazumnih meja in ni jim videti konca, če se zavedamo, da trg nenehno povečuje bogastvo tistih, ki ga imajo in jemlje tistim, ki ga nimajo.

Kapitalizem je s svojim tržnim mehanizmom zanesljivo povzdignil uspešnejše, domiselnejše, iznajdljivejše, kvalitetnejše..., in neusmiljeno uničeval

mom« in »tradicionalizmom«

manj uspešne. Brez vsakršne sentimentalnosti je, skozi proces »prevrednotenja vrednot«, izničil načelo solidarnosti v skupnosti in s tem izruval temelj tradicionalne srenje. Solidarnost je postala stvar osebne presoje in ne več obveza.

Pojmovanje oblasti

Skupna identifikacijska točka vsake skupnosti je njeno vodstvo. Medtem ko v tradicionalnih skupnostih le-to nosi obeležja sakralnosti, nadnaravnosti, božanskosti, je v modernih družbah izrazito racionalizirano, nenehno podvrženo kritiki misleče javnosti. Tradicionalni vodja ima brezmejna pooblastila, svobodo presojanja in odločanja v imenu skupnosti, v njegovem bitju so skoncentrirani vsi upi. V primeru njegovega neuspeha, ki se odraža skozi neuspehe skupnosti, postane »grešni kozel«. Tradicionalna skupnost ne išče krivde v sebi, temveč zunaj, v sovražni okolici, v svojem vodji in njegovi pomanjkljivi komunikaciji s svetom duhov...

V modernih družbah je vloga vodje navadno le simbolična, saj je odločanje kolektivno, prav tako se vodstvo pogosto menja, ne da bi takšna sprememba travmatično vplivala na njene člane. Pripadniki tradicionalne srenje pa vodjo skorajda eksistenčno potrebujejo, saj jim le-ta daje občutek varnosti, trdnosti, konstantnosti, reda... Brez njega čutijo silovito praznino, izgubo orientacije, motivov za bivanje. Kapitalizem je s spodbujanjem skupnosti; posameznik se je lahko celo spopadel z njo, se od nje odtrgal, ne da bi to ogrozilo njegovo bivanje.

Poleg vodje in vodstva ima v tradicionalnih skupnostih pomembno vlogo tudi vojaška organizacija. Vojaške ali polvojaške institucije so bile namreč orodje za redistribucijo dobrin in ljudi.

Slovenci in Jugoslovani

Postavitev hipoteze, da temeljni problem sodobne Jugoslavije ni nacionalne narave, temveč je vse izraziteje koncentriran okrog dihotomije »modernizma in tradicionalizma«, ima realno osnovo, če jo postuliramo skozi prej omenjene vidike ter ekonomske antropologije.

Trenja med Severom in Jugom, ki postajajo radikalnejša z nujnostjo sprejetja kapitalističnega modela gospodarjenja (temelječega na zasebni lastnini,

samoiniciativnosti in prepuščenosti verifikaciji na trgu), so sprožila val navzkrižnih obtožb in dokazovanj, kdo v Jugoslaviji koga izkorišča. Odgovor na zastavljeno dilemo je pravzaprav zelo preprost - obe strani izkoriščata druga drugo, pri čemer sta principa prerazdeljevanja tako kričeče »modernistično in tradicionalistično« obarvana, da je spor pravzaprav smešen. Zgodovinska dediščina izpostavljenosti delov Jugoslavije dvema različnima kulturno-političnima modeloma, od katerih je bil eden pretežno racionalno, individualno in produktivno usmerjen in drugi nasprotno, pretežno neproduktivno, a solidarno naraven, je na našem prostoru vzpostavila dva tipa ekonomske percepcije: prvega usmerjenega v produkcijo, ustvarjanje za potrošnjo, in drugega z izrazito prerazdelilnimi težnjami, ne glede na vloženo delo. Morda ta »malenkostna« diferenca še dolgo ne bi postala očitna, če preprosto ne bi zmanjkalo dobrin, ki bi jih mogli poljubno prerazdeljevati, in je postalo jasno, da se, če hočemo posredovati dobrine, kot jih imajo naši bogati sosedje, moramo vključiti v svetovni gospodarski sistem (seveda na osnovi spremenjenega odnosa do produkcije, ne pa zgolj na podlagi kreditno-monetarnih stikov).

Če Jug obtožuje Sever, da ga izkorišča, ima to v okvirih svetovnega gospodarskega sistema in analogno v Jugoslaviji neko logiko. Gospodarska razvitost je kumulativno stanje. Ker Jug razpolaga s surovinami in poceni delovno silo, je zato na nek način konstantno izkoriščen, saj so končni izdelki, v katere je vloženo znanje oziroma tehnologija kot rezultat časovne prednosti v razvoju, razumljivo veliko dražji. Zahteve po drugačnem vrednotenju deleža surovin v končnem produktu po odpisu dolgov ipd. so na nek način razložljive, vendar pa je jasno, da kapital zgolj iz sentimentalne usmiljenosti, na takšen način (ne)gospodarjenja ne bo pristal.

V Jugoslaviji so razmere specifične, saj Sever ne nastopa kot politični, pravni, vojaško ločen in samostojen subjekt, nastopa pa kot gospodarsko drugačen sistem, ki svojih južnih delov nima možnosti sankcionirati za storjene napake. Drugačnost je očitna tudi v zavračanju osovraženega tradicionalističnega principa brezmejne solidarnosti s tistimi, ki imajo ne le manj, temveč vedno manj in zato zahtevajo vedno več. Ker pa

Jug v veliki meri razpolaga z institucijami države in oblasti, razpolaga tudi z mehanizmi prerazdelitve (npr. davki, devizni tečaje...), kar pa seveda Sever smatra za izkoriščanje. Ker v Jugoslavije ne obstaja skupen nacionalni interes (kot npr. v Italiji, kjer s severa prav tako odtekajo ogromna solidarna sredstva na jug), ker pač ni enega samega naroda, iracionalna solidarnost za nek »višji«, nadnacionalni cilj, izgublja svoj smisel. Centrifugalne sile se še krepijo s tem, ko narodi doživljajo neke vrste »kulturno revitalizacijo«, s tem ko ponovno odkrivajo svojo drugačnost. Pri vsem tem pravzaprav ne gre za to, ali je kdo boljši ali slabši, oziroma kdo ima bolj in kdo manj prav. Gre preprosto za različnost percepcije samega sebe v obstoječih okoliščinah ali natančneje: gre za združenost nezdržljivega.

Kako »gospodarski tradicionalizem« v velikem delu Jugoslavije ni presežen nam potrjujejo nenehni mitingi (delo podrejeno »višjim« ciljem), gospodarski bojkot (moratorij na dolgove), okitene podobe »velikega vodje (iskanje karizmatičnega vodje, ki bo ljudstvo popeljal v lepšo prihodnost), nenehne zahteve po redistribuciji tistega kar je še ostalo, vračanje k mitologijam, preziranje tujcev in njihovega javnega mnjenja (izgon helsinške delegacije)...

Pesimizem je, analiziramo vsebino sintagme o »močni Srbiji, pametni Hrvaški in pridni Sloveniji«, ki daje slutiti, da vsi možni modeli federacije ali konfederacije ne presegajo temeljnega protislovja med »modernistično« in »tradicionalno« organizacijo družbe in da, kar se tiče južnih konceptov, celo vztrajajo na njem. Upati je, da karšnakoli (če sploh) nova povezava z ostalimi deli Jugoslavije ne bo le mrtva črka na papirju, ki bo agonijo le podaljšala na naslednje rodove (ki bodo ponovno preklinjali svoje očete in dede!). Zgodovina nas namreč uči, da kvalitetna sprememba nekega stanja (npr. zavesti, odnosov vseh vrst...) izide le iz evolutivne rasti in da hipne spremembe nekega stanja navadno ne prinesejo strukturnih sprememb individualnega in skupinskega etosa. Ker pa zahteva takšen proces veliko odrekovanja (ne le materialnih, temveč tudi duhovnih) razvad kot posledice tradicionalizma, je za njegovo uresničevanje potrebna izjemno močna identifikacija (racionalna in iracionalna). Le-te pa v državi, v kateri se počutijo vsi ogoljufane, ni mogoče več vzpostaviti.

Peter Volasko

ANDREJ POZNIČ, IN MEMORIAM

Odšel si tako, kot si prišel. Opazno. Spominjam se, da si nas v prvih dneh predsednikovanja presenečal z nenavadno hitrostjo dojemanja problemov. Takoj si zaslutil, v katerem grmu tiči zajec in še hitreje si ga znal ujeti. Da, vsi smo na svojih kožah občutili, da veš, kaj hočeš in da ti načela poštenega dela (v obeh smislih, trdega in "fair") niso španska vas. Kako naj bi ti sploh bila, saj prihajaš s špansko govorečega področja in ta jezik dovolj dobro poznaš... Vendar šalo na stran, pa čeprav ti tudi ta ni bila tuja. Spominjam se, kako si nas znal spraviti v dobro voljo v dneh, ko so nas nizek pritisk in lunine mene tiščali k tlom. Včasih si nas razveselil s kakšno sladkarijo, sploh pa si poznal vse manire lepega vedenja, ki so dandanašnji fantom tvojih let, na žalost, tuje.

Da, odšel si, ne da bi pomislil, da nas bo tvoj odhod tako globoko prizadel in med nami pustil tako globoko žalost. Odšel si, in se nisi ozrl.

HOPLA

HVALA TI, ANDREJ, ZA VSE, KAR SI DOBREGA ZA NAS, GREŠNE ŠTUDENTE, STORIL.

P.s. Študentje smo ga na poti iz K4 pospremili 31.10. Nismo peli, saj smo bili preveč pretreseni in strah nas je bilo, kajti ne ve se še, kdo bo prišel na njegovo mesto, mesto predsednika študentske vlade, predsednika Študentske organizacije Univerze v Ljubljani.

P.s.k.p.s. Govori se, da so kandidati samo moškega spola, da pa so estetsko na dovolj visokem nivoju za zastopanje tako lepe organizacije, kot je naša, in jim njihovih vrst ni treba lepšati z ženskami.

HOPLA

ZADNJIČ STE SI LAHKO PREBRALI NOVICE IZ BELEGA MESTA, DANES PA SLEDIJO TISTE IZ ZAGREBA

Zagrebski študentje bodo v naslednjih dneh izvolili prvo demokratično študentsko vlado. Izmed prvotnih pet študentskih organizacij sta v končni fazi ostali samo dve, tisti, ki sta bili registrirani, Savez studenata Zagreb in HSU, t.j. Hrvatska studentska unija, ali domače Podmladek HDZ. Ker pa so se "ta stari" HDZjevci naveličali HSU kot svojega podmladka, so si ustvarili nov študentski krožek. Hrvatsko akademsko zajednico. Tako je v Zagrebu v špilu edino še Savez studenata, ki pa bo svoje volitve organizirala po podobnem modelu kot mi.

Študentski vladi v Zagrebu želimo obilo uspehov in čimmanj problemov s preveč nacionalističnimi frakcijami.

HOPLA

ŠTUDENSKO NASELJE, TOK-RAT IZ DRUGEGA ZORNEGA KOTA

Zadnjič me je prijateljica obvestila, da je ob prvonovembrskih praznikih opazila čudno dogajanje v kuhinji nekega bloka v Študentskem naselju. Neka starejša gospa je pomivala posodo. Prijateljica je bila šokirana: od kdaj so študentje tako stari?

Že v naslednjem trenutku se je začudila, saj je mlajši gospodič vstopil v kuhinjo in izustil: "Mama!" Ugotovilaje (kar ste verjetno tudi vi), da mame po novem prihajajo v naselje in svojim nadebudnim sinčkom pomivajo posodo in čistijo sobe. Kolegica je nadvse šokirana oštela bruca in mu pojasnila, da v študentsko življenje spada tudi pomivanje posode in čiščenje. Začuden je bojda zamomljal, da pa tako nazadnjaških idej med študenti že ni pričakoval... No comment!!!

O OKROGLI MIZI O AV-TONOMIJI UNIVERZE (kdaj jih bo že konec...) NEKAJ SVINJSKIH KOMENTARJEV

Svinjski prvi: Gospod Novak bo po skromnem mnenju nekaterih udeležencev okrogle mize (med njimi ne sme umanjkat tudi moja malenkost Zoltan) kandidiral za rektorja in to takoj, ko bo odstopil gospod sedanji rektor SKRET, pardon SKET (to je baje tudi tisti, ki je nekoč delal univerzitetne čistke). Gospodu Novaku želimo, da bi čimprej zasedel rektorjevo mesto in bi bilo njegovo delo odraz bistrih idej, ki jih sedaj, na žalost, samo v prazno trosi...

Svinjski drugi: Gospod TUPORITIČ, pardon TOPORIŠIČ, je globokoumno razpredal o tem, naj bodo univerzitetni profesorji predvsem in samo znanstveniki. Pojdite ga, lepo prosim, kaj vprašat, pa boste videli, da kot "tapravi" znanstvenik vse čudovito zapleteno razloži. Če ste prej še kaj razumeli, vam po njegovi razlagi zagotovo ne bo nič več jasno. Tuporitiču je po njegovih modrovanjih deklica s Filofaksa rekla, da so naši profesorji vse preveč znanstveniki in premalo pedagogi, v tem da je tudi vzrok visokega odstotka osipa na naši Univerzi. Takoj, ko je nehala govoriti, jo je gospod Tuporitič pobaral, kaj študira na FF. Verjetno bi se ji, če bi študirala slovenščino, pošteno maščeval, saj študentje, oziroma predvsem študentke cenijo ne samo njegovo znanstvenost temveč tudi njegovo maščevalnost. Sicer pa večine sploh ne pozna, oziroma se mu ne vtisne v spomin...

Svinjski tretji: Slovenski akademski klub je zadevo tako korektno organiziral, da se voditelj ob obilici vprašanj sploh ni uspel predstaviti. Kaj ta klub je, kakšen je njegov program...tega nam nihče ni povedal. Glede na to, da se je gospod Peter Vencelj (kar ne najdemo mu grdega imena - ko pa je tako luštkan) prikazal že na njihovo prvo okroglo mizo, oziroma ko je kljub svojemu delu našel čas za organizacijo, ki je še ni in o kateri nič ne vemo, bo ta organizacija prav gotovo nekaj imela s Krščanskimi demokrati. Če gospodu Vencelju ni uspelo priti pozdravit predstavnikov študentskih organizacij iz vse Evrope, ki so se septembra zbrali na seminarju, ki ga je organizirala Študentska organizacija Univerze v Ljubljani, potem mora tale klub res biti MEGA, da se je tako hitro odzval.

To je za danes vse.

Vedno za vas vaš

ZOLTAN

INFOFAKS

INFOFAKS

INFOFAKS

INFOFAKS

PARLAMENT ŠOU

V sredo, 14. novembra bo četrta redna seja parlamenta Študentske

organizacije Univerze v Ljubljani, na kateri bodo med drugimi izvolili novega predsednika parlamenta, saj je dosedanji predsednik Andrej Poznič odstopil. Razpravljali in verjetno bodo tudi sprejeli najvišji akt Študentske organizacije - študentsko Ustavo.

IUS

Ljubljano je obiskala delegacija International Union of Students (IUS), ki se je srečala s poslanci študentskega parlamenta in začasnim predsedstvom ŠOU. Obiskali bodo še Zagreb, Beograd, Sarajevo in Skopje, saj si želijo pridobiti čim več informacij o tem, kako se organiziranost študentov v Jugoslaviji spreminja.

dr. RAZMERJA

Na fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo je z delom pričelo uredništvo dr. Razmerij (drugačnih Razmerij), časopisa, ki ga pišejo in urejajo študentje novinarstva, seveda pod skrbnim mentorstvom dr. Mance Košir. Vsi, ki si želijo z njimi sodelovati, naj se oglasijo v študentski sobi FSPN.

UČINKOVITOST

Študentje 3. in 4. letnika na FSPN še ne morejo kupiti programov za predmete v tem šolskem letu. Pa ne zato, ker jih profesorji ne bi sestavili, ampak zato, ker je delavka, ki fotokopira na bolniški.

FARMACIJA IN OBRAMBA

Na farmaciji so končno uknili obrambo. Da se študentje ne bi čutili prikrajšane, so dobili dodatne ure pri drugih predmetih. To pa vsekakor ni v skladu s pričakovanji

študentov, da se bo tedenska obremenjenost zmanjšala. Ukinitve obrambe je prinesla tudi dodatne probleme tam, kjer so pogoji za ponavljanje podani s farmacevtsko natančnostjo. Pogoj za ponavljanje 2. letnika je namreč polovica opravljenih izpitov (trije). Lani je vžgala formula 2 + obramba, letos pa bo potreben hat-trick.

BRUCI FARMACIJE: POZORI!

"Conditio sine qua non" vsega, kar se v študentski organizaciji na farmaciji dogaja, je Franci Tratar iz četrtega letnika. Ta je sicer prestopil v študentsko sekcijo Slovenskega farmacevtskega društva in obljublja, da bo sedaj tudi bolj živa.

NEMEC NA SLOVENSKEM

V Ljubljani izhaja od maja letos zaenkrat še polletna literarna revija Der Nemetz, ki je pisana izključno v nemščini in je namenjena vsem veščakom nemškega jezika. Zamisel se je rodila med študentkami in študenti germanistike na Filozofski fakulteti. Ker ima revija širše ambicije od fakultetnega glasila ozkega kroga študentov in ljubiteljev literature, vabi k sodelovanju vse, ki želijo preizkusiti svoje znanje in izvirnost na področju nemščine. Uredništvo se sestaja ob sredah ob 16. uri v pritličju Filozofske fakultete. Informacije: Jelka Samec, Smrekarjeva 32, Ljubljana, ali po telefonu 332 611 int. 347 (študentske soba na FF), najbolje ob ponedeljkih od 19. do 21. ure.

AVTONOMNOST UNIVERZE

Slovenski akademski klub oziroma njegov inciativni odbor je pripravil okroglo mizo z naslovom Avtonomnost univerze. Na njej sta sodelovala minister za šolstvo dr. Peter Vencelj in predsednik Univerzitetnega sveta dr. Peter Novak. Rektor univerze dr. Boris Sket je bil zaradi zdravstvenih razlogov od-

soten. Na začetku sta gosta predstavila svoje videnje univerzitetne avtonomije. Dr. Vencelj je dejal, da je ta pojem izprazen in ga je treba ponovno napolniti. Dr. Novak je opozoril na določene elemente, ki jih avtonomija mora vsebovati; Univerza pa se mora zavedati, je dodal, da je javna ustanova in neposredno odgovorna skupščini. Dr. Novak je še izpostavil potrebo po tesnejšem povezovanju članic Univerze v inter in multi disciplinarnem študiju. V razpravi, ki je bila na trenutke burna, so se dotaknili problema financiranja Univerze, imenovanja profesorjev, njene znanstvene vloge... Prevladovalo je stališče, da avtonomije brez odprtosti in fleksibilnosti enostavno ni. Skratka: velike besede, ki bodo, upajmo, sprožile vsaj majhna dejanja.

POZIV ŠTUDENTOM

Če se na vaši fakulteti dogaja nekaj karkoli za objavo v INFOFAKSU, nam pišite ali pa nas obiščite na Kersnikovi 4 (soba 205). Od tega, da je administrativno osebje na fakultetah tečno, da so profesorji nekorektni in nedosegljivi, urniki grozni.

KANDIDATI

Do zaključka redakcije smo dobili naslednje podatke o kandidaturah za člane nove študentske vlade. Zanimivo je, da za predsednika vlade doslej še ni nihče kandidiral. Prispele so kandidature Romana Jakiča, Jelke Samec (FF), Roberta Gostničarja (arhitektura), Mateje Line, Andreja Jerina (farmacija), Andreja Kobeta (fizika), Gorazda Jančarja (elektro), Matjaža Tavčarja (kemija), Boštjana Grošelja (strojna), Petre Globočnik (VŠZD), Mateje Kraševca (PA), Sabine Pečoler (pravo) in Alexandra Pečnika (medicina).

ŠTUDENTSKA ORGANIZACIJA UNIVERZE V LJUBLJANI

RAZPIS

Spoštovani!

Na podlagi naloga predsednika študentskega parlamenta z dne 15.10.1990 odpira volilna komisija pri ŠOU Ljubljana kandidacijski postopek za predsednika in člane študentske vlade.

Kandidature za člana študentske vlade morajo biti oddane na volilno komisijo ŠOU Ljubljana najkasneje do torka, 6.11.1990 do 15. ure. Ta kandidatura mora vsebovati ime in priimek kandidata, datum rojstva, letnik in smer študija, naslov stalnega in začasnega bivališča, telefonsko številko, mesto, za katerega kandidira v vladi, in okvirni program, ki ga predlaga, potrdilo o vpisu v tekoče šolsko leto, izjavo, da soglaša s svojo kandidaturo in podpis kandidature.

Predvidena mesta v študentski vladi so:

- podpredsednik;
- tajnik;
- član, zadolžen za mednarodno dejavnost;
- član, zadolžen za informiranje ter časopisno - založniško in radiodifuzijsko dejavnost;

- član, zadolžen za študijsko problematiko;
- član, zadolžen za kulturno - izobraževalno dejavnost ter javne in druge prireditve;
- član, zadolžen za športno dejavnost študentov;
- član, zadolžen za socialno - ekonomska vprašanja študentov in vprašanja študentskih domov;
- največ šest članov brez listnice.

Kandidature za predsednika vlade morajo biti oddane najkasneje do petka, 16.11.1990 do 15. ure. Te candidature morajo vsebovati ime in priimek kandidata, datum rojstva, letnik in smer študija, naslov stalnega in začasnega bivališča, telefonsko številko, predlagano poimensko sestavo vlade, podroben program za vlado kot celoto in po resorjih, eventuelno uvedbo novih resorjev, potrdilo o vpisu v tekoče študijsko leto, izjavo, da soglaša s svojo kandidaturo, podpis kandidature zase in predlagane člane vlade.

Volilna komisija pri ŠOU v Ljubljani,

Volilna komisija

ŠTUDENTSKI CENTER

Prihaja nova direktorica

Zasedanja študentske delegatske konference sta se udeležili tudi Liana Kalčina - Srhoj in Ksenija Preželj, kandidatki za novega direktorja Študentskega centra. Obe sta diplomirani pedagoginji, z večletnimi delovnimi izkušnjami. Razpisna komisija, ki je vodila postopek kandidiranja, je ocenila, da sta ti dve kandidatki izmed osmih dospelih prijav najprimernejši. Dokončno odločitev bo sprejel začasni organ upravljanja, kar pa ne bo težko, saj sta šli kandidatki skozi gosto sito, kot je dejal njegov predsednik Niko Žibret.

Najprej je svoj program predstavila

Liana Kalčina - Srhoj, ki je poudarila, da je treba najprej določiti status ŠC znotraj ljubljanske univerze. O pogojih za sprejem v študentske domove pa je dejala, da ocena ne more biti pravi kriterij, zato se zavzema za socialno-materialni kriterij. Podpira ustanovitev agencije, ki bo skrbela za pridobivanje študentskih sob, stanovanj in apartmajev pri zasebnikih. Ni pristaš represivnih ukrepov in posegov v zasebno sfero študenta. Izboljšati je treba študentsko prehrano in možnosti za kvalitetnejše preživljanje prostega časa, je zaključila Kaličinova.

Ksenija Preželj se je v nadaljevanju strinjala z vsemi poudarki iz programa

svoje tekme in z ukrepi začasnega organa upravljanja, vendar je poudarila, da bo zaradi slabih gospodarskih razmer nove kapacitete težko pridobiti oziroma izgraditi. Meni, da si je bistveno zagotoviti stalen vir financiranja ŠC, ki naj bo neprofitna organizacija. Odnose med študentom in upravo (delavci) pa se bo reševalo strpno in s pogodbo, prav tako tudi pogoje bivanja v domovih, je končala Preželjeva.

Zatem sta kandidatki odgovarjala na številna vprašanja študentov, predvsem v zvezi s študentsko prehrano, bivanjem ilegalcev in tujih študentov v domovih, odnosi med delavci in študenti...

Ker bo začasni organ upravljanja novo direktorico izbral v petek, ko bo Tribuna v tiskarni, bomo v naslednji številki podrobneje predstavili izbrano direktorico.

Branko Čakarmiš

RADIO GLAS LJUBLJANE

ZLOČINE IN PREKRŠKE tvorita dve med seboj ohlapno povezani zgodbi, ki sta bili prvotno zamišljeni kot podlagi za dva ločena filma. Prva nam govori o nesrečnem židovskem režiserju dokumentarcev Cliffordu Sternu (Woody Allen), nad katerim se doma znaša njegova nergaška soproga Wendy (Joanna Gleason) in si zama pri-zadeva, da bi svojemu svaku Lesterju (Alan Alda), uspešnemu TV producentu, prepričal »osvojitev« Halley Reed (Mia Farrow), ki je njuna skupna sodelavka pri snemanju dokumentarne oddaje o Lesterju v seriji o slavnih osebnostih. Clifford oddajo posname in zmontira tako, da svojega osovražene ga svaka osmeši, Lester pa ga zato odslovi in - kar je še huje - prevzame Halley, ki si jo je Clifford že zamišljal kot svojo bodočo življenjsko sopotnico, potem ko bi se ločil od Wendy. Druga zgodba je precej bolj mlačna: gre za bogatega (seveda spet židovskega) očesnega zdravnika Judaha Rosenthala (Martin Landau), ki mu njegova priležnica Dolores (Anjelica Huston) odkrito grozi, da bo njegovi soprogi (Claire Bloom) razkrila njuno zvezo, če on sam ne namerava razčistiti zadev s svojo ženo. Judah nima namena uničiti svojega zakona in ker z Dolores ne more doseči nikakršnega sporazuma več (prične mu celo groziti, da bo razkrila nepravilnosti v zvezi z njegovimi finančnimi manipulacijami), se Rosenthal obrne na svojega brata Jacka (Jerry Orbach). Ta preko svojih zvez v podzemlju naroči plačanega ubijalca, ki Dolores umori. V filmih Woodyja Allena so režiserjeva poglobitvena preokupacija problemi greha, spolnosti in medčloveških odnosov ter razreševanja moralnih konfliktov, dilem in najrazličnejših kompleksov. Tudi pri ZLOČINI IN PREKRŠKI osrednjo temo predstavljajo človekovo mesto v sodobnem, brezbožnem svetu, etični problemi, ki izhajajo iz tega dejstva in kompleksi krivde, kadar so prekoračene določene

ZLOČINI IN PREKRŠKI

Crimes and Misdemeanors

ZDA, 1989. Orion.

Režija: Woody Allen.

Scenarij: Woody Allen.

Fotografija: Sven Nykvist.

Glasba: izbor klasične in popularne glasbe.

Igrajo: Caroline Aaron, Alan Alda, Woody Allen, Mia Farrow, Martin Landau, Anjelica Huston, Sam Waterson, Joanna Gleason, Jerry Orbach, Claire Bloom, Daryl Hannah.

Premiera ZLOČINOV IN PREKRŠKOV je bila organizirana v sklopu FILM ART FESTA, gre pa za film iz redne distribucije (Orion/Croatia film). Če ne štejemo NEWYORŠKIH ZGODB (New York Stories, 1989), ki smo jih videli septembra letos in kjer je Woody Allen režiral epizodo »Oedipus Wrecks«, je film ZLOČINI IN PREKRŠKI njegov devetnajsti celovečerec. Na reden spored v naše kinematografe niso prišli *What's Up Tiger Lily?* (1966), *Take the Money and Run* (1969), *Bananas* (1971), *Stardust Memories* (1980), *Radio Days* (1987), *September* (1987) in *Another Woman* (1988), sicer pa smo pri nas pred ZLOČINI IN PREKRŠKI videli več kot polovico (skupaj enajst) njegovih filmov: *VSE, KAR STE ŽELELI VEDETI O SEKSU* (*Everything You Always Wanted to Know About Sex But Were Afraid to Ask*, 1972), *POVAMPIRJENI MILES* (*Sleeper*, 1973), *LJUBEZEN IN SMRT* (*Love and Death*, 1975), *ANNIE HALL* (1977), *NOTRANJOSTI* (*Interiors*, 1978), *MANHATTAN* (1979), *SEKSI KOMEDIJA KRESNE NOČI* (*A Midsummer's Night Sex Comedy*, 1982), *ZELIG* (1983), *BROADWAYDANNY ROSE* (1984), *ŠKRLATNA ROŽA KAIRA* (*The Purple Rose of Cairo*, 1985), *HANA IN NJENI SESTRI* (*Hannah and Her Sisters*, 1986).

družbene norme, ki pa še zdaleč niso več tako jasno določene kot nekoč. Če Clifford Stern predstavlja Allenovo standardno persono, več ali manj vseskozi prisotno v njegovih filmih, pa je Judah Rosenthal gotovo najtemačnejši lik, ki se je kdajkoli pojavil v filmih tega režiserja. Pri Woodyju Allenu smo bili doslej vajeni, da se je z idejo smrti poigraval na način, ki smo ga lahko videli v LJUBEZEN IN SMRTI, tukaj pa smo priča radikalni novosti, namreč vdoru krute realnosti tja, kjer je doslej v takšni obliki ni bilo čutiti. Rosenthal pri tem z umorom ni samo zadovoljivo »rešil svoj problem«, ampak sčasoma popolnoma utihne tudi glas njegove vesti (ki ga je neposredno po umoru tako mučil, da se je mislil prijaviti policiji) in lahko sedaj mirno nadaljuje svoje življenje uspešnega, spoštovanega moža, Cliffordu pa lahko svojo zgodbo o popolnem umoru pove kot zanimivo predlogo za morebitni filmski scenarij. Novost predstavlja tudi Allenova zelo uspela kombinacija dveh medsebojno popolnoma različnih zvrsti v enem filmu: Cliffordova zgodba predstavlja obliko komedije v značilnem Allenovem slogu, Rosenthalova zgodba pa še najbolj spominja na resnobnost NOTRANJOSTI istega režiserja. Film je obenem svojevrsten »homage« Ingmarju Bergmanu (aluzije na DIVJE JAGODE/Smultronstället, 1957), direktor fotografije je Bergmanov snemalec Sven Nykvist ipd.).

Filmi Woodyja Allena praviloma niso velike uspešnice, vendar vsi nosijo svojski avtorski pečat tega režiserja, ki jim zagotavlja stalno občinstvo tako v njegovi domovini in drugod po svetu kot tudi pri nas. Dejstvo, da je bila Linhartova dvorana CD ob premieri ZLOČINOV IN PREKRŠKOV razprodana, kaže, da so Woodyju Allenu ljubljanski gledalci še vedno zvesti.

Igor Kernel

SPORED LJUBLJANSKE KINOTEKE

Petek, 16.11.90

ŠKORPIJON UBIJA (DIRTY HARRY), ZDA, 1971. Režija: Don Siegel. Glav. v.l.: Clint Eastwood, Harry Guardino, Reni Santoni, John Vernon, Andy Robinson, John Larch, John Mitchum (v barvah).

Sobota, 17.11.90

ELMER GENTRY/ŠARLATAN, ZDA, 1960. Scenarij in režija: Richard Brooks. Glav. v.l.: Burt Lancaster, Jean Simmons, Arthur Kennedy, Shirley Jones, Dean Jagger, Patti Page, John McIntire (v barvah).

Nedelja, 18.11.90

NORČIJE V OPERI (A NIGHT AT THE OPERA), ZDA, 1935. Režija: Sam Wood. Glav. v.l.: Groucho, Chico in Harpo Marx, Margaret Dumont, Kitty Carlisle, Allan Jones, Walter Woolf King, Sig Ruman.

Ponedeljek, 19.11.90

ATLANTA (L'ATLANTE), Francija, 1934. Režija: Jean Vigo. Glav. v.l.: Jean Dasté, Dita Parlo, Michel Simon, Giles Margaritis.

Torek, 20.11.90

TUDI TO JE LJUBEZEN (A KIND OF LOVING), Vel. Britanija, 1962. Režija: John Schlesinger. Glav. v.l.: Alan Bates, June Ritchie, Thora Hird, Bert Palmer, Gwen Nelson.

Sreda, 21.11.90

MORILCI (THE KILLERS), ZDA, 1964. Režija: Don Siegel. Glav. v.l.: John Cassavetes, Lee Marvin, Angie Dickinson, Ronald Reagan (zadnji film), Clu Gulager, Claude Akins (v barvah).

MOŽ IZ ARANA (MAN OF ARAN), Vel. Britanija, 1934. Režija: Robert Flaherty. Glav. v.l.: amaterja Colman King, Maggie Dirane.

Četrtek, 22.11.90

KITAJSKA ČETRTR (CHINA-TOWN), ZDA, 1974. Režija: Roman Polanski. Glav. v.l.: Jack Nicholson, Faye Dunaway, John Huston, Perry Lopez, Diane Ladd, Roman Polanski (v barvah).

Petek, 23.11.90

DO ZADNJEGA DIHA (A BOUT DE SOUFFLE), Francija, 1959. Režija: Jean-Luc Godard. Glav. v.l.: Jean-Paul Belmondo, Jean Seberg, Daniel Boulanger, Jean-Pierre M  ville.

Sobota, 24.11.90

SRCE JE OSAMLJENI LOVEC (THE HEART IS A LONELY

Biseri za ogrlico

DVA OBRAZA DAVIDA LEANA

Ponedeljek, 12.11.90

BEŽNO SREČANJE (Brief Encounter)

Četrtek, 29.11.90

MOST NA REKI KWAI (*The Bridge On the River Kwai*) (glej spored)

Kadar je govora o veteranu britanske kinematografije Davidu Leanu, glede njegovega ustvarjanja ločimo dve obdobji: v prvem je snemal nizkopračunske intimne osebne drame, v drugem pa se je osredotočil na orjaške super-spektakle. V novembru imamo v dvorani ljubljanske Kinoteke priložnost videti značilna primera za obe obdobji Leanovega delovanja.

BEŽNO SREČANJE (1945), s Celio Johnson in Trevorjem Howardom v glavnih vlogah, je zgledno posneta zgodba o neuresničeni ljubezni med gospodinjo iz predmestja in lokalnim zdravnikom. **BEŽNO SREČANJE** je bilo nominirano za tri Oscarje: režija, glavna ženska vloga (C. Johnson) in scenarij (Lean, Ronald Neame, Anthony Havelock-Allan). Film je imel dva »remakea«: prvega je (z nespremenjenim naslovom) leta 1974 režiral Alan Bridges, zaigrala pa sta Sophia Loren in Richard Burton; drugi je **BITI ZALJUBLJEN** (Falling In Love, 1984) režiserja Ulu Grosbarda, z Robertom De Nirom in Meryl Streep v glavnih vlogah, s precej prirejenim scenarijem.

MOST NA REKI KWAI je prvi iz serije petih Leanovih megabudžetnih filmov; sledili so mu **LAWRENCE ARABSKI** (Lawrence of Arabia, 1962), **DOKTOR ŽIVAGO** (Doctor Zhivago, 1965), **RYANOVA HČI** (Ryan's Daughter, 1970) in **POT V INDIJO** (Passage to India, 1984). Scenarij je po lastnem romanu napisal Pierre Boulle; gre za pripoved o neuklonljivem britanskem polkovniku Nicholsonu (Alec Guinness), ki se je kot vojni ujetnik prisiljen soočiti s prav tako neuklonljivim japonskim polkovnikom Saitom (Sessue Hayakawa). Saitovo prizadevanje, da bi si pokoril Nicholsona in kljubovanje slednjega (ki kulminira v odločitvi, da zgradi most čez reko Kwai) presega običajni antagonizem superiornosti enega nad drugim. **MOST NA REKI KWAI** je prejel sedem Oscarjev: za najboljši film (Horizon Pictures/Sam Spiegel), režijo, gl. igralca (A. Guinness), adaptirani scenarij, fotografijo (Jack Hildyard), glasbo (Malcolm Arnold) in montažo (Peter Taylor); za stransko moško vlogo je bil nominiran Sessue Hayakawa (vsi Leanovi filmi so skupaj prislужili sedemindvajset Oscarjev in še dodatnih devetindvajset nominacij za Oscarja). Leta 1989 je bil posnet »sequel« tega filma z naslovom *Return from the River Kwai*, ki ga je režiral Andrew V. McLaglen.

IK.

Sessue Hayakawa in Alec Guinness v prizoru iz filma
MOST NA REKI KWAI

HUNTER), ZDA, 1968. Režija: Robert Ellis Miller. Glav. v.l.: Alan Arkin, Sandra Locke, Stacy Keach, Laurinda Barrett, Cicely Tyson, Percy Rodriguez (v barvah).

Nedelja, 25.11.90

ČE SKAČE SLON ČEZ PLOT (UN ÉLÉPHANT, ÇA TROMPE ÉNORMEMENT), Francija, 1976. Režija: Yves Robert. Glav. v.l.: Jean Rochefort, Claude Brasseur, Anny Duperey (v barvah).

Ponedeljek, 26.11.90

DRŽAVLJAN KANE (CITIZEN KANE), ZDA, 1941. Režija: Orson Welles. Glav. v.l.: Orson Welles, Joseph Cotten, Dorothy Comingore, Everett Sloane, Ruth Warrick, Agnes Moorehead, Ray Collins, Paul Stewart, Erskine Sanford.

Torek, 27.11.90

BULVAR SOMRAKA (SUNSET BOULEVARD), ZDA, 1950. Režija: Billy Wilder. Glav. v.l.: Gloria Swanson, William Holden, Erich Von Stroheim, Nancy Olson, Fred Clark, Jack Webb, Cecil B. de Mille, H.B. Warner, Buster Keaton.

Sreda, 28.11.90

SLAMNATI MOŽ (L'UOMO DI PAGLIA), Italija, 1957. Režija: Pietro Germi. Glav. v.l.: Pietro Germi, Luisa Della Noce, Franco Bettoja, S  r Urz. **ZGODBA O LOUISIANI** (LOUISIANA STORY), ZDA, 1948. Režija: Robert Flaherty. Nastopajo: Joseph Boudreaux, Lionel Leblanc, Frank Hardy.

Četrtek, 29.11.90

MOST NA REKI KWAI (THE BRIDGE ON THE RIVER KWAI), Vel. Britanija, 1957. Režija: David Lean. Glav. v.l.: Alec Guinness, Jack Hawkins, William Holden, Sessue Hayakawa, Percy Herbert, James Donald, Geoffrey Horne, Andr   Morell (v barvah).

Petek, 30.11.90

DOBER, GRD, HUDOBEN (IL BUONO, IL BRUTTO, IL CATTIVO), Italija, 1966. Režija: Sergio Leone. Glav. v.l.: Clint Eastwood, Eli Wallach, Lee Van Cleef, Mario Brega (v barvah).

Prosimo občinstvo, da
ne zamuja predstav.
Kinoteka si pridru  je
pravico do spremembe
programa.

SEPPAN ALI CEDILO: odrasčanje v bedi, ob lažni morali, v senci greha in prezgodnje smrti.

FILM KOT LITERATURA

V okviru FILM ART FESTA smo si v Cankarjevem domu lahko ogledali ciklus štirih celovečercov Erica Rohmerja, PAULINE NA PLAŽI (Pauline à la Plage, 1982), NOČI POLNE LUNE (Les Nuits de la Pleine Lune, 1984), ZELENI ŽAREK (Le Rayon Vert, 1986) in ŠTIRI AVANTURE REINETTE IN MIRABELLE (4 Aventures de Reinette et Mirabelle, 1986). Med vsemi deli, ki smo jih videli na teh »Dnevi avtorskega filma«, si njegovi filmi še najbolj zaslužijo naziv »avtorski«. Nekateri kritiki štejejo Rohmerja za največjega še živečega francoskega režiserja, čeprav je po drugi strani

hkrati »morda najmanj cineast med njimi«; njegovi filmi so v prvi vrsti literatura, nato gledališče in slikarstvo, ter šele čisto nazadnje kinematografija.

FILMI ŠVEDSKIH REŽISERK

Cankarjev dom od 2. do 9. novembra, štirje filmi - štiri režiserke. Prvega, z naslovom AMOROSA (1986, r. Mai Zetterling, 02.11.), o švedski pisateljici plemiškega rodu Agnes Von Krusenstjern, imenovani »kraljica opolzlosti«, dejansko še najbolje

označujejo besede Ologa Lagercrantz: »Ženske sanjajo svoje sanje, toda nikdar jih ne morejo razložiti ali ujeti«. Zato pa je CEDILO (Seppan, 1987, r. Agneta Fagerström Olsson, 03.11.) čisto nekaj drugega: ob filmih MOJE PASJE ŽIVLJENJE (Mit Liv som Hund, 1985, r. Lasse Hallström) in PELLE - OSVAJALEC (Pelle Erobreren, 1988, r. Bille August) je to še ena uspela skandinavska pripoved na temo otrok, ki so prisiljeni odrasčati v neprijaznem, surovem okolju; film o otrocih, a prav nič otroški. Druga dva filma iz tega ciklusa sta še PRAVA ŽENSKA (1990, r. Gunnel Lindblom, 05.11.) in BRATJE MOZART (1986, r. Suzanne Osten, 09.11.).

DUH V POSTELJI

V kinu Komuna bo predvidoma 15. ali 22. novembra premiera ameriške mega-uspešnice DUH (Ghost, 1990, r. Jerry Zucker, distr. UIP/Inex film), ki bo - kot vse kaže - prehitela doslej najdonosnejši film letos v ZDA (in pri nas), ČEDNO DEKLE.

Ljubezen in posmrtno življenje: Demi Moore in Patrick Swayze v filmu DUH.

I.K.

Za ljubitelje Jamesa Bonda...

ON HER MAJESTY SECRET SERVICE (V službi njenega veličanstva)

Režija: Peter R. Hunt.

Gl. vl.: George Lazenby, Diana Rigg, Telly Savalas, Gabriele Ferzetti...

Drugi je bil Lazenby, ki pa je živel »only once«. Morda nezasluzeno, saj se danes kaže kot najbolj zanimiva, ta »prava« bondovska fizionomija. Film pa je kljub temu izgledal kot popolnoma zgrešen projekt. Tudi režiser je živel samo takrat (čeprav je bil že prej na delu pri Bondu, kot režiser druge ekipe in podobno), saj je ob zgodbi, ki je precej boma, prav on najbolj razočaral s številnimi studijskimi posnetki smučanja in drugih akrobacij na snegu.

Zaradi omenjenega sodi tale Bond najbrž med slabše v seriji, a ima tudi svoj velik plus. Bonda poročijo in našli so mu res pravo izbranko - Diana Rigg. Žal ta ne živi prav dolgo.

VIDEOTEKA

★ ★ ★ ★ ★
GALERIJA ŠČUC Štani trg 21 Ljubljana
pon - pet 16 - 21 tel: 216 540

FROM RUSSIA WITH LOVE (Iz Rusije z ljubeznijo)

Režija: Terence Young.

Gl. vl.: Sean Connery, Robert Shaw, Lotte Lenya, Pedro Armendariz, Daniela Bianchi...

Najprej je bil Connery. In začelo se je res obetavno - na veliko presenečenje vseh. Najprej Dr. No z Ursulo Andress, potem pa tale »Rusija«, Cigani, pa Carigrad in pot domov - skozi Jugoslavijo!!! Beograd, Zagreb, Trst igrajo pomembne vloge v tem solidnem pustolovskem filmu, ki pa ga je čas dodobra ogledal - kot vse filme o Bondu. Kar je bilo leta 1963 velika atrakcija, je danes že skoraj smešno.

To gotovo ni najslabši film o agentu 007 (za primerjavo si poglejte Thunderball ali Samo dvakrat živiš z istim igralcem), najbolj pa ga rešuje dobra igralška zasedba, morda najboljša v vseh Bondih do sedaj.

LIVE AND LET DIE (Živi in pusti umreti)

Režija: Guy Hamilton.

Gl. vl.: Roger Moore, Japhet Kotto, Jane Seymour, Clifton James...

In prišel je Moore, ki je začel silovito. V času nastanka je bil film prvovrstna senzacija - McCartneyeva uvodna pesem, daleč najbolj atraktiven uvod v film (začetek, ki nas v filmih o Bondu vpelje v zadevo, preden se začne špica - vedno posebej režirana in sploh!), neverjetno lepa Jane, črnci, ki so seveda negativci, leteči gliserji in debilni šerif. In nasploh film z daleč največ humorja med vsemi Bondi. Seveda danes to ni več tisto. Glavni problem teh filmov je, da so dobesedno muhe enodnevnice - takrat in nikoli več, čeprav nas Fleming uči, da Nikoli ne reci nikoli več. Takšno retro gledanje je dobro le za informacijo o seriji, »ki traja«. In še to - to so vsekakor filmi, ki si jih je potrebno ogledati v kinu.

M.K.

FILM ART FEST

S projekcijo češkega filma *Uho* se je v Cankarjevem domu končal prvi Film Art Fest. V začetku napovedanega programa jim sicer ni uspelo izpeljati (manjkala sta npr. *Wild at Heart* (Divje srce) D. Lyncha in *Nuevo cinema paradiso* (Novi rajski kino) G. Tornatoreja), kljub temu pa je bila zadeva kar OK. Z obiskom so v CD najbrž zadovoljni, saj je bila srednja dvorana večinoma polna, Jarmusch in Louguine sta bila razprodana, Thome pa skorajda.

O zadnjih filmih M. Scorseseja in W. Allena je bilo na teh straneh že govora. Od ostalih filmov glavnega programa so izstopali *De Bruit et de Fureur* (Hrup in bes) J.C. Brisseauja, *Der Philosoph* (Filozof) R. Thomeja, *Taxi blues* P. Lounguina in *Mystery Train* (Vlak skrivnosti) J. Jarmuscha. *A Halalraitelt* (Na smrt obsojeni) J. Szombolyaija in *Ucho* (Uho) K. Kachyne sta bila solidna, edini film, ki sploh ni spadal na FAF, je bil britanski *Paper Mask* (Papirnata maska) C. Morahana, ki se je v glavnem programu znašel najbrž zato, da bi pokril luknjo, ki je nastala zaradi nedostopnosti v začetku napovedanih filmov.

Jean-Claude Brisseau si je v Cannesu za *Hrup in bes* vsekakor zaslužil nagrado »mladi film«. Glavnega junaka, dečka Bruna-Brisseaujevo verzijo Malega princa je postavil v zaprt svet predmestnih stolpnic, poln nasilja najstniških tolpa, posilstev in umorov, kamor družbene institucije (policija, socialno skrbstvo) nimajo vstopa. Bruno se poskuša izviti temu svetu najprej s pomočjo svoje učiteljice, ko pa ta poskus po zaslugi Jean-Rogeta, Brunovega vrstnika in sosedu propade in Jean-Roget v pijanosti po tem, ko ubije svojega očeta, po pomoti ustreliti še Brunovega papagaja, se Bruno s pomočjo svoje sanjske prijateljice odpravi za

papagajem. Zaključnoskesanopismo Jean-Rogeta učiteljici je mogoče odveč, ostali deli filma pa so čudovito prepletanje sanj in resničnosti.

O Jarmuschu in njegovem *Vlaku skrivnosti* je bilo že precej povedanega, glede na to, da je film odkupljen, pa bo najbrž še več. Zato tukaj samo toliko, da si ga je vsekakor treba ogledati, saj po mojem mnenju ne zaostaja za njegovimi prejšnjimi filmi.

Kaj se ti zgodi, če si filozof, nagnjen k askezi in Heraklitu in si zadnjič čutil ljubezen pred osmimi leti na maminem pogrebu, sedaj pa te nenadoma začnejo osvajati tri ženske? Thomejev filozof (ki ga odlično igra Johannes Herschmann) sicer najprej zboli, toda skupaj z boleznijo premaga tudi svoje predsodke in zaživi z vsemi tremi. Film je sicer posnet poceni, toda sama vsebina, režija in igra to dejstvo uspešno skrivajo.

Letošnja nagrada za režijo v Cannesu je pristala v rokah Pavla Longuina (lanski dobitnik E. Kusturica). V filmu *Taxi blues* se srečata taksist in saksofonist, prvi predsednik delavskega razreda, ki se ukvarja s črno borzo in bodybuildingom, drugi pa boem, ki se že navsezgodaj naliva s kolonjsko vodo. Drug drugega v svojem razmerju gospodarja in sužnja seveda ne moreta spremeniti, bolj kot sama zgodba pa so zanimivi

prizori underground Moskve, polne črnoborzijancev, pijancev, umetnikov in kurb. (Tisti, ki filma niste videli, si ga lahko ogledate 16.11. v Kinoteiki, kjer bo prikazan ševokviru Tednanovegasovjetskega filma.)

Za Madžare je leto 1956 nekaj podobnega kot za nas 1948, zato *Na smrt obsojeni* ni nobeno presenečenje - tipičen predstavnik žanra o totalitarističnih komunističnih sistemih z vsemi arhetipskimi liki in kraji. Bolj kot zgodba o inženirju, po krivem obrtoženem sodelovanju v vstaji '56, je zanimivo *Uho*, film, ki ga je iz dvajsetletnega ležanja v bunkerju izvel letošnji Canski festival. V zgodbi o zakonskem paru iz komunistične višje družbe in njunem odkritju, da imata hišo polno prisluškovalnih naprav, je kritika češke oblasti po ruski invaziji '68 tako eksplisitna, da prepoved filma sploh ni presenetljiva.

FAF je uspešno preživel svoj ognjeni krst. Realizacija bi bila lahko boljša (v prihodnje bi bilo simultane prevode treba nadomestiti s podnapisi, če ne drugega že zaradi gneče pri oddaji slušalk; tudi poceni abonma bi bil dobrodošel, ker so bile vstopnice nagnusno drage), ideja pa je super, zato upam, da prvi FAF ne bo tudi poslednji.

Uroš Prestor

TELEVIZIJSKO - FILMSKI ŠKANDAL

Slovenci smo dobili nov domači film, ki je nastal iz televizijske nadaljevanke PRIPOVEDKE IZ MEDENEGA CVETLIČNJAKA. Pravzaprav bi nadaljevanke po TV morali začeti predvajati že zgodaj jeseni, vendar zaradi tržnih razmer, ki vedno bolj prevladujejo tudi na področju kinematografije (hvala bogu) so najprej predstavili film DECEMBERSKI DEŽ. Producent tako nadaljevanke kot filma je TV Slovenija, ki pa je s svojim neprofesionalnim ravnanjem povzročila med igralci (Saša Pavček, Boris Ostan in Roman Končar) ogorčenje in navsezadnje tudi zaskrbljenost glede prihodnosti slovenske kinematografije in slovenskega ter filma sploh. Namreč TV Slovenija še vedno ni izpolnila svojih obveznosti izhajajočih iz pogodbe o snemanju in predvajanju. Trije omenjeni igralci še vedno čakajo na izplačilo honorarjev, pa čeprav je bilo prvo javno predvajanje filma na Puljskem festivalu. Poleg tega se je tako obnašala tudi že med samim snemanjem, v času najhujše inflacije, ko je zavlačevala z izplačilom honorarjev. Za ilustracijo, ali je glavna vloga v slovenskem filmu res vredna borih 3.700 din (z besedo: tritisočsedemsto din) ali po domače tri milijarde in pol? S prelaganjem svojih obveznosti na Viba film se je (to je vsakomur jasno) neprestano izgovarjala kljub razmeroma razumljivemu členu iz pogodbe. Zato so trije glavni igralci napisali izjavo in jo tudi prebrali (v ponedeljek, 5. novembra na novinarski projekciji filma DECEMBERSKI DEŽ), ter dali v njej jasno vedeti, da bodo kljub neurejenemu zakonskemu sistemu varstva umetniških pravic svoj prav skušali doseči preko sodišča.

Navsezadnje niti ni bistveno, kdo bo ta spor dobil. Bolj pomembno je, da se v slovenski kinematografiji preneha z amaterizmom ali vsaj takim pristopom do filma. Konec koncev je slovenski film vseh Slovencev in ne le tistih nekaj ljudi s TV Slovenija. Sicer pa, dokler bodo o usodi slovenskega filma odločali ljudje, kot je direktor tega filma, ki vztrajno trdi, da so vsi »slovenski igralci (in ne le omenjeni trije) amaterji«, potem se slovenskemu filmu slabo piše.

Tadej Čater

RAZSTAVA FOTOGRAFIJ MARTIJA LLORENSA V CD

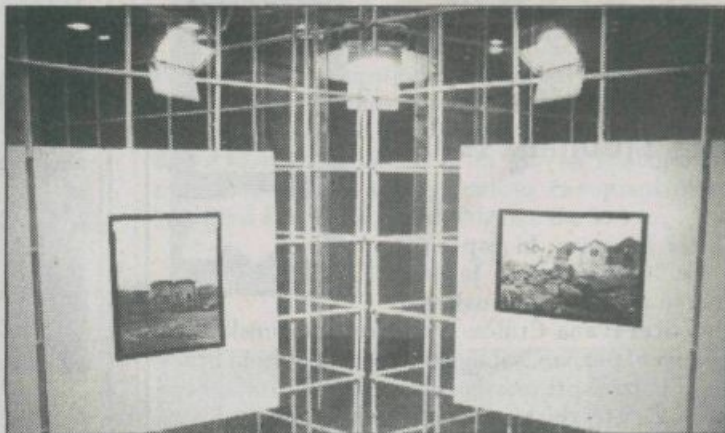

Foto: Žiga Koritnik

Marti Llorens je poklicni fotograf in prihaja iz Barcelone. 1987 je začel uporabljati kamero na luknjico in s to posebno tehniko beležil rušenje starega predmestja Barcelone. Ekspozicija, dolga nekaj ur, ustvarja vtis izginjanja predmetov na fotografiji. Del zgradbe je tako še komaj viden in doživljamo lahko metamorfozo realnosti. Posebna je torej tehnika, njegov pristop pa je reportažen - fotografski zapis postopnega izginjanja nekega mesta.

NARODNA GALERIJA

Franc Kavčič v dar

Foto: Žiga Koritnik

Slika, ki si jo lahko ogledamo v Narodni galeriji, ima resnično razburljivo "življenjsko pot". Leta 1810 je še visela v Kavčičevem stanovanju na Dunaju, nato pa je bila sled za njo izgubljena. Kupila jo je starinarica Oswald & Kolb GHBH na Dunaju, kjer niso vedeli, kdo je avtor. Dolga leta so jo pripisovali različnim francoskim neoklasicističnim avtorjem, dokler niso v Narodni galeriji v Ljubljani potrdili Kavčičevo avtorstvo na podlagi štirih skic, ki so jih imeli. No, sliko je starinarica iz Dunaja prodala na božični dražbi v Dorotheumu 6. decembra 1889, Narodna galerija pa jo je odkupila s pomočjo Koncerna Gorenje in Kulturne skupnosti Slovenije.

Kavčič je med vsemi umetniki dosegel najvišji poklicni položaj (bil je celo direktor Slikarske in kiparske šole na Dunaju). Ustvaril je 2000 risb, ki jih hrani Grafični kabinet dunajske akademije likovne umetnosti, 85 pa jih ima Narodna galerija; oljnih slik je največ v Avstriji, v Ljubljani so 4.

Dekle reši Aristomena iz ujetništva je neoklasicistično delo iz rimskega umetnostnega kroga z vplivi italijanskega in francoskega slikarstva ter pravil avstrijske akademije. V drugi polovici 18. stol. so poudarjali pomembnost risbe v slikarstvu in posnemanje antične umetnosti. Tako je tudi Kavčič kot podlago za svojo stvaritev uporabil poučno zgodbo iz antike z vsemi elementi likovne teorije. Tako ima zelo skladno kompozicijo šestih ljudi (dekle, njena mati, Aristomen in trije stražarji). Barve so hladne, osrednja figura - dekle - je najbolj osvetljena, predmeti in oblačila pa so vsa iz antičnega obdobja.

Slika, ki jo je dobila Narodna galerija v trajno last, v teh časih še posebej opozarja na pomembnost kulturnega mecenstva. To je seveda nekaj, česar Slovenci nismo preveč vajeni.

Nives Klinc

Dekle reši Aristomena iz ujetništva, ok.1810

SVET NENAVADNIH PODOB

IVAN ČRNIČ:

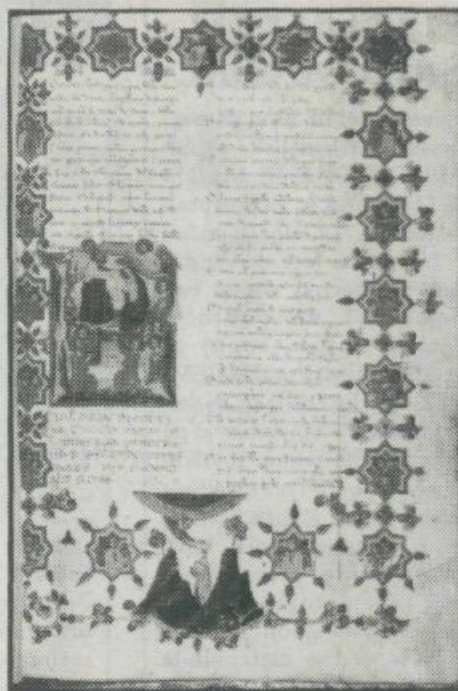
Skarabejeva dušica,
Emonica, Ljubljana 1990.

K založbi Emonica, ki uspešno deluje že tretje leto, lahko pripišemo še eno ime slovenskega pesnika, in sicer Ivana Črniča. Ivan Črnič slovenski kulturni javnosti ni neznan, saj njegov prvenec *Tihota brezdanjosti*, ki je izšel pri mariborski založbi Obzorja, nosi letnico 1985. Že v tej zbirki je avtor nakazal svojo pesniško usmeritev, kateri je ostal zvest tudi v svoji zadnji pesniški zbirki *Skarabejeva dušica*. Je pesnik eksistencialist (asociacije na poezijo Janija Virka), pesnik bolečim, ki so mu predmeti zunanjega sveta le sredstvo za izražanje svojih notranjih občutkov. Operira s pojmi, ki so bili naši poeziji doslej neznani; njegove pesmi skrivajo močan ekspresiven naboj, kar včasih povzroči pravo eksplozijo besed.

Njegova zadnja pesniška zbirka *SKARABEJEVA DUŠICA* izraža svojevrstno občutenje stvarnosti, v kateri živimo. Gre tako za racionalne kot za iracionalne konotacije pesnikovega doživetja sveta in stvari v njem. Poleg obeh pa obstaja še tretji svet... »ki mu vladam, ki je moj, moj!« (Sekerjev prolog nad umirajočim), torej pesniški svet, ki je zanj nedotakljiv. Kako tudi ne, saj ga varuje skarabej. Pripoveduje nam o stvareh, ki nas obdajajo, ki so del nas samih; nič ni več pomembno, ali so te reči žive ali mrtve, to je zdaj vseeno - med stvarmi vlada dialektična povezanost, ni več meje med tostranstvom in onostranstvom, iste stvari se vmešajo zdaj v ta, zdaj v oni svet. Svet je razmejen navzven in navznoter... »razpoznaven/ v razliki sna/ popisanih svitkov papirja, prosto razmetanih med planeti/ in taistim bivanjem, ki svoje v obzornico potisnjeno bitje/ v zrcalo lovi, to - navzven in navznoter razmejeni svet!/: ali: - skrciti se v točko, ki nikakršnih dimenzij/ ne vsebuje!« (Navzen in navznoter razmejeni svet).

V vsaki njegovi pesmi se skriva sporočilo, grožnja ali ukletost. Pesnik nam le z drugimi besedami pove, da živimo v kaotičnem svetu, sredi odpadkov, ki jih je za seboj pustila evropska civilizacija, mrtve stvari torej, ki pa v Črničevi poeziji nenavadno zaživijo... zaživijo kot slike, ki se kar same trgajo s stene in se razpletajo na tisoče koščkov. In vsak košček, čeprav strgan iz celote, zaživi svoje polno življenje kot celota. Takšna je poetološka strukturiranost Črničevih pesmi. Zdaj v vezani verzni in drugič v poeziji brez vsakršnih interpretacij. Prostoverzna dikcija diktira nenavaden tempo, ritem, ki nima nobene zveze s konvencionalnimi pesniškimi nastavki. Ali drugače, Emonica je z izdajo te zbirke ogromno prispevala k (ne)bogatosti slovenskega knjižnega trga. Pa čeprav bo »neposvečen« bralec od Črničeve zbirke odnesel bore malo, ostaja dejstvo, da je knjiga tokrat dobesedno knjiga. Pa naj se tole razume kakorkoli že.

Hana Miller

DANTE IN MILANO
V LJUBLJANI

Čeprav je pred dobrim tednom v Milanu padla mestna vlada z županom vred, to ni preprečilo enkratne (in to dobesedno enkratne) razstave pod delovnim naslovom Dante in Milano. Biblioteka Trivulziana, ki šteje med najbolj slovite privatne biblioteke v Evropi in ima zavidljivo zgodovino (izvor sega v dvanajsto stoletje), je vrnila obisk. Namreč, leta 1989, to je lani, je v milanski biblioteki razstavljala »Slovenija« z razstavo Zakladi NUK. Malce krivično rečeno, so Italijani obisk vrnili, kot se spodobi. Še več, to je prvič, da so rokopisi, inkunabule, kodeksi, statuti, razglasi in ena prvih izdaj Dantejeve Božanske komedije (*La Divina Commedia*, 1303-1313) prešli meje Italije. Gre za pergamenten rokopis iz leta 1337, ki ga je prepisal ser Francesco di ser Nardo di Barberino. Vrednost tega ohranjenega rokopisa cenijo na približno deset in pol milijard lir (tudi Dante ima svojo ceno, mar ne?). Vsekakor najvrednejši je omenjen rokopis, kar pa še ne pomeni, da je tudi najbolj megalomanski. Takšen, torej megalomanski pergamenten rokopis iz šestnajstega stoletja je *Graduale Ambrosiano*. Gre za prvega iz serije sedmih liturgičnih kodeksov, izdelanih malo pred letom 1550 za milansko cerkev in samostan kongregacije Olivetanov, San Vittore al Corpo. Rokopis vsebuje sedemindvajset s figurami okrašenih inicial, ki so delo legendarne lombardske šole. Milano ali vsaj njegovo kulturno zgodovino sta označili predvsem dve veliki familiji: Visconti in Sforza. Portreti obeh velikih družin sta prav tako na ogled na razstavi, ki bo trajala od 6. 11. do 2. 12. v Galeriji CD.

Vsekakor velika razstava, morda celo ena največjih, kar jih je Ljubljana kdajkoli imela, predstava, ki ni namenjena le Dantejevcem, italijanistom, kritikom..., ampak vsem Slovencem, če ti količkaj dajo nase. Grandiozno skratka.

Tadej Čater

MESTNA GALERIJA

IZ LIKOVNE ZBIRKE
GORENJA

Razstava z delovnim naslovom »Iz likovne zbirke Gorenje« prihaja iz Velenja. Izbrana dela so namreč del stalne zbirke na velenjskem gradu, nekaj pa jih je iz delovne organizacije Gorenje. Likovna zbirka nastaja že od 1971, otvoritev v Mestni galeriji pa je hkrati počastitev jubileja Koncerna Gorenja. Posamezna dela so bila razstavljena že doma in v tujini, srečamo pa lahko že uveljavljena imena slovenske umetnosti. To so Jože Tisnikar, Anton Karinger, Rihard Jakopič, Jože Ciuha, France Mihelič, Gabrijel Stupica, Janez Bernik, Jože Horvat Jaki, Andrej Jemec in še mnogi drugi.

na sliki: (Jože Tisnikar, Procesija)

Foto: Žiga Koritnik

GALERIJA ŠKUC

KRISTUS MOLI ZA NAS

Spet slikarska razstava. Tokrat Heidi Barata z Dunaja. Privihrala je s svojimi živo rdečimi barvami in nas osvojila. Tematika je religiozna, posebej izstopa Kristusovo križanje, kjer (tako kot tudi v drugih) operira z barvno kompozicijo. Barve, barve... Sploh pa je to glavna značilnost celotne razstave, čeprav tvorijo celoto časopisni odrezki in »grafična slika« (črke) z instalacijo. Zanimivo.

Nives Klinec

RADIO GLAS LJUBLJANE

,ki ga po zadnji
anketi poslušča kar
57% Ljubljančanov.

UKW stereo: 100,2 MHz 102,4MHz

radio GLAS Ljubljane

KARANTANIJA PREDSTAVLJA

Jack Kerouac: NA PUTU,
Književna zajednica Novog
Sada 1990

Če so sixties v devetdesetih, potem je v devetdesetih tudi Kerouac in njegovo kulno delo *On the road*, ki je v mnogočem pomagalo razburkati Ameriko devetdesetih. Če trdimo, da za Ameriko zaostajamo kakšno desetletje, potem je *On the road* tudi zaradi tega lahko aktualen roman. Čeprav gre za knjigo, ki ste jo verjetno že prebrali, je od takrat minilo toliko časa, da ste jo prav gotovo pozabili. Hočem reči, da ste pozabili, kaj vam je hotel povedati Kerouac. In ker bo verjetno zanimivo videti, kaj ste že pozabili v svojem dolgem življenju, vam priporočamo kratko obnovo v žepni knjigi. Na pot!

Kurt Vonnegut
Galápagos

Kurt Vonnegut: Galápagos,
Biblioteko Zora Zagreb 1990

Kurta Vonneguta sem bral v svojih najstniških letih in moram priznati, da kaj bolj norega in nenavadnega do tedaj nisem bral. Naj se spomnim nekaterih najbolj znanih naslovov tega »zajebanta«: Zajtrk prvakov, Klavnica pet. Potem dolgo nisem bral ničesar njegovega, dokler pred kratkim nisem poskusil za primerjavo prebrati še enkrat Zajtrk prvakov. Hitro sem ugotovil, da tistega občutka ne bo nazaj. Bilo je popolnoma drugače. Toda saj to je normalno, sem si rekel in nehal. Oba sva se pač spremenila in nisva več tisto, kar sva bila. Tako je še sedaj, ko je izšla žepna izdaja njegovega dela *Galápagos*. To pa seveda ne pomeni, da v tem trenutku manjka tistih, ki se počutijo kot on. Srečanje z njim bo zanimivo. Pa še nekaj. *Galápagos*. Kaj je to?

Fridrih
Hölderlin
NACRTI
IZ POETIKE

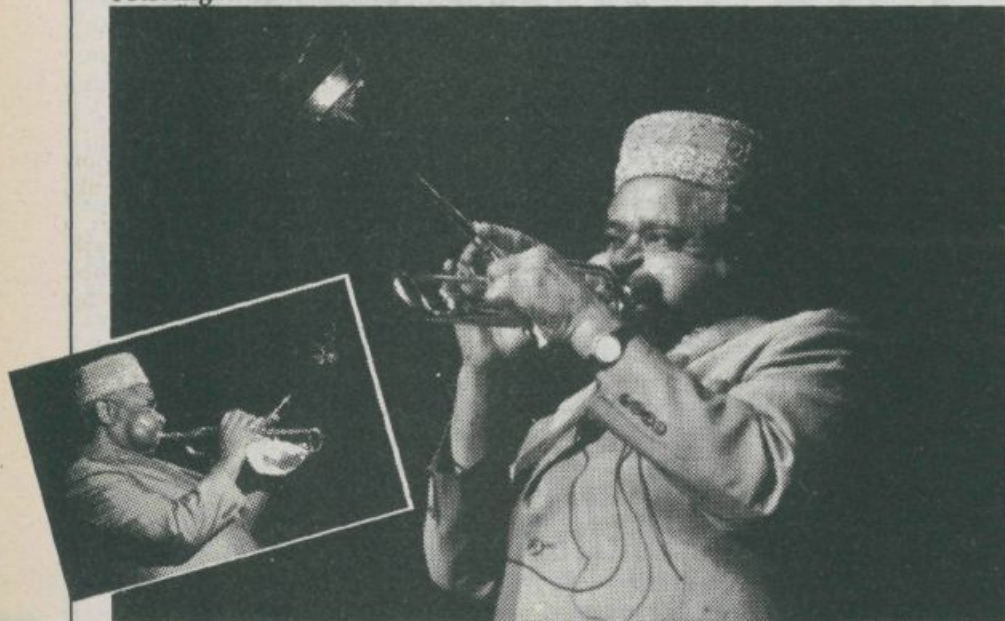

**Friedrich Hölderlin: NACRTI
IZ POETIKE, Bratstvo
jedinstvo Beograd 1990**

Friedrich Hölderlin je bil predvsem pesnik boga, ob tem pa tudi filozof. Je eden tistih, ki je to dvoje združil na najlepši možni način. Njegovi NACRTI IZ POETIKE so izšli znotraj izdaje SVETOVI, ki jo poznamo kot eno najboljših na Balkanu. Mislim, da ne obstaja nekvaleten naslov, ki bi bil tukaj natisnjen. To dokazuje tudi dejstvo, da je večina že natisnjenih naslovov razprodanih. Friedrich Hölderlin je še eno ime, ki absolutno pristaja imidžu te izdaje. Gre za filozofske oglede in načrte, ki so manj znani del njegovega opusa. To so dela iz njegove zapuščine, ki niso bila natisnjena pred letom 1911. Tisti, ki si želijo tovrstne literature, bodo že vedeli, za kaj gre.

Esad Babačić

Foto: Žiga Koritnik

Dizzi Gillespie v CD ONE STEP BEYOND

Kaj naj ob takem velikem imenu jazza povemo? Koncert je bil fantastičen, zelo dolg in s celo kopico nastopajočih (našteli smo jih 14). Veliki trobentač, čeprav že star, je bil na odru zelo živahen, še zmeraj »v špiči« s svojo trobento. Pa ne samo to! V jazz ritmu je na odru celo poplesaval. Skratka, super.

Česar pa ne bi mogli trditi za organizatorje (CD, seveda). Pred koncertom so nas pustili neusmiljeno čakati in nam nešteto krat po zvočniku ponavljali, da bomo ob vstopu v koncertno dvorano dobili tudi kupončke, s katerimi bomo lahko po odmoru prepuščeni v dvorano. Pa ne, da so se bali ilegalcev! Zares prestižno. Čestitamo.

Jagoda Ceh, Ljubljana

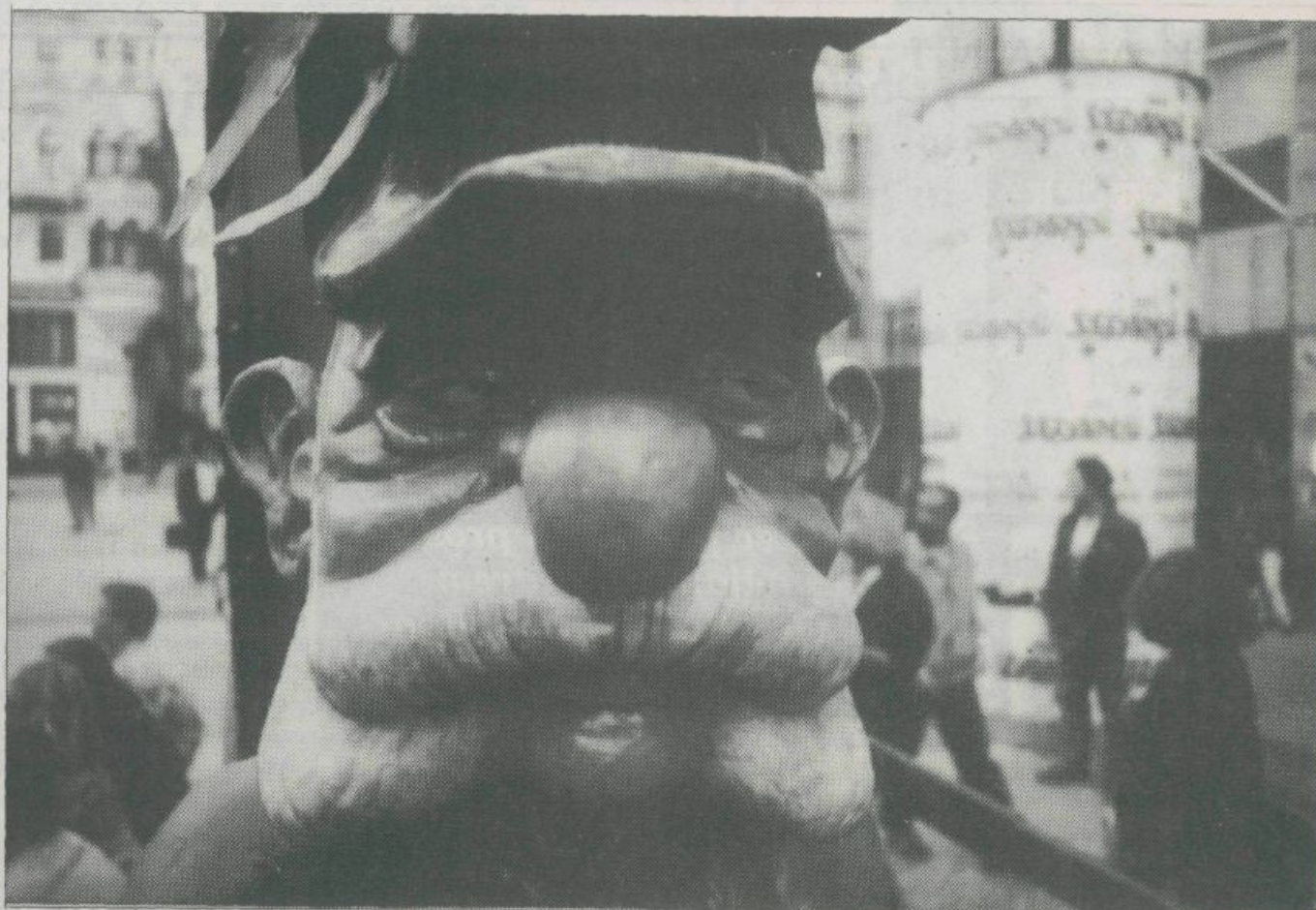

Foto: Žiga Koritnik

BORŠTNIKOVO SREČANJE

*»Mnogo blišča,
mnogo bede;«
to besede so sosede.*

Ker je deževalo, na otvoritvi ni bilo raket. Ostale so le pomembne glave in glave, ki se za pomembne imajo. Blišč in lišp, pa vonjave iz profane zabave. Trkali so šampanjski kozarci, Talija pa je pretakala bridke solze. V letu prvič, v letu zadnjič - Borštnikovo je bila priložnost za predstavitev na novo izrezanega dekolteja.

Kot da bi soju gledaliških luči prisostvovali razširjeni seji vlade. Če v foajeju nisi pazil, kje stopaš, si lahko potlačil Kučana, pohodil Capudra, se ustrašil Rupla in ob nenadnem sunku pod rebra zliil vino v krilo Katje Bohove.

Le čemu se je v kotu hahljala mladinska trojka Školjč, Verlič in Jakič, ko pa so ostale »voščene sveče« tako pazile na pravila lepega obnašanja. Morda so se njihovi pogledi ustavili na mini krilu 50-letnice v zlati bluzi...

Vsekakor pa nisi mogel dolgo buljiti na oder; ne zaradi oči, pretila je nevarnost za želodec. Pri komediji (beri žaloigri) Mein Kampf je nekdo za mojim hrbtom vse bolj veselo vlekel dreto - delno so bila za to kriva leta, ko niti pornič ne zaneti več plamena.

Zato pa je bilo slednjega veliko v »Pandurjevemu« Faustu. Kjer

je ogenj, je tudi dim - nekateri so morali na svetlo privleči Paloma robčke, voda pa tokrat ni zalila prve vrste parterja. S kriki Branka Šturbeja - Mefista sem kasneje uspešno prestrašil mojo mamo.

Krznen plašč in ostale nagrade so po večini ostale v štajerski metropoli, scenografu Marku Japlju-faustovcu pa se je verjetno od sreče v glavi zavrtelo že dva dni pred podelitvijo, saj mu je v petek zjutraj ob 8. uri in 5 minut štokljka prinesla majhno Paulino.

Čeprav se je ta teden blišča in bede po besedah organizatorjev uspešno končal, pa to ni moglo ponovno zblizati nekdanjega ravnatelja SNG Maribor Combača in zdajšnjega Pandurja, ki veselo nadaljujeta tradicijo - znano že iz Kersnikovih Kmetjskih slik - na sodišču. Pravijo, da se bosta objela šele takrat, ko bodo po Dravi plavale žive postrvi, čeprav je »ta mali Tomažek« s svojim delom že dokazal, da je uspešno odrasel.

Sicer pa nima smisla... Naj gre vse k vragu! Marsikdo je že pred časom moral reči: »Adijo, pamet!« Borštnikovci jo bodo v naslednjih letih še kako potrebovali!

**Občinskim oblastnikom
občine Ljubljana-Center
in ljubljanskemu županu
Jožetu Strgarju**

PROSIM

**za dodelitev poslovnih prostorov v Ljubljani na Starem trgu 32 za založniško, knjigar-
niško in kulturno dejavnost!**

Obrazložitev:

Sem samostojni kulturni delavec in izdajatelj. Tiskam sodobne slovenske književnike; izdal sem nad štirideset knjig in objavil celo tri lastne knjige. Poslovnega prostora za svojo založbo, ki je ustanovljena kot trajna delovna skupnost samostojnih kulturnih delavcev nimam, odprl bi tudi lastno knjigarno, saj družbene, ki imajo monopol nad prodajo knjig, niso pretirano uspešne. Ustanovili so jih bivši komunisti, zato so ostale nespremenjene. V občini mi pri ničemer niste pomagali, moja prošnja pa je v vaših predalih že dve leti. Mar za tem tiči dejstvo, da ste zamenjali zgolj delavce, delovne navade pa ste prevzeli od bivših kolegov? Prihajal sem k vam mnogokrat, a je vselej isto: pridite ponovno, pogledajte v drugih občinah, predsednika ni tu, nismo kompletni itd. Birokratizirate in odtegujete, jaz pa moram delati pod vedrim nebom.

Zato zahtevam!

Da se mi do 15. decembra dodeli primeren prostor. Najprimernejši je na Starem trgu 32, ker ta lokal nekakor tudi spada v kulturno dejavnost. Po tem roku - če mi ne boste pomagalai - bom javno protestiral!

Založnik Dušan Cunjak

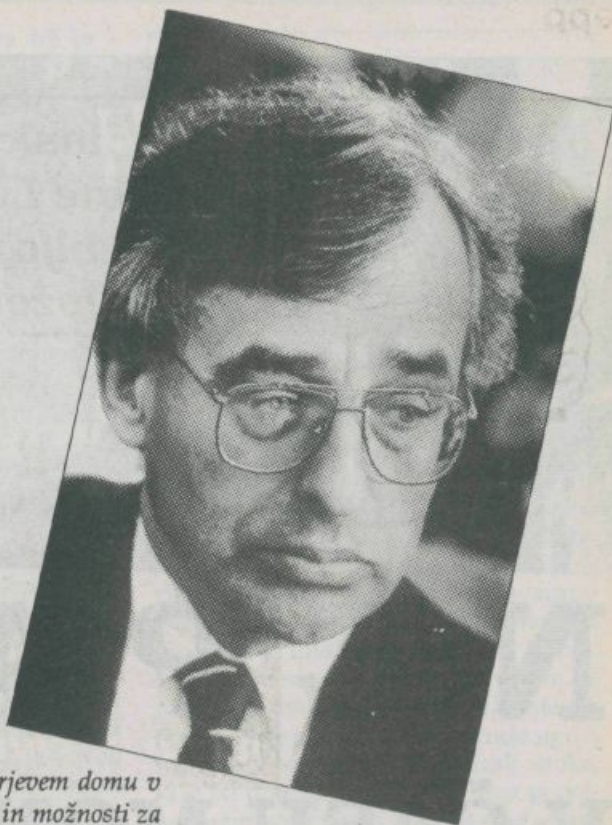
SLOVENSKI KULTURNI ZBOR

SPOMENICA
O KULTURI

"Če je kulturna identiteta, potem je tudi vse drugo: suverenost, državnost, Evropa. .."

Marjan Rožanc

Zavedajoč se pomena kulture za duhovno prostost Slovencev in nezadovoljni s sedanjim položajem in vrednotenjem kulture na Slovenskem, smo kulturniki, zbrani kot posamezniki civilne družbe v SLOVENSKEM KULTURNEM ZBORU, na javni tribuni »Negotovost kulture pod demokracijo« 25. oktobra 1990 v Cankarjevem domu v Ljubljani predlagali vrsto sprememb za ustvarjanje ustrežnejših pogojev in možnosti za preživetje kulture in njeno rast.

Na zakonodajni ravni:

- vrnitev prispevne stopnje za kulturo na že doseženo raven in prizadevanje za doseg Unescovih standardov pri odmeri državnega proračuna za kulturo;
- davčne olajšave za sponzorje kulturnih programov in manifestacij;
- zakon o javnih in zasebnih fondacijah ter tujih in domačih mešanih skladih, ki bodo financirali kulturne dejavnosti;
- ustanovitev sklada in ustanov za promocijo slovenske umetnosti v tujini (po vzoru British Council, Goethejevega inštituta in podobnih);
- ustanovitev sklada za pomoč kulturnim ustanovam in programom Slovencev v zamejstvu in po svetu;
- skrb za ohranitev in razvijanje kulturne identitete manjšin, ki živijo na ozemlju Slovenije;
- formiranje nacionalnih množičnih občil v prvenstveno javne kulturne ustanove in ustanovitve posebnega sklada za sofinanciranje njihovih umetniških programov;
- preoblikovanje šolskih programov z večjim poudarkom na kulturni in umetniški vzgoji;
- zmanjšanje prispevne stopnje za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje samostojnih kulturnih delavcev;
- ustanavljanje konkurenčnih pokojninskih skladov in zavarovalnic z možnostjo lastne izbire naslova za plačevanje tovrstnih prispevkov;
- specifikiranje dejavnosti znotraj svobodnih poklicev (nevzdržno je izenačevanje obrtnikov z nepridobitniškimi poklici!);
- zaščito (s pomočjo posebnih skladov) za

socialno ogrožene, začetnike in ostarele svobodne kulturne ustvarjalce;

- ustanovitev in zaščito slovenskih distribucijskih in proizvodnih podjetij za video in film in zakonsko ureditev nacionalne filmske kinematografije;
- ureditev statusa umetniških ateljejev in drugih prostorov, namenjenih ustvarjanju, ki ne morejo biti obravnavani kot prostori za obrtno storitve;
- zakonske možnosti za naselitev določenih prostorov (npr. vojašnice na Metelkovi) s kulturnimi dejavnostmi;
- podpiranje tistih kulturnih dejavnosti in ustvarjalcev, ki delujejo zunaj institucionalnega okvira.

SLOVENSKI KULTURNI ZBOR opozarja, naj se pri oblikovanju kulturne organiziranosti in kulturne politike izhaja iz že doseženega (tudi pozitivnih izkušenj kulturnih skupnosti) in preoblikuje sedanji centralistični kulturni model, ko se sprejemajo ključne odločitve na enem mestu. Vzpostavijo naj se strokovni organi z javno imenovanimi strokovnjaki, ki bodo oblikovali kulturno politiko.

Ker si kulturniki prizadevamo, da bi državne ustanove postale servis za uresničevanje javnih kulturnih interesov, predlagamo strokovnim društvom in združenjem, da prispevajo k oblikovanju kulturnih programov in vzpostavitvi boljših pogojev za kulturno snovanje. Interesna združenja naj z merili kvalitete oblikujejo za svoja področja narodne programe in jih posredujejo strokovnim odborom v ustreznih državnih in družbenih ustanovah. Za sprotno javno informiranje o predlogih in sprejetih kulturnih programih

najustreznemu službe Republike Slovenije vzpostavijo informativni center in javno glasilo, ki bosta spodbujala, organizirala in oblikovala slovenski kulturni prostor.

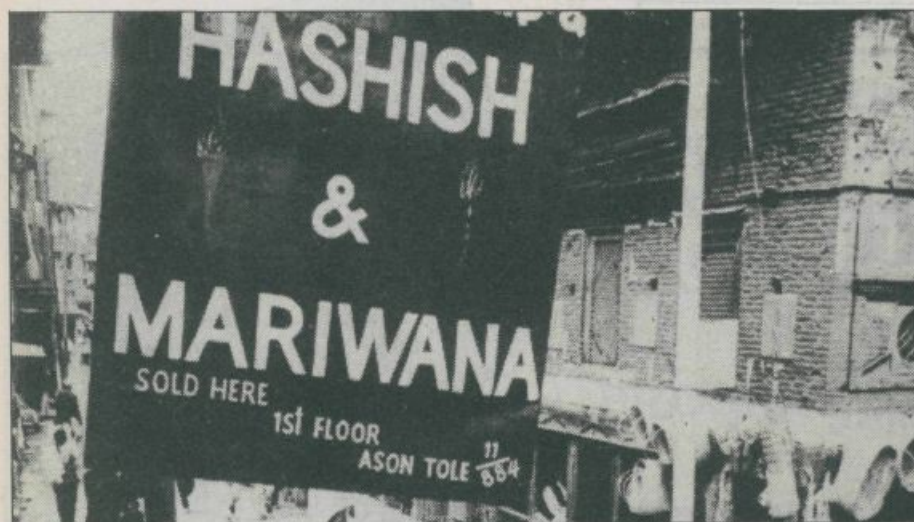
Posamezne kulturne ustanove, društva in združenja naj sooblikujejo kulturno politiko:

- z javnimi natečaji in tekmovanji,
- s štipendiranjem nadarjenih ustvarjalcev in poustvarjalcev,
- s strokovnim izpopolnjevanjem in srečanji,
- s tiskanjem in predvajanjem najvrednejših del s posameznega področja,
- s pritiskom na založbe in kulturne ustanove, da bodo načrtno gojile neprofitne umetniške in druge kulturne dejavnosti itd.

Posamezniki in društva naj oblikujejo skupne projekte, ki bodo omogočali ustrezno primerjalno vrednotenje in uveljavljanje. S samoorganizacijo in iz lastnih sredstev naj si zagotovijo lastno odvetniško pisarno, ki bo zastopala interese kulturnih delavcev tako pri oblikovanju zakonskih aktov kot pri zaščiti drugih interesov. Vzpostavimo si menažersko službo, ki bo delovala na tržišču, saj se kulturni zbor zavzema predvsem za financiranje projektov, ne pa zgolj kulturnih ustanov in njihovih uslužbencev. Samoorganizacija je potrebna tudi za oblikovanje cenikov storitev in njihovo upoštevanje pri sklepanju pogodb.

To spomenico pošiljamo vsem strankam, vladnim organom, prek množičnih občil pa tudi posameznikom, ustanovam, društvom in združenjem.

Pooblaščamo Odbor za kulturo Skupščine R. Slovenije, da te predloge uvrsti na dnevni red Skupščine in v njej zastopa naše interese.

NEPAL

V ČASU MONSUNA

Nepal, torej, himalajska dežela drog in hribov (če uporabljate eno, potem ponavadi ne rabite drugega), je padla odločitev za letos. In menda je v izvensezoni, tj. v času monsuna, Katmandu čisto znosen, kar se količine turistov tiče. Za gore pa to ni najboljši čas. Po njih in v nižinah se plazijo oblaki, po tleh in drevju pa pijavke, ki prežijo na turistično kri. Zato bo treba narediti kompromis in se izogniti pogledom v smeri najvišjih vrhov. Namesto tega se je kot dobro možnost kazal zahod Nepala v svoji odmaknjenosti in z mejnimi tibetanskimi predeli.

Katmandu naju priča sveže in zeleno: skozi sive monsunske oblake se letalo spusti na edino nepalsko mednarodno letališče. Bazo si urediva v Tamelu - change money, smoke dope? - centru Katmanduja z največjo koncentracijo turistov in poceni hotelov (zadnje šteje). Vendar ima Katmandu v monsunski izvensezoni določene prednosti pred spomladanskim ali jesenskim viškom. Podaljšanje vize ali dovolilnico za treking dobite takoj, hoteli so napol prazni (tudi tisti najsolidnejši ceneni po dva dolarja za dvoposteljno sobo), pet ulic stran od tamela pa komajda še obstaja kakšen tujec. Večina si monsunski Nepal predstavlja kot vlažni pekel dežja in pijavk in jo raje stisnejo v kakšen Bangkok in podobne kraje.

Oddaljeni konci Nepala, ki že itak niso pretirano obiskani, poleti ne vidijo veliko tujcev. Promet po cestah je odvisen od naravnih razmer (ki so poleti precejkrat oblačne in mokre), prevoz z letali na lokalnih linijah še bolj. Tako poleti nekje v nepalskem turističnem zaledju srečate le še kakšnega podobnega norega hribovca ali pa organizirano skupino. Ker se je nepalska vlada odločila iztisniti še kakšen dodaten turistični dolar, je odprla del zahodnega Nepala z imenom Dolpo. To je tibetansko etnično območje, notranji Dolpo pa že čisto pravi Tibet. Na tem mestu med Nepalom in

Tibetom tudi ni nobene prave geografske meje - rjavi hribovci se le prevesijo v Tibet. Da tujci ne bi bežali v Tibet, je ta (večji) del Dolpa lepo zaprt. Tujcu dostopni sta le dve dolini v južnem Dolpu, Tarap in Suli gad. Ko se odločava za in proti vseeno prevlada »za«, malo se sicer zakomplicira, kako priti tja, koliko plačati za to in kje nabaviti hrano, ampak bo že.

Med pripravami v Katmanduju včasih malo zablodiva naokrog. Prvi jutranji ali zadnji večerni pozdrav so dealerji, ki patrolirajo po Tamelu.

»Change money, sir?«

»Ne, ne, hvala.«

»Smoke dope, hashish? I have very good stuff!«

»Ne, hvala, ne kadim.«

»Acid? Opium? Heroin?« še sprašuje tale potujoča trgovina z drogami, ko se že obrne vstran in brez upanja na prodajni uspeh v napol praznih hlačah odbliodi dalje. Cena? Sitnica, gram trave za dolar je izklicna cena, ki bi se jo gotovo dalo znižati vsaj za polovico. Vendar, priznati moram, sem se enkrat že nasrval v Nepal in v sobi hotela žvečil usnjato zategle gobice, jih zalival z vodo, da so sploh šle po grlu dol, in čakal nirvane. Prišla pa sta le Bogu in Jure, ki sta se vrnila z obhoda po mestu. Saj, ne rečem, hecno je bilo. Sedim na zgornji stopnici največjega templja na Durbar Margu in kar naenkrat pride mimo (točneje rečeno, se primotovili, ker je imel eno stopalo obrnjeno v eno, drugo pa v nasprotno smer) majhen možic: »A boš šita, marihuane, opija?« Saj to je prava potujoča veleblagovnica z drogami! Ampak ne:

»Ne, hvala, ne rabim, imam že tega sveta tukajle dovolj.«

»Pa gobice?«

»A?«

»Magic mushrooms?«

»Torej... čuj, tole bi pa znalo biti zanimivo.« Že nekaj let sem med hojo po hostah in hribih brskal in si sumničavo ogledoval gobice tipa Psilocybe, včasih kakšno s fantastičnimi barvitimi vzorci v mislih tudi pojedel, ampak potem je bilo vse še kar naprej lepo v zemeljskih barvah. Zdaj pa se mi, takole, za sto rupij, ponuja izbrana roba. Poskus velja, vzamem.

Čez nekaj časa možic pricveti nazaj z majhnim zavitkom v rokah. Razvijanje cunje in radoveden pogled: ej, to so ti pa neke lesne gobe! V zavitku se je skrivalo šest, sedem krmežljivo tankih posušenih lesnih gobic iz širše sistematske okolice luknjičarjev. Dealer registrira moje dvome in takoj razloži stvar: »Veš, te so veliko boljše kot tiste, ki rastejo na cowshit. Vsako poletje grem tja gor v gozdove in jih nabere. Tiste gobe, ki rastejo na cowshit, so zanič. Ampak tele...«

Valjda bo držalo, racionaliziram, odženem dvome in spravim posušeno drobnarijo v žep. Odprašim (v prahu in umazaniji katmandujskih ulic ni to prav nič težkega) nazaj v Tamel in naravnost v našo sobo v Trd Hotelu.

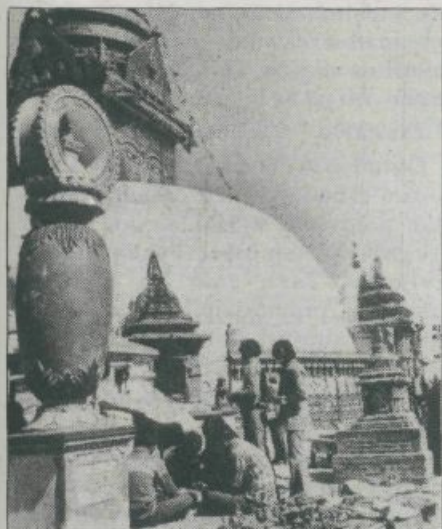
Ampak trde so te gobe, trde, zato priprav na seanso vključujejo tudi čutaro vode za splakovanje tega precej žaganju podobnega materiala po grlu. Žvečim in

spiram, čez dobre pol ure pa se je nirvana oglasila kot, »Ej, ja kaj pa ti delaš v tem soncu v sobi?«, ko sta v sobo butnila Bogo in Jure.

Res pa je, da sem potem dobil svojo dozo naravnost v žile: po obkroženju Annapurn smo šli še v Langtang. To je pomenilo biti dober mesec na tripu... po petnajset/dvajset kilometrov na dan in tri do pet tisoč metrov visoko...

Zato sem tokrat vse številne ponudbe lokalnega trga drog jemal kot ne popolnoma resne in se omake rad raje preselil v hribe - vsaj v mislih in načrtih.

Ko se enkrat vseeno spokava iz glavnega mesta Nepala, v katerem lahko začne denar nepredvidljivo puhteti, pred hribi spozna še nižinsko »indijskost« Nepala. Mesto Nepalganj, iz katerega letijo letala v zahodni del dežele, leži tik ob indijski meji. Vroče, prah, gužva na cestah in vse ravno... nič posebnega. Bivakirava v hotelu in čakava, kdaj bo vreme dovolilo polet v Jumlo. V centru Nepalganja pride mimo najbolj prepričljiv način fehtarjenja denarja v podobi indijskega preroka. S trirogo sulico v roki, medeninastim lončkom za bakšiš in torbo hodi okoli in ko začne trobiti »Bakšiš!« (posebej poudari in razvleče tisti »i«), začne hkrati iz torbe vleči debelo kačo, ki jo potem položi pred

ali na dotičnega, ki naj bi dal bakšiš. V svojem delu je sistematičen: obhodi vse ljudi, ki so na vidiku. Pametni se ga odkrižajo tako, da mu vržejo tisti drobiž, koje kača še pretežno v torbi, manj pametni pa čakamo, kaj se bo zgodilo. Nič, direkten je: »Bakšiš!«, pokaže, da ga rabi za nahraniti sebe in kačo. Ker sem tujec, takoj določim: »Bakšiš? Two rupees!« Ne odreagiram dovolj hitro in je, hop, kača z glavo že na moji rami - valjda ne bo naredila nič s tistim razcepljenim jezičkom, ki ne more niti sekunde ostati

miren v ustih - , potem pa mi jo - »Bakšiš!« - ročno položi okrog vratu. Torej, naj bo, če je že tam, deluje miroljubno, ampak ni za odmet, ko se mi začne zvijati okrog vratu in stegovati glavo proti lastniku. Vseeno bi je raje ne imel na tem mestu, ker povzroča preveliko vsebnost adrenalina v krvi... »Bakšiš!« oz. z drugimi besedami, »A zdaj daš?«, mi jo sname z vratu, sam pa mu hitro vržem rupijo v lonček. Priznati moram, da je bil to prvi fehtalec, ki me je popolnoma prepričal, da sem mu dal tisti drobiž.

Po dveh dneh čakanja v vročih nižinah naju letalo le dostavi v Jumlo. Ah, lepo. Vse naokrog so borovi gozdovi in zeleni grebeni, manj oblakov in več sonca pa kaže na možnosti za solidno hojo. Jumla je majhno mesto, ki leži sedem-osem dni hoje od zadnje ceste (ki jih Nepal nima veliko). Ima tlakovano glavno ulico, ki pa verjetno še nikoli ni videla kolesa. Vse se odvija na nogah, nosači so glavno sredstvo za prenašanje tovora. Jumla nudi vso romantičnost nekdanjosti: ponoči lajajo psi in grizejo bolhe, ki jih je dovolj tudi v Himalayan »hotelu«. V odsotnosti kakršnekoli oblike stranišča je pri jutranjem uriniranju potrebna pazljivost, da ne stopim v kakšen obilen kup človeških iztrebkov, ki ležijo vsepovprek na poti ali pa malo stran. Ampak, kaj bi - tudi (in predvsem) to je Nepal.

Hrane tudi ni veliko na voljo. Rdeči križ, ki raste v okolici Jumle, nama hočejo trgovci prodati le, če zraven vzameva enako količino soli. Ampak, mislim, kaj početi s sedmimi kilogrami soli, pa čeprav je prišla naravnost s Tibeta? Zato se preusmerjava na campo in se pogajava za riž, ki ga končno le dobiva s popustom, torej brez soli. Ko kupiva še posušena jabolka, ki so specialiteta Jumle, je ponudba hrane že precej raziskana, nekaj zalog hrane, prinesene od doma, pa je tako postalo prava dragocenost. Valjda bo dovolj, si rečeva, dobiva dva nosača, in greva. Nosača sta hecna. Eden zna minimalno angleško, drugi pa nič. Ko se je prvi dan hoje že začel prevešati v večer (mi pa še vedno hodimo - »your choice«, mi je rekel nosač, ko sem ga vprašal, ali je boljše iti naprej ali se vrniti prespat v zadnjo vas), se je tisti, ki je sicer znal le nepalsko, na enem postanku opogumil, se skoncentriral, in izjavil: »I am very hungry!« Prav, prav, bomo jedli, se izmotavam med režanjem obeh in gremo dalje. Čez čas pa spet: »I am very hungry!« »V redu, saj bomo jedli, ko...« »No! I am ungru (=angry).« Oh, švašta, dobro ga uči kolega. Po trdi temi pridemo v vas, kjer je bil nosač že »hungry and ungru«. Steklenica araka je pomirila duhove.

Poletni Nepal pa ima na zalogi eno precej neprijetno stvar - bolhe. Nalezete se jih lahko že v Katmanduju od opic, ki se vozijo po ograji stopnišča pod Swayambunatom, v kakšnem slabšem hotelu in obvezno v hišah domačinov v hribih. Vsedete se na preprogo k ognjišču in ne mine pet minut, ko se že praskate po nogah. Huje postane, ko se začnejo ugrizi nabirati. V eni hiši so mi pokazali otroka, ki je bil popolnoma, ampak prav popolnoma prekrit z ugrizi bolh. Še med sesanjem mleka pri materi si je moral praskati rdeče izbokline na koži. V odgovor na vprašanje, če imam kaj proti temu, sem lahko pokazal le lastne boljše rane. Že čez noč so se tako namnožile, da sem se naslednje jutro vsedel k reki in si hladil razprskane roke in noge, boljši vrag pa je naredil tudi lep pikčast rdeč pas okrog pasu. Pravzaprav sploh ne vem, če obstaja način, kako se izogniti bolham (recept je stran od hiš). Ko jih enkrat dobite še v spalko, se stvari še dodatno zakomplicirajo. Muhe, ki rojijo po ljudeh, živalih in hrani, tako kar izgubijo svojo zoprnost. Vse skupaj postane sčasoma malo neprijetno, ampak tudi to so poletni azijski hribi, sem se tolažil. Nekaj pazljivosti, to je izogibanje hišam in spanje le v šotoru, je v naslednjih dneh zmanjšalo srbenje na znosno raven. Pa tudi pokrajina se je začela spreminjati. Zelene doline rek z bujnimi gozdovi, polnimi gob, je začela nadomeščati sušnejša pokrajina. Ko sva se po šestih dneh hoje prvič zazrla na pokrajino okrog reke Bheri, je končno postalo jasno, da so tibetanski predeli bližje.

Ozka in globoka dolina in številni grebeni na obe strani: v vsem so začeli prevladovati odtenki rjave barve, pomešane s sivo. Mestece Dunai je navečje naselje na tem koncu in upravno središče pretežno tibetanske pokrajine z imenom Dolpo. Do pravega Dolpa pa je iz Dunaia še daleč.

Dario

MARKETING

O čem sem že nameraval pisati? Menda nekaj o reklamah. Predvsem televizijskih.

Godi se jim približno tako kot vremenu; ljudje jih ves čas psujejo. Vreme je venomer v nemilosti, naj bo vroče ali hladno, naj dežuje ali ne, naj bo zima s snegom ali brez. In ker je vreme vedno „bena stranka, vsakdo svoje depresije, fobije, lenobo ali mačka najlažje pojasni s frazo »Kurc pa tak vreme!«. Z reklamami je, kot že rečeno, podobno. Ljudje v glavnem niso zadovoljni s televizijskimi programi, ampak ker ne vedo, ali se jim ne ljubi razmišljati, zakaj, bi vsaj 50 % naključnih anketirancev odgovorilo, da je preveč reklam. V resnici pa v varnem zavetju domače intimnosti preklaplajo vse razpoložljive kanale, četudi so v njim nerazumljivem jeziku, in se naslanjajo ob reklamah, kot bi šlo za porniče. Kako se tudi ne bi, saj v njih nastopajo same privlačne mladenke in mladci, spočite in nasmejane gospodinje in razposajeni dedki. V atraktivnem okolju nam ponujajo karkoli že, ampak to niti ni pomembno; dober tv spot bi lahko danes propagiral kakršenkoli izdelek. Reklame za Coca Colo bi lahko ponujale mehčalec za perilo, famozni spoti za Levi's bi bili enako uporabni za proizvajalce piva, Wranglerjeva reklama za potovalno agencijo itd. Da gledalci tovrstne programe spremljajo izredno pozorno, priča tudi fascinanten uspeh muzike, ki nastopa v reklamah. Wrangler je denimo uporabil Hendrixovo Crosstown Traffic in kmalu je iz posnetega materiala nastal čisto pravi glasbeni spot. Tudi Levi's je iz glasbene zgodovine izbrskal lepo število nekdanjih zvezdnikov in vsi uporabljeni štiklci so se vrnili na lestvice. praviloma bolj uspešno kot v času nastanka.

Splošno znan podatek je, da se je eden Coca Colinih jinglov prelevil v pan-evropski No.1 hit, v naših logih pa se je podobnega podviga lotil Andrej Pompe-Panda. Manj znano je verjetno, da je nemški satelitski program RL na CD-ju objavil izbor najbolj priljubljenih skladb iz reklam, ki jih predvajajo. Tako so se z ramo ob rami znašli Claptonova Layla (ki jo je posvojil Opel) in nemške popevčice, ki opevajo lokalne proizvajalce. Lepo.

Iz vsega tega bom izpeljal tezo, da ni

IN

uspešne reklame brez dobre muzike. In pri najuspešnejših reklamah je ta muzika rock'n'roll (v takšni ali drugačni obliki), s katerim se ukvarja pričujoča rubrika. Problem je predvsem v tem, da v minulih dveh tednih v Ljubljani ni bilo prav pretirano veliko rock'n'rolla. Bilo je veliko dežja in poplav in s tem veliko dela za reševalce in novinarje in bil je Dan mrtvih in Dan varčevanja (ob katerem so na tv dnevniku lahko ugotovili le, da so kleni Slovenci iz bank pobrali vse svoje prihranke - naslednjega dne je napočil vesoljni potop); ni pa bilo rock'n'rolla. V mojem priročnem koledarčku je v minulih dveh tednih kot edini koncert, ki sem ga obiskal, zabeležen nastop Dizzy Gillespija v Cankarjevem domu.

Ta koncert je še enkrat dokazal, da je v Ljubljani več snobov kot prave koncertne publike. Med prve se v tem primeru skromno prišteva tudi Vaš Gary Gray. S tem je načeloma takole: Dizzy je seveda zelo znano ime, ampak če bi bili vsi prisotni njegovi pravi fani in bi imeli doma vsaj pol ducata njegovih plošč, bi bil Gillespie eden najbolj prodajanih tujih glasbenikov v Sloveniji. Kar seveda še zdaleč ni. Zato je jasno, da si je večina v razprodani Veliki dvorani vstopnice po zelo evropski ceni 50DEM omislila

predvsem zato, ker je šlo za totalno in dogodek.

Ne boste verjeli, ampak ob tej slovesni priložnosti je celo Gary Gray kupil vstopnico; nekako se mi ni ljubilo nadlegovati Janija K., ki bi morda lahko kaj ukrenil v tej smeri. Po mojem so mu vsi mogoči novinarji in »novinarji«, znanci in »znanci« že brez mene dovolj zagrenili življenje. Tako sem torej kupil karto, oziroma dve, kajti na take fešte se spodobi iti v družbi. Potem sem izbral priložnosti primerno spremljevalko in nazadnje poskrbel še za okoliščinam primerno opravo. Učinek celotne operacije je bil hudo pozitiven, saj je povsem zasenčil govornice o mojih zadnjih alkoholnih pohodih. Lepo.

(Tukaj nastopi časovni zamik, saj sem se odpravil na koncert Lačnega Franza v Študentsko naselje. Sedaj sem se vrnil in pišem naprej.)

Po prvotnem scenariju bi moral sedaj slediti poljudni spis nastopa Dizzy Gillespija, vendar sem popisal že dovolj papirja, na jazz se ne spoznam najbolje, v menzi pa mi je prišlo na misel, da bi napisal kaj o Lačnem Franzu. Torej: Franzi so pravi fenomen ljubljanskega campusa. Objektivno je namreč težko razložiti, zakaj so njihovi dokaj pogosti koncerti vedno dobro obiskani. Menza je bila tudi tokrat polna, čeprav ni bilo nobene silne reklame, v dvorani pa nisem naletel na nikogar, ki bi ga srečal na Gillespiju. Ali pa na Fugazi, če hočete.

Zanimivo.

Očitno so se Franzi našli na isti valovni dolžini z bodočimi slovenskimi razumniki, predvsem tistimi, ki jim muzika drugače ni najpomembnejša stvar v življenju. Tako smo po številnih veseličjih, provincialnih, alternativnih, urbanih, sub-urbanih in kaj-jaz-vem-koliko-je-še-takih-socioloških-kategorij bendih dobili tudi pristen slovenski college bend. Lepo.

Morda zato ne bo odveč, če tokrat namesto z modro mislijo svoj prispevek zaključim z epepejem (s katerim sem tudi začel). Torej, študentje, ne prezrite, že čez dober mesec bodo veseli Štajerci spet v Ljubljani, tokrat na Gerbičevi, v dvorani pri klubu B-51.

Gary G. Gray

JAZZ

MLADOSLOVENCI

MLADA SLOVENIJA,
27. januar 1945

Federacija

Federativna ureditev Jugoslavije ni več problem. Federativna Jugoslavija je danes program, ki več ne loči, ampak zedinjuje.

Vprašanje razmejitve oblasti med centralno vlado in skupnim parlamentom in med posameznimi narodnimi pokrajinskimi vladami in parlamenti je predvsem tehnično-organizacijskega značaja, t.j. motrimo ga pod vidikom, kaj bi več ne zmogla ali sorazmerno težko zmogla npr. slovenska avtonomna vlada. Upamo, da po Titovem širokem federacijskem načrtu in potem, ko je Mihajlović celo vojsko razdelil v srbski, hrvatski, slovenski in muslimanski del, ne bo več ozkosrčno tolmačil kompetence federativnih enot. Po drugi strani pa je »Nezavisna država Hrvatska« poučen primer, kam vodi egoistični nacionalni šovinizem.

Bolj zamotano je vprašanje med posameznimi federativnimi enotami. Za slovensko-hrvaško mejo se zaradi Štrigove ne bomo prepirali. Tudi razmejitev v Istri se bo lahko izvršila sporazumno po načelu samoodločbe prebivalstva. Niso si pa vsi edini glede razmejitve med Srbi in Hrvati. Medsebojna pomešanost je tako velika, da je nemogoče potegniti tudi le približno zadovoljivo mejo. Rešitev, kakor jo nekateri zagovarjajo, da bi potegnili umetno mejo, in nato preselili nad milijon ljudi, je proti osnovam demokracije in ne bi prinesla zaželenih pomiritev med Srbi in Hrvati. Mislimo, da je naravneje in pravičnejše, če bi se zedinili na posebno federativno enoto Bosno in Hercegovino. Ne moremo sicer govoriti o posebnem bosanskem, ali celo muslimanskem narodu, kljub temu pa ne moremo tudi utajiti nekaterih kulturnih in zgodovinskih predpogojev za samostojno enoto. Nujnost obstoja Črne gore ni tako razvidna. Najbolje bi bilo, če bi prebivalstvo samo po predhodnem pouku, kakšne kulturne in gospodarske naloge jim nalaga njihova odločitev, odločilo, ali hočejo biti posebna federativna enota, ali le samo upravni del srbske enote podobno kot Vojvodina.

Popolne Jugoslavije si ne moremo predstavljati brez Bolgarov. Zato moramo podpirati vsako politično ali kulturno dejanje, ki kaj pomore k vključitvi Bolgarije

v južnoslovansko skupnost. Ker je bila Makedonija vedno sporna med Srbi in Bolgari in je ona kriva bolgarskega nasprotovanja Jugoslaviji, je ustanovitev makedonske federativne enote primerna. V prid Makedoniji govori tudi dejstvo, da kaže tamkajšnje ljudstvo znake samostojne narodne individualnosti in da bi potom Makedonije laže dobili Solun in Tracijo v sklop Jugoslavije.

Trditev, da nas razmere drugod po Jugoslaviji nič ne brigajo, ni pravilna. Kot enakopravna slovenska federativna enota se moramo zavedati svojih pravic in dolžnosti. Prva naša pravica in dolžnost, pa je aktivna soudeležba pri vladanju Jugoslavije, tako pri njeni zunanji, kakor tudi notranji politiki.

MLADA SLOVENIJA,
3. maj 1945

Slovinci

Odgovoriti si moramo na dve vprašanji, ki z vsa zaostrenostjo stojita pred nami.

1. Ali hočemo brezsmiselno nadaljevati bratomorno državljansko vojno? Ali resnično hočemo, da konec slovenske žalostne prekosi po strahotah in množini krvi vse prejšnje dejanje?

Mi odklanjamo državljansko vojno pod kakršnimkoli plaščem. Kdor misli z nami

enako, ne sme tega našega odgovora le misliti ali šepetati. Danes ga je treba povedati glasno in javno. Izvajati je treba posledice tudi v dejanju.

Slovinci preprečite po svojih močeh blazni poskus državljanske vojne.

Delavce, uradniki, inteligenti! Vzprotivite se vsakemu delu, ki bi pomagalo državljanski vojni in sabotirajte ga!

2. Drugo vprašanje: Ali hočemo po končani vojni krvavo obračunavanje, teror in strahovlado, namesto mirnega in svobodnega sožitja in sodelovanja? Ali hočemo izčrpati svoje moči v političnem in ideološkem preganjanju, v ovačuški in policijski službi in ne jih posvetiti celokupnemu delovnemu in gospodarskemu narodnemu ustvarjanju?

Za pravilno reševanje tega vprašanja bodo odgovarjali nositelji nove oblasti. O tem vprašanju je v beograjski vladi in v OF dvoje naziranj. Ekstremni komunistični krogi, ki se opirajo predvsem na proletarske mase, hočejo strahovlado. Demokrati in zmerni krogi v OF jo odklanjajo.

Mi svarimo in odklanjamo krvavo obračunavanje. Tenu ni nasprotna zahteva po pravičnem kaznovanju resničnih zločincev in resničnih izdajalcev. Svarimo pred slabostjo in popustljivostjo oblasti v prvih urah in prvih dneh po prevratu, vsled katere bi masa po svojem nižjem instinktu in osebnih antipatijah poravnala svoje račune. Svarimo tudi pred znajo ekstremne smeri v postopanju proti političnim nasprotnikom režima, ki bi zopet uvedla hitlerjevske in fašistične metode masovnih strelanj, zapiranj, deportacij in podobnega.

Pozivamo vse zmerne v OF, vse krščanske socialiste in nacionaliste, vse demokrate v OF in izven nje, da po svojih močeh preprečijo nasilje in krivico.

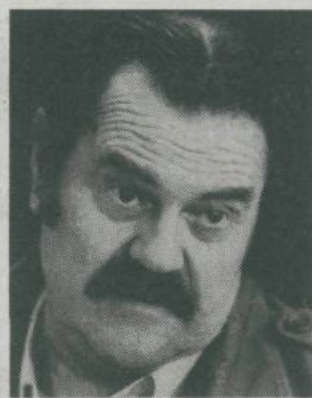
Dolžnost nas vseh je, da se borimo odločno in z osebnimi žrtvami, da preprečimo strahovlado mase in nedemokratsko tiranijo.

Vsi moramo zastaviti vse svoje moči in ves svoj vpliv za demokratsko normaliziranje razmer. Na drugi strani pa je dolžnost nove oblasti, da ustvari vse pogoje za pozitivna, strnjena narodna dela in ga omogoči vsem ustvarjalnim silam. Le na ta način bo možno zgraditi novi demokratski na delu osnovani gospodarski in socialni red in vsenarodni program t.j. združitev celotne Slovenije v federativni novi Jugoslaviji.

D.H.

SESTAVI SIMON BIZJAK	OSLOMBA	RODOVIT. HRVASKA POKRAJINA	KRAJ V SRBUJI NAD Z. MORAVO	SL. SKLAD. IN PIANIST (BORUT)	NOVI SAD	ČEŠKI EKONOM. (SIK)	ŽUPAN POD FRANCOZI	ORG. ZDRU- ŽENIH NARODOV	BRAZIL- SKO VELE- MESTO	JOŽE JAVORSEK	EMIL ADAMIČ	TR
OZEMELJ. VODE KAKE DRŽAVE												ZG NA DEL GI
MOTNJA V CUTENJU												Z ME O ST
BOKSAR. KLUB												N
				REKA SKOZI FIRENCE						ILOVICA	HRV. SAHIST	SP ZR JA
				POLJSKI SLIKAR (EUGE- NIUSZ)	VEDA O ATOMIH	SRBSKO MOSKO IME	DANSKI OTOK	IND. V S. AMERIKI				
								NEMSKI STANDARD				
NAŠA BIVSA ALPSKA SMUCAR.												
TRIBUNA	SVERD- LOVSK CENT											
SARAJEVO			TRIBUNA	DRŽAV- LJAN KO- LONIALNE SILE V KOL								
		FR. ZDRAVNIK (PIERRE)	GLASBENI OKRASEK	ENAKA VOKALA	MILANO			SLIKAR SUBIC	OROČJE ZA KOPANJE			
					BRANKO SIMIC				4 IN 1. ČRKA			
										TRIBUNA	STRUPE PLIN	
											PETI MESEC	
PRVA ŽENSKA V VESLOJU VALENTINA										AM. DRŽ. (ST. PAUL)		
										VRSTA TEKOCINE		
TRIBUNA	STEVAN SREMAC POD- LAHTNICA			TRIBUNA	ŠVED. SMUCAR- SKO SREDIŠČE				INDIJAN- SKO PLEME			
UNITED STATES			NASILJE	HALOGEN KEMIJSKI ELEMENT	3. SOGL. IN 4. VOKAL	IME PEVCA SAULICA	ZAJETI VOJAK	SRB. M. IME				
ZAJEČAR								KOLIDNA RAZTOP				
CELJSKA TOVARNA					SL. ŽENSKA ROK. EKIPA							
					STADION V BUDIM.							
TRIBUNA	TRIBUNA	SLAV. LITURG. OBLIČILO						VALJEVO			KPLINGOV LITERARNI JUNAK	
		KOČA										
TRIBUNA	BROM			AVS. SMUC. (HANS)				OVADU- STVO				
	DRŽAVA V INDOKINI			REKAV ŠAL. DOLINI				GRČUJA				
LANTAN			PETER PAN			GLEDAL. IGRA						
MESTO PEČATA			DOMAČUJA			ČASOVNA NEOTA						
					SARAJEV. PEVKA (NEDA)							
					POV. MERA							
							TRIBUNA	TRIBUNA	SLOV. IGRALKA			
KLUBIŠEV							TRIBUNA	TRIBUNA	TRIBUNA	POPULAR- NA ROCK SKUPINA		

računalniško postavljanje
Viljem Fabčič

DESET DELAVSKIH ZAPOVEDI

Prva zapoved: »Delaj!«

Kdor ne dela, naj tudi ne je. Tako je pisano. In vendar jih mnogo je, ki ne delajo. To mora nehati!

Druga zapoved: »Ne glej nobenega postopača poleg sebe!«

Če vidiš koga, ki leno stoji poleg tebe, a je sposoben za delo daj mu predpasnik in sekiro ter reci: Sedaj ustvarjaj! Kajti glej, brat, če ti leno stojiš, moram jaz tvoj del dela izvršiti, in to je krivično. Zatorej ustvarjaj, bogati postopač!

Tretja zapoved: »Ne opravljaj nikakega hlapčevskega dela!«

Vsi ljudje so svobodni in enaki. Nihče ni rojen rob. Nihče ne potrebuje postati suženj, tvoje delo naj bo in mora biti svobodno, tako, da odgovarja tvojim nagibom in zmožnostim, da tvojega duha ne uspava in tvojega telesa ne tlači. Ne delaj v korist drugemu in v škodo sebi. Ne delaj kot suženj za svojega gospoda, temveč kot prost mož zase in za svojega brata, ki tudi dela zate in zase. Edini suženj, ki naj bo na svetu, so stroji, ki so podrejeni človeku.

Četrta zapoved: »Zahtevaj pravično plačilo za svoje delo!«

Če ti rečejo: Kupčija slabo uspeva, tvoja mezda se mora zmanjšati, ti se moraš upogniti v slabi čas i.t.d. in če ti počasi odtegujejo pravično mezdo in če iz tebe napravljajo najbednejšo tovarno živino, tedaj odgovori: slabi čas napravljate vi, ne jaz. Vaša dobičkaželjnost, vaš nenasitljivi pohlep! Radi vaše divje konkurence kupčija slabo uspeva; vi prehitujete drug drugega in v vaš prepad hočete nas delavce potegniti. To mora nehati! Mi imamo določevati ceno blagu. Mi, ki ustvarjamo, ne vi. Pravično mezdo hočemo za svoje delo, kajti vsak delavec je svojega plačila vreden.

Peta zapoved: »Ne trpi lakote!«

Vidiš, noben vrabec ne pade vsled lakote s strehe, noben črv ne leze po travi ki se ne nasiti; nobena riba, ki plava v vodi, ne onemore. In ti, človek, bi trpel lakoto? Zakaj to? Ne obdeluješ li polja? Ali ti ne zorevajo sadovi v roko? Ali ne pečeš sam kruha? Ne odtrgaš li ti sad z drevesa? Zakaj bi trpel lakoto? Glupec, kdor delaza druge in sam strada!

Šesta zapoved: »Ne imej raztrgane obleke!«

Vijolice na travnikih, rože na vrtih imajo lesketajočo obleko; ptič nosi ozaljšano perno obleko, medved ima cel in gorak kožuh. Ali nisi ti sejal lan in predel svilo? Ali nisi ti tkal kraljevega škrlatnega plašča? Zakaj hočeš biti raztrgan?

Sedma zapoved: »Veseli se svojega življenja!«

Življenje namen je, da je človek srečen; če si vse napravil, kar je treba za vzdrževanje in polepšanje človeškega življenja, če si pribavil iz zemlje živeža, če si dal polet duhu, to je, če si postal cel človek na duhu in telesu, moraš biti srečen in se veseliti svojega življenja, ti in vsi tvoji bratje.

Osma zapoved: »Živi v časti!«

Čast, to je, nihče naj ne stoji nad teboj in te zasmehuje s priimki; Delavec, ubogi delavec, nevedni delavec, itd. Spoštuj svojo delavsko čast in reci onim, ki se redijo od tvojega dela, naj živijo tudi oni v časti svojega poštenega dela. Ne podaj jim roke, dokler ne storijo tako!

Deveta zapoved: Zamaši svoje uho pred popil!

Drevo spoznanja je drevo življenja. Popi, ki nič ne delajo in se vendar hočejo pitati, te odvrčajo od drevesa spoznanja. Ne uživaj tukaj, pravijo, temveč na onem svetu. Tukaj trpi, tam zgoraj boš poplačan. Tako ti ponujajo jed za oči, da morejo sami resnično uživati. Ti pa spoznaj, da je pravica živeti obenem pravica biti srečen, tukaj biti srečen.

Deseta zapoved: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!«

Samo tako se ti posreči odtegniti se hlapčevstvu. Samo tako boš resnično prost, kajti svoboda in enakost izhajata iz bratstva, Sovraštvo in nevoščljivost razdružujeta, ljubezen združuje. Posameznik si slab, v skupnosti pa močan in krepak. Zatorej ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe in on bo zopet tebe ljubil kakor samega sebe.

